

Kommunstyrelsens arbetsutskott

Kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde 2021-05-26

Plats och tid: Storskär/Norrskär, kl. 10:40
Kallade: Ledamöter
Underrättade: Ersättare
Vid förhinder: Meddela ersättare och nämndens sekreterare anette.lingesund@vaxholm.se
Information: Ärendena har delats in i A- och B-ärenden. Detta innebär att de ärenden som är markerade med A inte kommer att föredras och att de ärenden som är markerade med B kommer att föredras under sammanträdet. Vid frågor om A-ärenden, kontakta gärna förvaltningen innan sammanträdet.

Ärende Beskrivning Föredragande

Ärende	Beskrivning	Föredragande
1 A	Justering och fastställande av föredragningslistan	Ordföranden
2 B	Leader – lokal ledd utveckling av Stockholmsbygd	Marie Wiklund/ Susanne Ortmanns
3 B	Hållbarhetsstrategi för Vaxholms stad 2021-2030	Madeleine Larsson
4 A	Remissvar gällande folkhälsopolicy för Region Stockholm	Marie Wiklund
5 A	Remissvar gällande Region Stockholms strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030	Marie Wiklund
6 A	Handlingsplan utifrån resultat Kommunkompassen	Marie Wiklund
7 B	Tertialbokslut 1 2021 Kommunstyrelsen (kompletteras när tillgängligt)	Koray Kahruman
8 B	Tertialbokslut 1 2021 Vaxholms stad (kompletteras när tillgängligt)	Koray Kahruman
9 A	Ramärende 2022-2024 (kompletteras när tillgängligt)	Marie Wiklund

10 A	Vaxholms stads finansiella verksamhet 2021-04-30	Marie Wiklund
11 A	Obesvarade motioner per 2021-06-14	Marie Wiklund
12 A	Förtjänsttecken i Vaxholms stad 2021	Marie Wiklund

Malin Forsbrand (C)
Ordförande

Anette Lingesund
Sekreterare

Förvaltningsnamn
Marie Wiklund
Kommunchef

Leader - lokal ledd utveckling av Stockholmsbygd

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen att notera informationen till protokollet

Ärendebeskrivning

Leader är en metod för att utveckla bygden utifrån lokala förutsättningar. Metoden bygger på samarbete mellan olika sektorer och aktörer i ett område utifrån lokala initiativ och förutsättningar. Metoden innebär att det är den som bor och verkar i området som driver och påverkar utvecklingen. Ordet LEADER är en fransk förkortning och står för *Länkar mellan åtgärder som stärker landsbygdens ekonomi*. För att lokala aktörer ska kunna medverka krävs att kommunen är part.

Projekt som drivs enligt leadermetoden bidrar till att skapa samsyn mellan människor och organisationer kring utvecklingen i ett område i form av livskvalitet, företagande, arbetstillfällen, social inkludering och en god miljö.

Några nyckelord för Leader är:

- underifrånperspektiv
- lokal kunskap
- samarbete
- tre-partnerskap
- nytänkande
- lokalt fattade beslut

Det finns 48 leaderområden i Sverige. Ett av dessa är Leader Stockholmsbygd. Leader Stockholmsbygd jobbar för hållbar attraktiv lands- och skärgårdsbygd mellan Östhammar och Nynäshamn som utvecklas genom lokala initiativ. Personer från företag (privat), föreningar (ideell) och offentlig sektor har bildat ett partnerskap som tillsammans under innevarande programperiod har jobbat fram en lokal utvecklingsstrategi som beskriver vilka insatser som ska prioriteras under programperioden. Projektet har EU-stöd.

Nu är det dags för en ny programperiod och Vaxholms stad har fått en förfrågan om att delta. 2022 skrivs strategin fram, 2023-2027 är ny programperiod. Medverkan av Vaxholms stad i projektet möjliggör för enskilda aktörer att ansöka om medel för lokala utvecklingsprojekt.

I Stockholmsbygds föregående programperiod medverkar Norrtälje, Östhammar, Österåker, Värmdö, Haninge och Nynäshamn. Region Stockholm har beslutat att medverka under kommande programperiod.

Finansiering

Finansieringsmodellen är:

EU + svenska staten	67 %
Leaderområdets medfinansiering	33 %

Total uppskattad budget är ca 30 mkr (fastställs utifrån godkänd EU-finansiering).

Kostnader för Vaxholms stad:

2022	45 000 kr (strategidokument skrivs fram).
2023-2027	ca 150 000-180 000 kr/år (beräknas utifrån antal invånare. Denna beräkning är uppskattad kostnad för invånarantal om 10-12 000 invånare).

Vid ev beslut om medverkan behöver finansiering skjutas till kommunstyrelsens budget.

Förslagets konsekvenser

Medverkan av Vaxholms stad i projektet möjliggör för enskilda aktörer att ansöka om medel för lokala utvecklingsprojekt.

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Marie Wiklund, kommunchef.
Mikaela Lodén, näringslivsansvarig.

För kännedom: Näringslivsberedningen.

Kommunledningskontoret
Madeleine Larsson
Hållbarhetschef

Hållbarhetsstrategi för Vaxholms stad 2021–2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen tillstyrka Kommunfullmäktige besluta:

Förslag till hållbarhetsstrategi för Vaxholms stad 2021–2030 antas.

Sammanfattning

Vaxholms stad ska implementera målen och Agenda 2030 i alla stadens verksamheter enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114. Hållbarhetsstrategi 2021–2030 har tagits fram under 2020/2021 för att möjliggöra måluppfyllelse. Strategin anger riktningen och åtgärder fram till och med 2030, baserat på agendans mål och delmål.

När nämnderna formulerar sina årliga mål ska politiken med utgångspunkt från sitt ansvarsområde och kunskap identifiera vilka delmål och åtgärder som bör prioriteras under kommande år.

Hållbarhetsstrategin ska integreras och vara en naturlig del i kommunens mål- och budgetprocess.

Under respektive nämnd arbetar därefter förvaltningar och enheter vidare med att identifiera och prioritera fokusområden och insatser årligen utifrån sitt nuläge och de delmål och åtgärder som lyfts i hållbarhetsstrategin.

Hållbarhetsstrategin ersätter tidigare styrdokument Miljöprogram för Vaxholm 2014–2020 och Vaxholms strategi för social hållbarhet 2014–2020. Uppföljning av dessa styrdokument har skett årligen via hållbarhetsredovisningen.

Bakgrund

Genom antagandet av Agenda 2030 har FN:s medlemsländer enats om en global agenda för hållbar utveckling. Agenda 2030, med sjutton globala mål och delmål spänner över en lång rad samhällsutmaningar från att utrota fattigdomen och minska ojämlikheter till att bekämpa klimatförändringarna. Målen i agendan är odelbara och åtgärder för att nå ett mål kommer påverka möjligheten att nå andra mål.

Av regeringens proposition 2019/20:188 om Sveriges genomförande av Agenda 2030 framgår att kommuner och regioner bär en stor del av ansvaret med möjlighet att definiera och prioritera genomförandet utifrån sina egna förutsättningar och utmaningar. Det kommunala uppdraget styrs

dessutom av den grundlagsfästa skyldigheten att främja hållbar utveckling så som den uttrycks i 1 kap. 2 § regeringsformen (1974:152).

Att arbeta med hållbar utveckling är att anta ett arbetssätt som är föränderligt. Det ska inte vara ett sidospår utan integreras i verksamheten och våra processer. Hela kommunorganisationen har ett ansvar för att utifrån hållbarhetsstrategin genomföra åtgärder som leder till resultat och en önskad förändring. Kommunledningskontoret och hållbarhetsenheten har ett särskilt ansvar för att samordna och följa upp arbetet. I många fall finns redan ett långtgående arbete, vi börjar på inget sätt på ruta ett.

Ärendebeskrivning

Vaxholms stad ska implementera målen och Agenda 2030 i alla stadens verksamheter enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114. Hållbarhetsstrategi 2021-2030 har tagits fram under 2020/2021 för att möjliggöra måluppfyllelse. Strategin anger riktningen och åtgärder fram till och med 2030, baserat på agendans mål och delmål.

Under arbetets gång har dialog med medborgare genomförts integrerat med ÖP-dialogen samt att det beslutsfärdiga förslaget har varit utställt. Ledningsgruppen har fått information och arbetat med underlaget vid flera tillfällen. Remiss internt och till Roslagsvatten och SRMH har genomförts. ÖP-seminarium kring Agenda 2030, politisk avstämning samt workshop kring utkast med politiken har ägt rum.

Hållbarhetsstrategin ersätter tidigare styrdokument Miljöprogram för Vaxholm 2014–2020 och Vaxholms strategi för social hållbarhet 2014–2020. Uppföljning av dessa styrdokument har skett årligen via hållbarhetsredovisningen.

Syftet med strategin är att ange riktningen för hur vi ska arbeta för att nå framtidens hållbara Vaxholm. Genom att knyta ihop de globala målen med nationella och regionala mål samt med kommunens vision och övergripande mål får vi ett lokalt perspektiv som beskriver vad vi menar med hållbar utveckling. Strategin fokuserar på mål och delmål där kommunen har en rådgighet och inflytande i hållbarhetsarbetet.

När nämndernas mål ska formuleras kan politiken med utgångspunkt från sitt ansvarsområde och kunskap identifiera vilka delmål och åtgärder som bör prioriteras under kommande år. Hållbarhetsstrategin ska integreras och vara en naturlig del i kommunens mål- och budgetprocess. Under respektive nämnd arbetar därefter förvaltningar och enheter vidare med att identifiera och prioritera fokusområden och insatser årligen utifrån sitt nuläge och de delmål och åtgärder som lyfts i hållbarhetsstrategin.

I kommunens systemstöd för verksamhetsstyrning ska hållbarhetsstrategin brytas ned till årliga prioriteringar och åtgärder i respektive verksamhet med en koppling till resurser och budget i planeringen av verksamheten. I det fortsatta hållbarhetsarbetet ska befintliga system och rutiner användas, men kompletteras med hållbarhetsdimensionen, i all verksamhet. Arbetssättet ska ta till vara medarbetarnas kunskap, erfarenhet och engagemang.

Bedömning

Hållbarhetsstrategin för Vaxholms stad bedöms kunna vara ett verktyg och ett underlag för fortsatt arbete för en hållbar utveckling. Utifrån Agenda 2030 har mål och delmål som är relevanta för kommunens verksamhet valts ut. För att visa hur vi kan arbeta mot målen har åtgärder tagits fram med utgångspunkt från lokala förutsättningar, andra antagna styrdokument och en bedömning av vilka förändringar som är angelägna för att vi ska närma oss ett hållbart samhälle.

Måluppfyllelse

Hållbarhetsstrategin utgår från de globala hållbarhetsmålen som i sin tur ligger i linje med de svenska miljömålen och folkhälsomålen samt kommunens samtliga övergripande mål, livsmiljö, kvalitet och ekonomi.

Finansiering

Hållbarhetsstrategin är inte en handlingsplan och innehåller inte tvingande åtgärder som medför direkta kostnader för verksamheterna. Strategin ska vara ett underlag för beslut om investeringar och åtgärder inom ramen för kommunens arbete med mål och budget.

Förslagets konsekvenser

Hållbarhetsstrategin beskriver på ett samlat sätt hur det lokala arbetet mot målen i Agenda 2030 ska bedrivas. Strategin ska vara ett verktyg för att implementera, underlätta och bredda hållbarhetsarbetet i kommunorganisationen. Den skall även vara ett underlag för politiken att kunna ta hållbara beslut genom att synliggöra och värdera hållbarhetsaspekter samt hantera målkonflikter. Genom att kommunicera hållbarhetsarbetet kan även boende och verksamma i kommunen inspireras.

Uppföljning och utvärdering

I den årliga hållbarhetsredovisningen sammanfattas och analyseras aktiviteter och resultat under respektive globalt mål. Redovisningen ska också lyfta utmaningar och åtgärder som behöver prioriteras framåt och därmed utgöra ett underlag för budget och verksamhetsplanering.

Hållbarhetsarbetet ska följas upp och redovisas löpande i samband med annan verksamhetsuppföljning, tertialrapporter och årsredovisning. I kommunens systemstöd för verksamhetsstyrning synliggörs kopplingen mellan nämndernas strategiska mål och de globala målen och delmålen. Erfarenheter från implementering och uppföljning analyseras årligen i samband med hållbarhetsredovisningen. Resultaten från den årliga analysen kan leda till ändring i arbetssätt, utbildningsinsatser eller förtydliganden i riktlinjer för målstyrning

Kvantitativ uppföljning och jämförelse med andra kommuner, för att visa resultat, sker i första hand med hjälp av de indikatorer som Sveriges Kommuner och Regioner har tagit fram kopplat till de globala målen. Men även andra kvalitetssäkrade nyckeltal kommer att användas för att komplettera resultaten. Det pågår en utveckling av flera nationella indikatorer kopplat till hållbarhetsarbetet. Förhoppningen är att det utvecklas metoder och verktyg som på ett tydligare sätt kan spegla det arbete som görs lokalt.

Hållbarhetsstrategin i sin helhet ska utvärderas i halvtid, under år 2025, med möjlighet till revidering av åtgärderna, och därefter sker en slutgiltig utvärdering 2030. Hållbarhetsenheten ansvarar för arbetet och rapporterar via kommunstyrelsen till Kommunfullmäktige.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande Madeleine Larsson 2021-05-11

Hållbarhetsstrategi för Vaxholms stad 2021–2030, 2021-05-11

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Madeleine Larsson, hållbarhetschef

För kännedom: Marie Wiklund kommunchef, Susanne Edén stadsbyggnadschef, Agneta Franzen socialchef, Anders Roxström utbildningschef

**VAXHOLMS
STAD**

Hållbara Vaxholm

Vaxholms stads hållbarhetsstrategi 2021-2030

Innehåll

1. Inledning.....	3
2. Uppdraget och syftet med en hållbarhetsstrategi.....	3
3. Vad styr oss i hållbarhetsarbetet?.....	3
3.1 Agenda 2030 – Globala målen.....	3
3.2 Lagstiftning.....	4
3.3 Miljömål, folkhälsomål, klimatmål och regionala mål.....	4
3.4. Stadens målområden.....	4
3.5 Vaxholms stads vision och vår gemensamma värdegrund.....	5
3.5 Vaxholmsbornas mål.....	5
4. Så här använder vi strategin.....	5
4.1 Hållbarhetsstrategin i Mål och budgetprocessen.....	5
4.2 Strategiska styrdokument som har betydelse för hållbarhetsarbetet.....	6
4.3 Målkonflikter.....	7
5. Globala mål och delmål anger riktningen för en hållbar utveckling i Vaxholm.....	7
5.1 Så här läser du dokumentet.....	8
Mål 3 Hälsa och välbefinnande.....	9
Mål 4 God utbildning för alla.....	10
Mål 5 Jämställdhet.....	11
Mål 7 Hållbar energi för alla.....	12
Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt.....	13
Mål 10 Minskad ojämlikhet.....	14
Mål 11 Hållbara städer och samhällen.....	15
Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion.....	16
Mål 13 Bekämpa klimatförändringen.....	17
Mål 14 Hav och marina resurser.....	18
Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald.....	19
Mål 16 Fredliga och inkluderande samhäll.....	20
6. Uppföljning.....	21
6.1 Hur når vi resultat?.....	21
Bilaga 1. Lista över mål och delmål	
Bilaga 2. Samband mellan globala mål och kommunala styrdokument	
Bilaga 3. Figur som visar samband mellan delmål, åtgärd och beslutade styrdokument	
Bilaga 4. Alla mål och delmål är inte lika relevanta	
Bilaga 5. Sju punkter för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete	
Bilaga 6. Referenser	

1. Inledning

Med hållbar utveckling menar vi ett ansvarsfullt sätt att leva och verka som gör det möjligt för oss här och nu att utvecklas och må bra och samtidigt se till att samma möjligheter finns för kommande generationer. Vi har både ett ansvar och en skyldighet att leva så att planetens resurser räcker för allt levande idag och imorgon.

Hållbarhet kan delas in i tre dimensioner; ekologiskt, ekonomiskt och socialt. Ekologisk eller miljömässig hållbarhet omfattar allt som har med jordens ekosystem och planetens gränser att göra. Det omfattar luft- och vattenkvalitet, klimat, resursförbrukning, markanvändning och biologisk mångfald.

Den sociala hållbarhetsdimensionen handlar om välbefinnande, rättvisa, rättigheter och människans behov. En förutsättning för att nå ekologisk och social hållbarhet är den ekonomiska dimensionen. Det kan vara att upphandla tjänster med ekologisk och social hänsyn, att med ekonomiskt bistånd minska ojämlikheten eller att hitta sätt att hantera hållbara investeringar med lång återbetalningstid.

Fig 1. De tre dimensionerna av hållbarhet; ekologisk, socialt och ekonomiskt Azote images för Stockholm Resilience Centre

2. Uppdraget och syftet med en hållbarhetsstrategi

Syftet med denna strategi är att *visa och ange riktning* för hur vi ska arbeta för att nå framtidens hållbara Vaxholm. Genom att knyta ihop de globala målen med nationella och regionala mål samt med kommunens vision får vi fram ett lokalt perspektiv som beskriver *vad* vi menar med hållbar utveckling samt *vad* kommunen har för rådighet, möjlighet och ansvar för hållbarhetsarbetet.

Vaxholms stad ska implementera målen och Agenda 2030 i alla stadens verksamheter enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114. Hållbarhetsstrategin har tagits fram under 2020/2021 för att översätta agendan till det lokala arbetet. Strategin anger riktningen och åtgärder fram till och med 2030, baserat på agendans mål och delmål.

Hållbarhetsstrategin ersätter tidigare lokala styrdokument *Miljöprogram för Vaxholm 2014-2020* och *Vaxholms strategi för social hållbarhet 2014- 2020* (antagna 2014).

3. Vad styr oss i hållbarhetsarbetet?

3.1 Agenda 2030 – Globala målen

Agenda 2030 är världens agenda för en hållbar utveckling. De 17 globala målen och de 169 delmålen har tagits fram i en bred överenskommelse i världens största organisation för fred och hållbar utveckling; *Förenta nationerna, FN*. Agendan är en handlingsplan för människorna, planetens och vårt välbefinnande. Med de globala målen har världens länder åtagit sig att fram till år 2030 leda världen för att uppnå; *Att avskaffa extrem fattigdom. Att minska ojämlikheter och orättvisor i världen. Att främja fred och rättvisa. Att lösa klimatkrisen.*

De globala målen är tillräckligt övergripande för att kunna gälla en region i Afrika, en storstad i Asien men också en kommun i Stockholms län. De skall också vara tillräckligt tydliga för att visa i vilken riktning vi måste röra oss. Med Agenda 2030 är det uppenbart att hållbar

utveckling innehåller både ekologiska, ekonomiska och sociala perspektiv och att inget enstaka mål kan lösas på egen hand. Allt hänger ihop.

Sverige har tagit fram en nationell handlingsplan för arbetet med Agenda 2030. Uppföljning av arbetet nationellt ansvarar SCB, Statistiska Centralbyrån för. Sveriges kommuner och regioner, SKR ansvarar för arbetet med nyckeltal och jämförelse mellan kommuner, för att kunna följa upp det lokala arbetet med agendan.

3.2 Lagstiftning

Sverige har ett antal lagar kopplat till social hållbarhet, *Socialtjänstlagen*, *Hälso- och sjukvårdslagen*, *Barnkonventionen*, *Skollagen* och *lagen om anställningsskydd* för att nämna några. Därtill finns ett stort antal nationella strategier och planer vilket arbetet med folkhälsa och social hållbarhet vilar på. Lagar och regler som styr den ekologiska hållbarheten är i stor utsträckning kopplat till *Miljöbalken* och *Klimatlagen*. I *Plan- och bygglagen* finns stöd för arbetet med en hållbar samhällsutveckling. *EU:s vattendirektiv* har medfört inrättande av vattendistrikt och bindande regler för hur kommunerna ska arbeta med att förbättra vattenkvaliteten.

3.3 Miljömål, folkhälsomål, klimatmål och regionala mål

I Sverige finns miljökvalitetsmål och folkhälsopolitiska mål som styr centrala och regionala myndigheters arbete såväl som kommunernas. De 16 miljömålen och 8 folkhälsomålen sluter väl upp till Agenda 2030. Mer om de svenska målen finns att läsa på webbsidan Sveriges miljömål samt på Folkhälsomyndighetens hemsida.

Sverige har undertecknat Parisavtalet som syftar till att minska klimatförändringarna. Därmed finns ett åtagande att se till att den globala temperaturhöjningen inte överstiger två grader samt att vi ska sträva efter att begränsa den till 1,5 grader. Hur vi i Sverige ska arbeta med klimatfrågan beskrivs i ett klimatpolitiskt ramverk och en klimatlag.

Det övergripande målet är att Sverige och Vaxholm senast 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären.

Den regionala utvecklingsplanen RUF 2050 omfattar mål som ska bidra till en hållbar utveckling av Stockholmsregionen. Till RUF:en hör också en klimatfärdplan som beskriver hur arbetet med minskad klimatpåverkan ska prioriteras.

3.4. Stadens målområden

Med utgångspunkt från Vaxholms stads vision har kommunfullmäktige fastställt tre övergripande målområden: *kvalitet*, *livsmiljö* och *ekonomi*. Arbetet med hållbarhet ryms inom samtliga dessa tre områden.

- **Kvalitet** – Vaxholms stads verksamheter har god kvalitet i enighet med nationella styrdokument och invånarnas upplevelse. Kommunen ger god service som kännetecknas av god tillgänglighet och positivt bemötande.
- **Livsmiljö** – Vaxholms stad erbjuder en attraktiv livsmiljö där kommunen tillgodoser mänskliga behov inom ramen för jordens resurser.
- **Ekonomi** – Den kommunala servicen är kostnadseffektiv så att skattepengarna ger så stort värde som möjligt.

3.5 Visionen och vår gemensamma värdegrund

Vaxholms stads värdeord är *samspel, engagemang* och *respekt*. Orden sammanfattar stadens gemensamma värdegrund som är styrande för medarbetarnas förhållningsätt, agerande och bemötande. Värdegrunden skall även genomsyra kommunens hållbarhetsarbete. Värdeorden är framtagna gemensamt av medarbetare inom stadens alla verksamheter och fungerar som en kompass i kontakter och möten med människor som besöker, bor och verkar i Vaxholm.

Visionen är antagen av Kommunfullmäktige och visar riktningen för hur Vaxholms stad ska utvecklas och den är utgångspunkten för kommunens styrning.

Vaxholms stad ska vara en attraktiv plats att leva och bo på. Vaxholms stad ska vara en kulturell skärgårdstad som med småskalighet och effektiv kommunal service ska erbjuda invånare och näringsidkare en attraktiv och stimulerande livs- och arbetsmiljö med närhet till skärgård, natur och storstad. Vaxholms stad ska vara ett samhälle som präglas av trygghet, delaktighet, gemenskap och ansvar. Vaxholms stad ska utvecklas tillsammans med medborgarna. Valmöjligheter ska finnas, framförallt inom skola, omsorg och boende. Vaxholms stads ambition är att arbeta för en klimatsmart stad med hållbar användning av energi och transporter, ren luft och rent vatten och där det är enkelt att välja en miljövänlig livsstil.

3.5 Vaxholmsbornas mål

Det inledande arbetet med framtagandet av hållbarhetsstrategin samkördes med framtagandet av en ny översiktsplan och gick under arbetsnamnet *Vaxholm 2040*. Medborgardialog om de globala hållbarhetsmålen genomfördes i samband med dialog om Vaxholm nu och i framtiden. Analys och rapport finns att läsa på www.vaxholm.se/vaxholm2040.

Fig 2. Värdegrunden, SER och hur den utgör grunden för huset med kommunens vision, hållbarhetsstrategi och övergripande målområden.

4. Så här använder vi strategin

Hållbarhetsstrategin beskriver vilka globala mål och delmål som är relevanta för kommunen och som är viktiga i arbetet för en hållbar utveckling lokalt. Strategin antas av Kommunfullmäktige och ska gälla under en tioårsperiod. Ansvaret för strategins genomförande ligger hos samtliga nämnder och arbetet inkluderar all kommunal verksamhet.

4.1 Hållbarhetsstrategin i Mål och budgetprocessen

Att arbeta med hållbar utveckling och Agenda 2030 är att anta ett arbetssätt som är föränderligt. Arbetet ska inte vara ett sidospår utan integreras i vår verksamhet och i våra processer. Hela kommunorganisationen har ett ansvar att arbeta utifrån hållbarhetsstrategin och för att genomföra åtgärder som leder till resultat. Kommunledningskontoret och hållbarhetsenheten har ett särskilt ansvar för att samordna och följa upp arbetet. I många fall finns redan ett långtgående arbete. Vi börjar på inget sätt på ruta ett.

När nämndernas mål ska formuleras finns utrymme för politiken och verksamheten att med utgångspunkt från sitt ansvarsområde och kunskap identifiera vilka delmål och åtgärder som bör prioriteras under kommande år. Hållbarhetsstrategin integreras som en naturlig del i kommunens

mål- och budgetprocess. Under respektive nämnd arbetar därefter förvaltningar och enheter vidare med att identifiera och prioritera fokusområden och insatser årligen utifrån sitt nuläge och de delmål och åtgärder som lyfts i hållbarhetsstrategin. Genomfört hållbarhetsarbete och nyckeltal redovisas årligen i en hållbarhetsredovisning.

Nedan beskrivs hur hållbarhetsarbetet kan integreras utifrån de olika stegen i mål och budgetprocessen:

1. **Analysera omvärld och behov**, hämta in kunskap från verksamheten, från genomförda enkäter och undersökningar, signaler från myndigheter, nyckeltal och jämförelser med andra kommuner, årsredovisning och hållbarhetsredovisning.
2. **Fördela resurser, definiera mål och prioriteringar**, ta fram delmål och åtgärder i linje med verksamhetens grunduppdrag, föregående analys, utgå från medarbetarnas kunskap och engagemang. Fördela resurser och låt de globala målen och delmålen synas i förslag till verksamhetsplan och budget. Hållbarhetsarbetet är långsiktigt och en särskild satsning kan behöva sträcka sig över flera år.
3. **Ramärendet antas av politiken**, här finns möjlighet att prioritera utifrån verksamhetens förslag till mål, hållbarhetsstrategier och politiska program.
4. **Mål och budget fastställs**, analysera om målen och prioriteringarna innebär att resurser behöver delas med andra verksamheter, behövs nya samarbeten, andra verktyg för uppföljning, ökad kunskap.
5. **Detaljbudget och verksamhetsplaner tas fram och antas**, hur ska arbetet mot prioriterade mål och strategier genomföras, resurser, projektplaner, metoder, nyckeltal, mätning, uppföljning.
6. **Genomförande**, kommunicera gärna resultat under arbetets gång, inspirera andra och låt de globala målen och delmålen synas i tertiärluppföljningen.
7. **Uppföljning och utvärdering**, summera arbetet, går det att mäta eller värdera, har det lett till en förändring, fortsätter arbetet nästa år. Lämna resultat till hållbarhetsredovisningen
8. **Hållbarhetsredovisning**, viktigt att samla resultat och åtgärder inom målen för att hållbarhetsredovisningen ska vara ett underlag för nästa analysomgång.

I kommunens systemstöd för verksamhetsstyrning ska hållbarhetsstrategin brytas ned till årliga prioriteringar och åtgärder i respektive verksamhet med en koppling till resurser och budget i planeringen av verksamheten.

Målsättningen är att använda befintliga system och rutiner, men att komplettera med hållbarhetsdimensionen i all verksamhet. Arbetsättet ska ta till vara medarbetarnas kunskap, erfarenhet och engagemang.

4.2 Strategiska styrdokument som har betydelse för hållbarhetsarbetet

I dagsläget finns redan politiskt antagna policies och strategier som är styrande och som kopplar till hållbarhetsarbetet. Det kan vara lagstadgat som exempelvis energiplanen och avfallsplanen eller en plan för en specifik förvaltning som exempelvis barn- och elevhälsostategin.

Utöver dessa finns även rutiner och riktlinjer för intern styrning som till exempel rutiner för inköp och förvaltningsplan för kommunens skogar.

Nu gällande styrdokument ligger i huvudsak i linje med hållbarhetsstrategin men kan behöva revideras för att de ska bli tydligare. I bilaga 2 visas ett axplock av kommunens nu gällande styrdokument och hur de är kopplade till de globala hållbarhetsmålen. Ett exempel på hur ett antaget styrdokument och kommande hållbarhetsstrategi kan samverka för att uppnå samma åtgärd visas i bilaga 3.

Fig 3. Exempel på hur hållbarhetsstrategin verkar i förhållande till stadens andra styrdokument

4.3 Målkonflikter

Hållbar utveckling kräver en omställning av samhället och olika intressen ställs ibland mot varandra. Ofta handlar det om miljö och hälsa kontra kortsiktiga ekonomiska intressen. En viktig uppgift blir då att hitta en balans mellan olika intressen för att skapa välfärd och en hållbar utveckling.

Ett exempel är investeringar för att skydda och bevara natur- eller vattenområden. Det ekonomiska får stå tillbaka i form av att marken inte kan exploateras. Men att öka den biologiska mångfalden och stärka ekosystemtjänster som exempelvis utjämnar vattenflöden ger bättre förutsättningar att möta klimatförändringar och därmed en minskad risk för påverkan på befintlig bebyggelse.

Att arbeta med hållbar utveckling innebär att våga lyfta målkonflikter men också att se synergier och ha ett långsiktigt utvecklingsperspektiv. Kommunen bör identifiera målkonflikterna och använda metoder för att redovisa och väga olika intressen inför viktiga beslut.

De globala målen är ett verktyg för att arbeta med helheten och påminna oss om att ett framgångsrikt hållbarhetsarbete lokalt också medverkar till en god livsmiljö i andra delar av världen och för kommande generationer.

5. Globala målen anger riktningen för en hållbar utveckling i

Vaxholm

Hållbarhetsstrategin översätter den globala agendan till det lokala och anger riktningen för hållbarhetsarbetet i Vaxholms stad. Strategin ska vara en utgångspunkt när hållbarhetsarbetet ska integreras i mål och budget samt i verksamhetsplaner.

Alla mål är inte lika relevanta för Vaxholm. Enligt politiskt beslut KS 2017-10-26/§ 114 bortprioriterades vissa av de globala målen för fortsatt arbete i Vaxholms stad. Prioriteringen gjordes dels baserat på Regeringskansliets *Handlingsplan för Agenda 2030* och dels på Sveriges nationella hållbarhetsutmaningar. Vissa verksamhetsområden under ett bortprioriterat globalt mål kan tillskrivas ett annat. Motivering till varför hållbarhetsstrategin *inte* omfattar alla globala mål finns att läsa i bilaga 3.

5.1 Så här läser du dokumentet

Nedan följer en presentation av de globala mål och delmål som ska fungera som vägvisare och prioritering av hållbarhetsarbetet i Vaxholms stad. Varje mål har följande upplägg;

Mål

Den svenska översättningen av den globala målformuleringen samt logotyper för mål och delmål är hämtade från sidan www.globalamalen.se¹

Målbeskrivning

Målbeskrivningen är ett utdrag från regeringens översättning och tolkning av den globala målbeskrivningen².

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Kort beskrivning av nuläget och särskilda utmaningar som vi står inför i Sverige och i Vaxholm. Bedömningen har baserats på tidigare årsredovisningar och hållbarhetsredovisning, RUF2050 med tillhörande klimatfärdplan, indikatorer i Kolada samt ett flertal rapporter som beskriver nuläge och utmaningar för Sverige. Se även referenslista i bilaga 5.

Delmål och åtgärder

Delmål och tillhörande åtgärder som finns med i strategin är valda utifrån om de bedöms vara relevanta för kommunorganisationen och viktiga ur ett lokalt perspektiv. Underrubriken ”I Vaxholm ska vi..” listas prioriterade åtgärder som pågår eller bör genomföras för att mål och delmål ska kunna nås. Samtliga delmål finns också samlade i tabell i Bilaga 1.

¹ För hemsidan ansvarar UNDP, FN:s utvecklingsprogram som stöttar länder i arbetet med att nå målen i Agenda 2030.

² Regeringskansliet ”17 mål för hållbar utveckling” <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/17-globala-mal-for-hallbar-utveckling/>

3 HÄLSA OCH
VÄLBEFINNANDE

Mål 3 är att säkerställa att alla kan leva ett hälsosamt liv och verka för alla människors välbefinnande i alla åldrar.

Målbeskrivning

God hälsa är en grundläggande förutsättning för människors möjlighet att nå sin fulla potential. Hälsan påverkas av människors livsvillkor, de förhållanden som råder vid uppväxt samt de system som finns att tillgå vid ohälsa och sjukdom. Målet beskriver de sociala aspekterna av hållbarheten och innefattar smittsamma och icke-smittsamma sjukdomar, mental hälsa, droger, kemikalier och trafiksäkerhet.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige har en hög medellivslängd, god självskattad hälsa och god tillgång till hälso- och sjukvård, men det finns också utmaningar. Betydande hälsoskillnader finns mellan olika grupper i samhället. Ju lägre social position, desto sämre hälsa. Befolkningens psykiska och fysiska hälsa är starkt präglad av fysisk aktivitet, kost, tillgång till natur och kultur, samt sociala kontakter. Kommunen ska arbeta för en god uppväxt, en god utbildning, en meningsfull fritid, full sysselsättning och en trygg offentlig miljö

I Vaxholm har vi generellt god självskattad hälsa i befolkningen. Kommunen har en ökande andel äldre, där goda förutsättningar för ett hälsosamt åldrande är viktigt. Hos unga finns en oroande trend med ökad psykisk ohälsa. Hälsofrämjande och förebyggande arbete via stadens verksamheter och arenor är av största vikt för att uppnå god hälsa och välbefinnande.

	<p>Delmål 3.4 Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Främja psykisk hälsa genom en välfungerande barn och elevhälsa, trygga skolmiljöer (även en digital sådan) och en proaktiv ungdomsverksamhet • Främja fysisk aktivitet och goda matvanor genom tillgängliga fritids- och motionsaktiviteter genom bla samverkan med föreningsliv, samt hållbara måltider i skola och omsorg • Erbjuda möjligheter till sociala kontakter och sammanhang för äldre • Erbjuda en meningsfull fritid genom ett brett utbud av hälsofrämjande kultur- och fritidsaktiviteter • Boende och närmiljö planeras utifrån ett hälsofrämjande perspektiv • Främja en god hälsa och en god arbetsmiljö för kommunens medarbetare genom ett engagerat och systematiskt arbetsmiljöarbete
	<p>Delmål 3.5 Förebygg och behandla drogmissbruk</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Förebygga droganvändning och missbruk genom att begränsa tillgänglighet, senarelägga debutålder och samverka kring tillsyn

4

GOD UTBILDNING
FÖR ALLA

Mål 4 är att säkerställa en inkluderande och jämlik utbildning av god kvalitet och främja livslångt lärande för alla.

Målbeskrivning

Utbildning är en grundläggande mänsklig rättighet. Utbildningssystemet behöver möta människors behov under hela livet från förskola, grundskola, gymnasium och till högre utbildning. Alla människor ska ha lika möjlighet till livslångt lärande som gynnar deltagande i arbets- och samhällsliv. Utbildning är nyckeln till välstånd och öppnar en värld av möjligheter för var och en av oss att bidra till ett hållbart samhälle.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

I Sverige har vi sedan länge ett väl utbyggt utbildningssystem med skolplikt och avgiftsfri utbildning. Utbildningsnivån i Sverige är överlag hög och har stigit de senaste åren. Trots detta finns det utmaningar. Bristande likvärdighet, kunskapsskillnader och brist på lärare är några av dem. Det saknas också en samlad bild av hur utbildning för hållbar utveckling ser ut i svenska skolor.

Barn och unga i Vaxholm har goda resultat i grundskolan, en stor andel är behöriga till gymnasiet och har uppnått grundläggande behörighet till universitet och högskola. Verksamheterna står dock inför utmaningar såsom att möta ökande krav på att främja, förebygga och organisera för en mer tillgänglig och trygg lärmiljö så att alla barn och elever når sin kunskapsmässiga och personliga potential. Behöriga pedagoger på förskolan, grundskolan och i fritidshemmen, en väl fungerande elevhälsa och skolnärvaro är alla nyckelfaktorer.

	<p>Delmål 4.1 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet</p> <p>Delmål 4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Se till att elever fullbordar grundskole- och gymnasieutbildning med goda resultat och hög nöjdhet • Ha barn och vårdnadshavare som upplever en förskola av god kvalitet och är nöjda • Öka andelen behöriga pedagoger inom förskola, skola och i fritidshemmen
	<p>Delmål 4.5 Utrota diskriminering i utbildning</p> <p>Delmål 4.A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Förebygga och förhindra kränkande behandling och sexuella trakasserier samt skapa trygga och inkluderande utbildningsmiljöer, såväl den fysiska som den digitala • Samtliga pedagoger arbetar utefter ett normkritiskt förhållningssätt • Utveckla tillgängliga och trygga fastigheter för skolor och förskolor med plats för lek och rörelse både inne och ute
	<p>Delmål 4.7 Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprida kunskap om hållbar utveckling i kommunens alla verksamheter

Målbeskrivning

Jämställdhet är ett mål i sig liksom en förutsättning för hållbar och fredlig utveckling. Jämställdhet uppnås när alla har lika rättigheter, villkor, möjligheter samt makt att själva forma sina liv och bidra till samhällets utveckling.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige ligger i framkant i arbetet med jämställdhet. Trots detta har män som grupp fortfarande mer makt och inflytande, äger mer och tjänar mer än kvinnor. Huvudansvaret för det obetalda hem- och omsorgsarbetet har fortfarande kvinnor. Kvinnor uppger sämre hälsa, medan män som grupp lever kortare. Män utövar det mesta våldet i samhället, både i det privata och det offentliga rummet. Kvinnor utsätts i högre utsträckning än män för våld i nära relationer, medan det i det offentliga rummet framförallt är män som utsätts.

Föreställningar om hur människor förväntas vara och könsstereotypa könsnormer behöver utmanas. Nationellt har sex delmål identifierats för arbetet; en jämn fördelning av makt och inflytande, ekonomisk jämställdhet, jämställd utbildning, jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet, jämställd hälsa samt att mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Jämställdhet är en del av det kommunala uppdraget – kommuner ska ge medborgarna likvärdig service oavsett kön. Det är inte bara en fråga om rättigheter, utan handlar också om kvalitet och effektivitet i verksamheten. Som politisk arena, arbetsgivare och välfärdsleverantör har kommunen därför en viktig roll för att alla ska få lika makt, inflytande och möjligheter oavsett kön. Det är i vardagen som jämställdhet kan förverkligas.

	<p>Delmål 5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Erbjuder likvärdig och jämställd offentlig service • Fatta jämställda beslut • Planera verksamheter utifrån ett jämställt behov och att resurser fördelas jämställt • Ha medarbetare som har ett normkritiskt förhållningssätt och bemöter människor utifrån kommunens värdegrund
	<p>Delmål 5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra ett jämställt beslutsfattande • Ha ett jämställt deltagande i medborgardialoger och politiska processer

Målbekrivning

En stor andel våra utsläpp av växthusgaser kommer från sättet vi utvinner, omvandlar och använder fossil energi. Förnybara energilösningar utvecklas nu, blir billigare, mer tillförlitliga och effektivare än tidigare. Genom att förändra produktionssätt och hur vi konsumerar energi kan tillgången till el och energitjänster säkerställas utan ökad resursförbrukning.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige har god tillgång till energi och en hög andel förnybar energi till uppvärmning och el. All produktion av energi till el, värme och transporter medför en viss miljö- och klimatpåverkan. Kapaciteten i vårt energisystem är begränsad. Energianvändningen ska vara effektiv, leda till minskat beroende av fossila bränslen och fördelas så att kapaciteten i nätet räcker till för all viktig verksamhet. Den stora utmaningen är att ställa om transportsektorn till förnybara bränslen. Energisystemet behöver anpassas till varierande energiproduktion från sol och vind och bristande kapacitet i delar av elnätet under vissa tider.

I kommunen finns tillgång till förnybar fjärrvärme producerad med biobränslen på Kullön. I övrigt sker uppvärmning i hög utsträckning med värmepumpar och elvärme. Intresset för solenergi ökar och kan bli ett viktigt tillskott som en lokal, småskalig energiproduktion, förutsatt att hänsyn tas till kulturmiljön och andra intressen. Kommunen har ett ansvar för att i planeringen underlätta omställningen till en förnybar transportsektor för kollektivtrafiken med buss och båt, för vägfärjor och för persontransporter genom att göra plats för de anläggningar som behövs. I **energiplanen** finns beskrivning och mål för det lokala arbetet med energifrågor.

	<p>Delmål 7.1 Tillgång till modern energi för alla</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Utveckla energifrågorna och samverka med ägare till elnätet och fjärrvärmerna • Sprida kunskap om hållbar energianvändning till boende och verksamheter i Vaxholms stad
	<p>Delmål 7.2 Öka andelen förnybar energi i världen</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Underlätta omställningen till en fossilfri transportsektor • Säkerställa att kommunens energianvändning är förnybar och effektiv • Säkerställa tillgången till cyklar, fossilfria tjänstebilar, arbetsfordon och upphandlade transporttjänster i kommunens verksamhet • Installera solenergi på kommunägda fastigheter där det är tekniskt, ekonomiskt möjligt och med hänsyn till värden i kulturmiljön • Underlätta för boende och verksamheter som vill installera solenergi
	<p>Delmål 7.3 Fördubbla ökningen av energieffektivitet</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Bygga och renovera fastigheter och anläggningar för kommunens verksamhet så att de är energieffektiva

8 ANSTÄNDIGA ARBETSVILLKOR OCH EKONOMISK TILLVÄXT

Mål 8 är att verka för en inkluderande och långsiktig hållbar ekonomisk tillväxt, full och produktiv sysselsättning med anständiga arbetsvillkor för alla.

Målbeskrivning

Mål 8 handlar om att alla människor ska ha ett arbete med anständiga arbetsvillkor. Det handlar också om att arbeta för en hållbar ekonomisk tillväxt. Att främja ekonomisk stabilitet, ett gott investeringsklimat, sysselsättning och anständiga arbetsvillkor vilka är viktiga faktorer för hållbar utveckling.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sveriges befolkningstillväxt kommer ske i hög grad i de yngre och äldre målgrupperna. De yrkesverksamma ska med andra ord finansiera välfärden för fler. Detta tillsammans med ökningen av kommunsektorns övriga verksamhetskostnader innebär att kostnaderna ökar väsentligt snabbare än det reella skatteunderlaget.

Vaxholm vill möjliggöra arbetstillfällen och minska andelen som varken arbetar eller studerar. En destinationsutveckling året om skulle innebära ökade ekonomiska intäkter samt möjliggöra etablering för fler nya företag. Det skulle även bidra till en ökad service till kommuninvånare och större kulturellt utbud året om. Vaxholms stad är kommunens största arbetsgivare och ska erbjuda en god arbetsmiljö med en stark värdegrund.

	<p>Delmål 8.1 Hållbar ekonomisk tillväxt</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Säkerställa en god ekonomi i balans med en kostnadseffektiv service så att skattepengarna ger så stort värde som möjligt
 	<p>Delmål 8.3 Främja politik för nya arbetstillfällen och ökad företagsamhet</p> <p>Delmål 8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik</p> <p>Delmål 8.9 Främja gynnsam och hållbar turism</p>	<ul style="list-style-type: none"> Erbjuda goda förutsättningar för näringsliv, att det är enkelt och attraktivt att starta och driva företag samt främja en hållbar turism, året runt Möjliggöra såväl nyetablering som utveckling av företag och skapa fler arbetstillfällen Erbjuda praktiskt stöd för lokala arbetsgivare och arbetssökande i form av coaching, matchning och kontakt med Arbetsförmedling Möjliggöra närliggande och hållbara anställningsmöjligheter för att gagna det lokala näringslivet Få unga, utan examen eller arbete, tillbaka till studier eller in i annan sysselsättning
 	<p>Delmål 8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla</p> <p>Delmål 8.8 Skydda arbetstagares rättigheter och främja trygghet och säker arbetsmiljö för alla</p>	<ul style="list-style-type: none"> Minska andelen unga och vuxna som varken studerar eller arbetar Säkerställa en jämlik, inkluderande och trygg arbetsmiljö genom ett kvalitativt systematiskt arbetsmiljöarbete Använda digitalisering av tjänster, informationsspridning och styrning av tekniska system för att öka tillgängligheten och effektivisera verksamheten.

Målbeskrivning

Målet om jämlikhet knyter an till merparten av övriga målområden. Även om många länder kan ses ha en positiv ekonomisk utveckling med minskad fattigdom överlag, så har klyftorna ökat mellan individer och grupper. Detta baserat på bland annat kön, ålder, etnicitet och ekonomisk och social status. Ojämlikhet handlar också om skillnader i tillgång, förutsättningar, resurser och förmåga att bidra till och tillvarata potentiella möjligheter till utveckling. Utbildning av god kvalitet, för alla, är en nyckel till att bygga ett demokratiskt samhälle och att främja jämlikhet.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige är ett av de mest jämlika länderna i världen men är samtidigt det OECD-land där den ekonomiska ojämlikheten ökar allra mest. Ökade inkomstskillnader, bostads- och arbetsmarknadssegregation och skillnader i hälsa är några av utmaningarna. En ojämlikt fördelad ohälsa hänger till stor del samman med människors socioekonomiska förhållanden och position.

Vaxholms stad har goda möjligheter att motverka ojämlikhet av både barn och vuxna genom skola, omsorg och socialt stöd. Fullföljande av grundläggande utbildning, sysselsättning, bostads- och samhällsplanering samt kultur- och fritidsaktiviteter är viktiga områden för minskad ojämlikhet. Dessa strategiska åtgärder finns under målområde 3, 4, 8 och 11.

	<p>Delmål 10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Främja ett ansvarsfullt och säkert mottagande och integration av nyanlända • Sträva efter ett jämlikt deltagande i medborgardialoger och politiska processer
	<p>Delmål 10.3 Säkerställa rättigheter för alla och utrota diskriminering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Minska ojämlikheter mellan olika grupper i befolkningen genom att erbjuda en tillgänglig och likvärdig offentlig service

Målbeskrivning

Kommunen ansvarar för planeringen av mark- och vattenanvändningen, bostadsförsörjningen, delar av transportinfrastrukturen och den tekniska försörjningen. Växande städer kan skapa nya möjligheter för ekonomisk tillväxt, men kan också bidra till ökade sociala klyftor och påfrestningar på ekosystem. Med en hållbar stadsutveckling ökar städernas förmåga att motstå påfrestningar och samtidigt säkerställs skyddet för vårt natur- och kulturarv.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Vaxholm har en bebyggelsen som är utspridd på flera öar, pendlingen till arbetsplatser utanför kommunen är omfattande och det finns en stor andel fritidshus. Detta skapar utmaningar för kommunen att tillgodose behovet av transporter, infrastruktur och samhällsservice. I översiktsplanen kopplas en hållbar utveckling samman med andra samhällsmål och en framtida användning av mark och naturresurser. Flera bostäder med olika upplåtelseformer och tillgängliga offentliga platser ökar kommunens attraktivitet.

	<p>Delmål 11.1 Säkra bostäder till en överkomlig kostnad</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Kommunen ska verka för att fler bostäder byggs i form av små lägenheter, hyresrätter och småhus för ett varierat bostadsbestånd
	<p>Delmål 11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla</p>	<ul style="list-style-type: none"> Arbeta för en attraktiv och fossilfri kollektivtrafik på land och på vatten Prioritera gång- och cykelstråk i planeringen som förbinder bostäder, fritidsverksamheter, förskola och skola, bytespunkter och grönområden Arbeta för en förbättrad trafiksäkerhet
	<p>Delmål 11.3 Arbeta med en hållbar och inkluderande planering</p>	<ul style="list-style-type: none"> Planera för en socialt jämlik bostads- och samhällsutveckling inom vilken trygghet, tillgänglighet, folkhälsa och barnrättsperspektivet beaktas
	<p>Delmål 11.4 Skydda världens kultur- och naturarv</p>	<ul style="list-style-type: none"> Arbeta för att identifiera, stärka, tillgängliggöra och sprida kunskap om Vaxholms natur- och kulturmiljöer
	<p>Delmål 11.6 Minska städernas miljöpåverkan</p>	<ul style="list-style-type: none"> Utveckla avfallshanteringen så att den är tillgänglig och anpassad för att öka återbruk och återvinning Arbeta för att minska transportbehovet och öka användningen av förnybara fordonsbränslen
	<p>Delmål 11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla</p>	<ul style="list-style-type: none"> Använda metoder för att värdera den biologiska mångfalden och ekosystemtjänster i bebyggelsen Planera in multifunktionella ytor som är pedagogiska, gynnar den biologiska mångfalden, och stärker dagvattenreningen

Målbeskrivning

Vi behöver minska vår resursanvändning genom att ändra sätten vi producerar och konsumerar varor och tjänster. Hållbar konsumtion innebär inte bara miljöfördelar utan även sociala och ekonomiska fördelar, förbättrad hälsa och minskad fattigdom där varorna produceras. Minskad konsumtion, mera återbruk och återvinning av material är nödvändigt för att anpassa förbrukningen till jordens resurser och minska negativ påverkan på klimat, miljö och människors hälsa.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Utsläppen av växthusgaser kopplade till konsumtionen är betydande och en stor utmaning nationellt och lokalt. Belastningen från farliga kemikalier vid tillverkning och i varor behöver minska. Upphandling med miljökrav är ett kraftfullt verktyg för att ställa om. Nya regler för producentansvar, förpackningsinsamling och matavfallsinsamling ska göra det lättare för flera att återvinna mera.

Beslut som tas i Vaxholm i samband med upphandling, investeringar och inköp lokalt har betydelse för resursförbrukningen globalt. Vi behöver ställa om till en mera cirkulär och resurssnål konsumtion av varor utan farliga ämnen och med bra kvalitet som gör att de håller länge. I kommunens **upphandlings-och inköspolicy**, **måltidspolicy** samt i **avfallsplanen** finns ytterligare vägledning.

	<p>Delmål 12.3 Halvera matsvinnet i världen</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> Minska matsvinnet och klimatpåverkan från inköp och produktion av måltider i kommunens verksamheter
	<p>Delmål 12.4 Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall</p>	<ul style="list-style-type: none"> Öka kunskapen om farliga ämnen i varor och produkter och arbeta för att minska användningen av kemiska produkter där de kan ersättas med andra metoder
	<p>Delmål 12.5 Minska mängden avfall markant</p>	<ul style="list-style-type: none"> Planera för återbruk, återvinning och cirkulär ekonomi i bostadsområden och i kommunens verksamheter
	<p>Delmål 12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling</p>	<ul style="list-style-type: none"> Upphandla och köp in med livscykelperspektiv, miljökrav och sociala krav Minimera inköpen av engångsartiklar och plastprodukter som inte är nödvändiga för hygien samt i vård- och omsorg
	<p>Delmål 12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sprida kunskap om en hållbar livsstil till kommunens anställda och till boende och verksamma i kommunen

Målbeskrivning

Klimatförändringarna är det allvarligaste hotet mot mänskligheten och livet på jorden. Det behövs många olika insatser för att minska utsläppen och bromsa förändringarna. Utsläppen av växthusgaser fortsätter att öka och riskerar att medföra en global uppvärmning som överstiger två grader. Det skulle få allvarliga konsekvenser för ekosystem, havsförurning, mänsklig säkerhet, matproduktion, vattentillgång, hälsa och en ökad risk för naturkatastrofer.

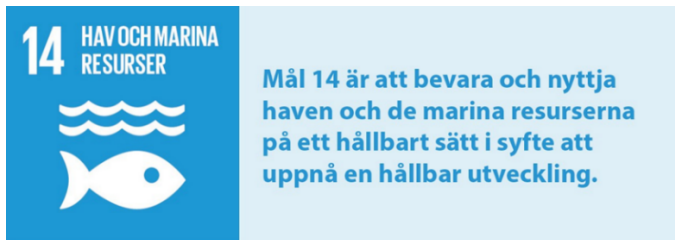
Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige har undertecknat Parisavtalet och har som mål att vi inte ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären efter 2045. Klimatlagen och den klimatpolitiska handlingsplanen visar vägen.

Omställningen av transportsektorn är den stora utmaningen för att nå klimatmålen i Stockholmsregionen. Planering för att minska transportbehovet och åtgärder för att tillgodose behovet av fossilfria bränslen för alla typer av transporter är en förutsättning för omställningen. Kunskap om vad som bidrar till klimatförändringarna och vad vi kan göra för att minska påverkan behöver öka.

Klimatförändringarna behöver vara en integrerad del av samhällsplaneringen. Att bedöma och förebygga de risker som vi kan se, är angeläget. Förmågan att kunna stå emot skyfall, havsnivåhöjningar och värmeböljor är förutsättningar för ett hållbart och tryggt samhälle.

	<p>Delmål 13.1 Stärk motståndskraften och anpassa till klimatrelaterade risker</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bedöma risker för bebyggelse och kommunens verksamhet vid ett förändrat klimat. Fördela ansvaret för anpassning och vidta åtgärder.
	<p>Delmål 13.2 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Arbeta för minskad klimatpåverkan i kommunens verksamheter genom miljökrav i upphandling och inköp, sortering av avfall, återbruk, planering av måltidsverksamheten, transporter och beteendepåverkan • Planera för god tillgång till kollektivtrafik på land och på vatten, samt gång- och cykelstråk för att minska klimatpåverkan från transporter • Bygg infrastruktur för laddbara fordon och båtar • Planera för byggnation av fastigheter till kommunens verksamhet med liten miljö- och klimatpåverkan, för energieffektiv drift och för hälsosamma inomhusmiljöer
	<p>Delmål 13.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Sprida kunskap om vad boende och verksamma kan göra för att minska klimatpåverkan • Arbeta för att stadens medarbetare agerar resurs- och klimatsmart

Mål 14 är att bevara och nyttja haven och de marina resurserna på ett hållbart sätt i syfte att uppnå en hållbar utveckling.

Målbeskrivning

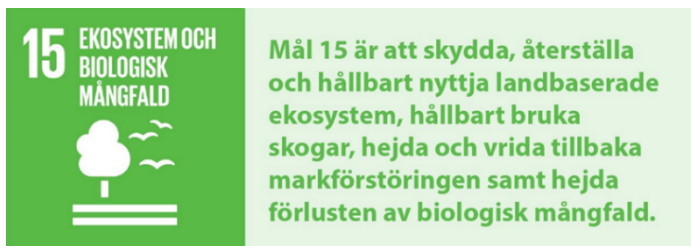
Världens hav – deras temperatur, kemi, strömmar och liv – driver globala system som gör jorden beboelig för mänskligheten. Haven täcker 70 procent av vår planet och över tre miljarder människor är beroende av den marina och kustnära, biologiska mångfalden för sin försörjning. Hur vi hanterar våra hav är avgörande för mänskligheten som helhet. De stora vattenmassorna balanserar också effekterna av klimatförändringarna. Idag drabbas haven av människans obegränsade nyttjande av jordens resurser bland annat i form av överfiske, gifter och föroreningar och avfall.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Östersjön är ett av de mest förorenade innanhaven med döda bottenar, små fiskbestånd och kraftig övergödning. Exploatering vid stränderna samt krympande havsnära våtmarker bidrar till situationen. Åtgärdsprogram för havsmiljön, vattenförvaltning och miljökvalitetsnormer är verktyg för att övervaka vattenkvaliteten och för att kunna vidta åtgärder för långsiktiga förbättringar.

Vaxholms stad har liksom alla kommuner i Sverige en skyldighet att arbeta för att uppnå en god kemisk och ekologisk status i vattendrag, sjöar och kustområden. Miljökvalitetsnormen för varje vattenförekomst får inte försämrans vid olika slags samhällsprojekt. Kommunens **blåplan** beskriver nuläget och hur arbetet kan bedrivas för att förbättra vattenkvaliteten. Lokala åtgärder för att skydda värdefulla områden för fiskreproduktion och biologisk mångfald ska prioriteras. Rätt hantering av dagvatten från hårdgjorda ytor och trafikanläggningar är viktigt för att minska belastningen av bland annat tungmetaller och mikroplaster som tillförs våra vatten.

	<p>Delmål 14.1 Minska föroreningarna i haven</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Medverka i utveckling av en hållbar turism och ett hållbart båtliv för att minska belastningen på våra vattenområden. • Arbeta för en utveckling av vatten och avloppsnätet samt dagvattennätet för att förbättra vattenkvaliteten. • Inkludera marint avfall och båtvrak i kommunens avfallsarbete.
	<p>Delmål 14.2 Skydda och återställ ekosystem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram lokala åtgärdsprogram för viktiga kustvattenförekomster. • Öka kunskapen om påverkan på det marina ekosystemet hos boende, verksamma, besökare samt hos barn och unga i skola och förskola.
	<p>Delmål 14.5 Bevara kust- och havsområden</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skydda grunda havsvikar som är viktiga för djur- och växtlivet. • Verka för att bevara och kompensera naturliga områden vid byggande i kustzonen.

Målbeskrivning

Vi är alla en del av jordens ekosystem och har en skyldighet att bevara livsmiljöer som säkerställer överlevnad av växt- och djurarter. Att tillgodose mänsklighetens behov av resurser som livsmedel, energi, vatten, mineraler och råvaror utan att skada den biologiska mångfalden är en avgörande utmaning. Hållbart nyttjande av ekosystemtjänster är en förutsättning för vår överlevnad. De ger oss också en möjlighet att hantera klimatförändringarna.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

En stor del av Sveriges yta består av skog. Det är en resurs bland annat för produktion av biobränslen och material till förpackningar och textilier. Samtidigt når vi inte målen för ett hållbart skogsbruk och biologisk mångfald.

Bogesundslandet är en del av de gröna kilarna som har pekats ut som viktigt spridningskorridorer i ett regionalt perspektiv. Vaxholms stad har ansvar för att planera för en grön infrastruktur. Åtgärder för att stärka ekosystemtjänster som pollinering och att avvärja hot från invasiva arter är sätt att stärka den biologiska mångfalden. Kommunens **grönplan** är ett viktigt kunskapsunderlag då den ska ge en samlad bild och bedömning av vår gröna värden.

	<p>Delmål 15.1 Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem på land och sötvatten</p>	<p>I Vaxholm ska vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Planera in den gröna infrastrukturen för att stärka ekosystem och livsmiljöer för arter samt skydda och förbättra ekosystemtjänster. • Planera för en stadsmiljö med mångfunktionella ytor som bidrar till dagvattenrening och klimatanpassning. • Utbilda och kommunicera begreppen biologisk mångfald och ekosystemtjänster i kommunens verksamheter för att öka kunskapen om de gröna värdena.
	<p>Delmål 15.2 Främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Planera och arbeta för variationsrika parker och grönområden som gynnar biologisk mångfald, ekosystemtjänster och naturupplevelser. • Följa kommunens riktlinjer för skogsförvaltning för att skapa skogar som är motståndskraftiga och som främjar biologisk mångfald.
	<p>Delmål 15.5 Skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Implementera metoder och verktyg som till exempel grönytefaktor för att värdera den biologiska mångfalden. • Använda nyckeltal för att påvisa vikten av biologisk mångfald och dess utveckling i kommunen.
	<p>Delmål 15.8 Förhindra invasiva främmande arter i land- och vattensystem</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Skydda hotade arter enligt rödlistan från Artdatabanken och bekämpa invasiva arter.

16 FREDLIGA OCH INKLUDERANDE SAMHÄLLEN

Mål 16 är att främja fredliga och inkluderande samhällen, säkra tillgång till rättvisa samt bygga upp effektiva, ansvarsskyldiga och inkluderande institutioner på alla nivåer.

Målbeskrivning

Fredliga samhällen och frihet från våld utgör både ett mål och ett medel för hållbar utveckling. Avsaknad av våld och hot, transparenta och ansvarfulla institutioner och god samhällsstyrning är förutsättningar för mellanmänsklig tillit och trygghet. Den mellanmänskliga tilliten och sociala sammanhållningen är även grunden för ett samhälles ekonomiska, miljömässiga och sociala utveckling.

Utgångspunkt nationellt och lokalt

Sverige är ett fredligt samhälle och vår demokrati kan anses vara en nyckel till ett väl fungerande samhälle. I Sverige råder en stark tilltro till rättssystemet, låg risk för korruption och väl fungerande samhällsinstitutioner. Förekomsten av våld i olika former utgör en fortsatt utmaning. Antalet brott i Sverige har legat på ungefär samma nivå mellan 2005 och 2015, men den upplevda otryggheten har ökat något under samma intervall.

Vaxholms stad möter medborgarna i deras kontakt med kommunens alla arenor. Att staden fungerar rättssäkert, inkluderande och icke diskriminerande bidrar till tillit. Demokrati och medborgarnas delaktighet är fundament i den kommunala strukturen. Vaxholms stad upplevs som en av de tryggaste kommunerna i landet och antalet brott som begås är lågt.

 	Delmål 16.1 Minska våldet i världen Delmål 16.2 Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld	I Vaxholm ska vi: <ul style="list-style-type: none">• Arbeta brottsförebyggande och trygghetsfrämjande för att minimera övergrepp och utnyttjande.• Välutbildad personal inom skola och socialtjänst för att skydda barn från att fara illa.• Förebygga alla former av psykiskt, fysiskt och ekonomiskt våld, däribland våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och sexuellt våld.
--	--	--

 	Delmål 16.3 Främja rättssäkerhet och säkerställ tillgång till rättvisa Delmål 16.7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande och representativt beslutsfattande	<ul style="list-style-type: none">• Ha en verksamhet som genomsyras av ett barnrättsbaserat arbetssätt samt säkerställa en efterlevnad av barnkonventionen• Verka för en icke-diskriminerande politik• Förhindra och förebygga oegentligheter, korruption och oetiskt handlande bland medarbetare och förtroendevalda.• Förebygga och hantera hot och hat mot förtroendevalda• Genomföra ett inkluderande, lyhört och representativt beslutsfattande på alla nivåer
--	---	---

	Delmål 16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna	<ul style="list-style-type: none">• Ha en effektiv och transparent organisation och säkerställa allmän tillgång till information i enlighet med offentlighetsprincipen• Efterleva GDPR och dataskyddslagstiftning
---	---	--

		<ul style="list-style-type: none"> Erbjuda en tillgänglig plats för information, kunskap, förströelse och samvaro genom att erbjuda ett offentligt och tillgängligt bibliotek
--	--	--

6.Uppföljning

Hållbarhetsstrategin i sin helhet ska följas upp och utvärderas i halvtid, under år 2025, med möjlighet till revidering av åtgärderna, och därefter sker en slutgiltig utvärdering 2030. Hållbarhetsenheten ansvarar för arbetet och rapporterar via kommunstyrelsen till kommunfullmäktige.

Hållbarhetsarbetet ska följas upp och redovisas löpande i samband med annan verksamhetsuppföljning, tertialrapporter och årsredovisning. I kommunens systemstöd för verksamhetsstyrning synliggörs kopplingen mellan nämndernas strategiska mål och de globala målen och delmålen. Erfarenheter från implementering och uppföljning analyseras årligen i samband med hållbarhetsredovisningen. Resultaten från den årliga analysen kan leda till ändring i arbetssätt, utbildningsinsatser och förtydliganden i riktlinjer för målstyrning.

6.1 Hur når vi resultat?

I den årliga hållbarhetsredovisningen sammanfattas och analyseras aktiviteter och resultat under respektive globalt mål. Redovisningen ska lyfta utmaningar och åtgärder som behöver prioriteras framåt.

Redovisningen utgör också ett underlag för kommunens ledning att fatta beslut om kommande prioriteringar och åtgärder. Uppföljning av resultaten och redovisning av hur långt arbetet med de globala målen har kommit, sker i första hand med hjälp av de indikatorer som *Rådet för främjande av kommunala analyser, RKA*, har tagit fram kopplat till de globala målen och agendan. Men även andra kvalitetssäkrade nyckeltal kommer att användas för att komplettera resultaten. Det pågår en utveckling av flera nationella indikatorer som kan kopplas till hållbarhetsarbetet. Förhoppningen är att det ska tas fram stöd, metoder och verktyg som på ett tydligare sätt kan spegla det arbete som görs lokalt. Nedan bild visar schematiskt processen från *Årligt uppdrag* till slutlig *Hållbarhetsredovisning*.

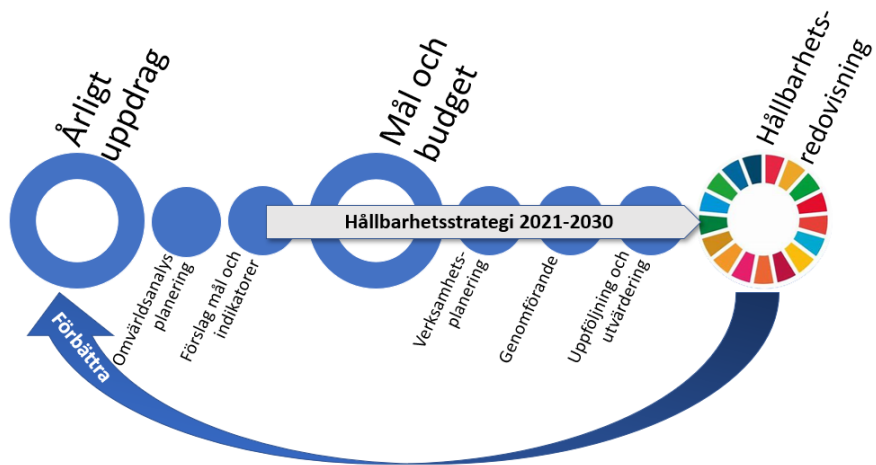

Fig 4. Hållbarhetsstrategin och hållbarhetsredovisning i Mål och budgetprocessen.

Bilaga 1. Lista över mål och delmål

Mål	Delmål	Åtgärd/egna anteckningar
	3.4 Minska antalet dödsfall till följd av icke smittsamma sjukdomar och främja mental hälsa	
	3.5 Förebygg och behandla drogmissbruk	
	4.1 Avgiftsfri och likvärdig grundskole- och gymnasieutbildning av god kvalitet	
	4.2 Lika tillgång till förskola av god kvalitet	
	4.5 Utrota diskriminering i utbildning	
	4.A Skapa inkluderande och trygga utbildningsmiljöer	
	4.7 Utbildning för hållbar utveckling och globalt medborgarskap	
	5.1 Utrota diskriminering av kvinnor och flickor	
	5.5 Säkerställ fullt deltagande för kvinnor i ledarskap och beslutsfattande	
	7.1 Tillgång till modern energi för alla	
	7.2 Öka andelen förnybar energi i världen	
	7.3 Fördubbla ökningen av energieffektivitet	
	8.1 Hållbar ekonomisk tillväxt	
	8.3 Främja politik för nya arbetstillfällen och ökad företagsamhet	
	8.5 Full sysselsättning och anständiga arbetsvillkor med lika lön för alla	
	8.6 Främja ungas anställning, utbildning och praktik	
	8.8 Skydda arbetstagares rättigheter och främja trygg och säker arbetsmiljö för alla	
	8.9 Främja gynnsam och hållbar turism	
	10.2 Främja social, ekonomisk och politisk inkludering	
	10.3 Säkerställa rättigheter för alla och utrota diskriminering	
	11.1 Säkra bostäder till en överkomlig kostnad	
	11.2 Tillgängliggör hållbara transportsystem för alla	
	11.3 Arbeta med en hållbar och inkluderande planering	
	11.4 Skydda världens kultur- och naturarv	
	11.6 Minska städernas miljöpåverkan	
	11.7 Skapa säkra och inkluderande grönområden för alla	
	12.3 Halvera matsvinnet i världen	
	12.4 Ansvarsfull hantering av kemikalier och avfall	
	12.5 Minska mängden avfall markant	
	12.7 Främja hållbara metoder för offentlig upphandling	
	12.8 Öka allmänhetens kunskap om hållbara livsstilar	
	13.1 Stärka motståndskraften och anpassningsförmågan till klimatrelaterade faror	
	13.2 Integrera åtgärder mot klimatförändringar i politik och planering	
	13.3 Öka kunskap och kapacitet för att hantera klimatförändringar	

	14.1 Minska föroreningarna i haven	
	14.2 Skydda och återställ ekosystem	
	14.5 Bevara kust- och havsområden	
	15.1 Bevara, restaurera och säkerställ hållbart nyttjande av ekosystem på land och sötvatten	
	15.2 Främja hållbart skogsbruk, stoppa avskogningen och återställ utarmade skogar	
	15.5 skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer	
	15.8 Förhindra invasiva främmande arter i land- och vattenkosystem	
	16.1 Minska våldet i världen	
	16.2 Skydda barn mot övergrepp, utnyttjande, människohandel och våld	
	16.3 Främja rättssäkerhet och säkerställ tillgång till rättvisa	
	16.7 Säkerställ ett lyhört, inkluderande och representativt beslutsfattande	
	16.10 Säkerställa allmän tillgång till information och skydda de grundläggande friheterna	

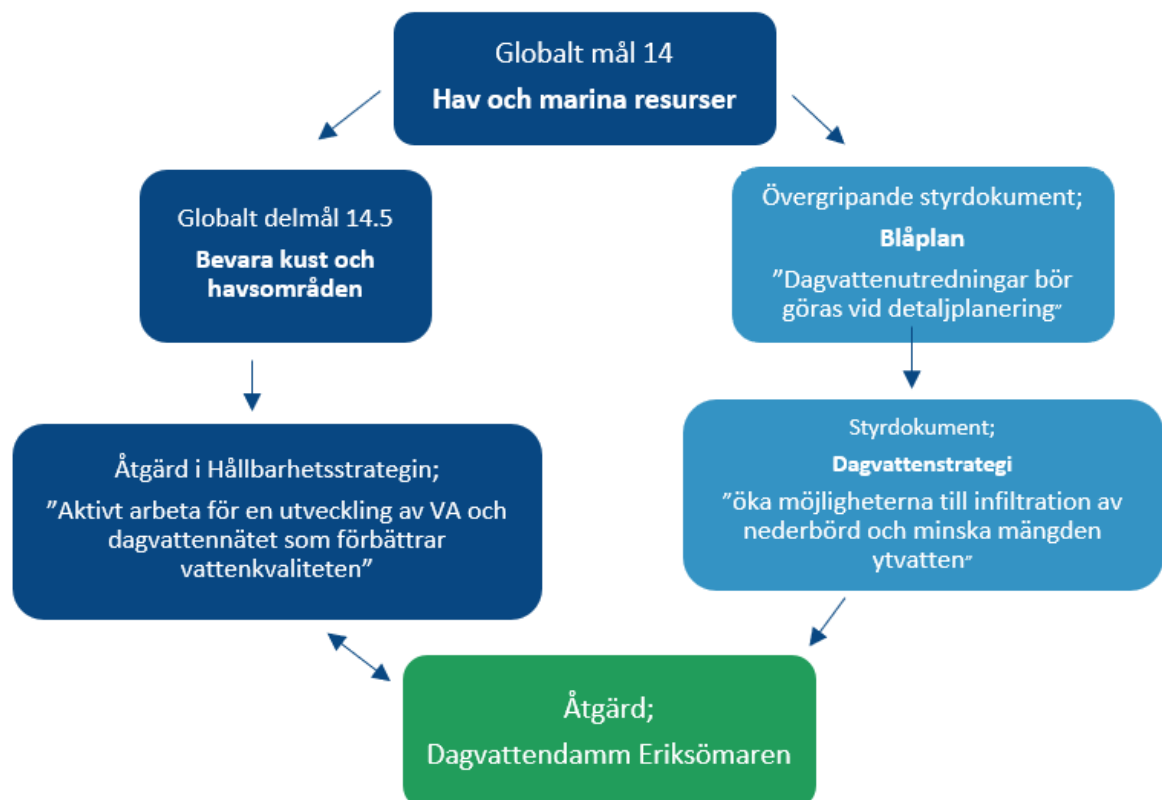
Bilaga 2. Samband mellan globala mål och kommunala styrdokument

Exempel på några av Vaxholms stads styrdokument kopplat till de globala målen												
Agenda 2030	3	4	5	7	8	10	11	12	13	14	15	16
Ex. övergripande styrdokument												
Hållbarhetsstrategin	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Mål och budget	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Översiktplan	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Ex. underliggande styrdokument												
blåplan									x	x	x	
energiplan				x					x			
riktlinjer för hållbart byggande				x			x	x	x			
dagvattenstrategi									x	x	x	
vatten och avloppsplan	x						x			x		
trygghetsplan	x	x	x			x	x					x
barn- och elevhälsostrategi	x	x	x			x						
avfallsplan	x						x	x	x			
strategi för det drogforebyggande arbetet	x	x	x		x	x						
personalpolicy												
näringslivsstrategi					x			x				
upphandlings- och inköpspolicy			x		x		x	x	x			x
strategi för det barnrättsbaserade arbetssättet	x	x	x			x	x					x

Bilaga 3. Figur som visar samband mellan delmål, åtgärd och beslutade styrdokument

Exempel på hur befintliga styrdokument hör ihop med mål, delmål och strategier och kan leda till samma åtgärd. Strategierna är utformade så att de inte ska stå i konflikt med andra styrdokument utan förstärka mål och åtgärder som redan är beslutade.

Exemplet nedan illustrerar globalt mål 14. *Hav och marina resurser* med delmål samt hur det knyter an till lokala strategier, styrdokument och åtgärder.

Bilaga 4 Alla mål och delmål är inte lika relevanta

- **Mål 1 Ingen fattigdom** är i stor utsträckning en global utmaning. Kommunens ansvar för att erbjuda en likvärdig service till alla medborgare faller in under mål 10, *Minskad ojämlikhet*.
- **Mål 2 Ingen hunger** är ett mål som i huvudsak pekar på den globala orättvisan. Frågor kring måltider och hälsofrågor går in under mål 3, *God hälsa och välbefinnande*.
- **Mål 6 Rent vatten och sanitet** är en viktig fråga, men där huvudansvaret ligger på Roslagsvatten. För kommunen går frågorna in under mål 3 *God hälsa och välbefinnande* samt under mål 14 *Hav och marina resurser*.
- **Mål 9 Hållbar industri, innovationer och infrastruktur** är riktat till näringslivet. I Vaxholm hanteras frågorna under mål 11 *Hållbara städer och samhällen* samt under mål 12 *Hållbar konsumtion och produktion*.
- **Mål 17 Genomförande och partnerskap** beskriver det nationella och globala samarbetet för att genomföra Agenda 2030.

Bilaga 5 Sju punkter för ett framgångsrikt hållbarhetsarbete:³

³ Utdrag från rapporten ”Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030” Länsstyrelserna i samverkan

1. Det finns politiskt antagna vision- och styrdokument som utgår från de globala hållbarhetsmålen och politiken har tillsammans med verksamhetsledning tagit fram nämndmål som utgår från de lokala hållbarhetsstrategierna.
2. Genom verksamhetsstyrningen utformas och ansvarsfördelas aktiviteter för att uppnå delmål och nämndmål. Hållbarhetsarbetet och delmålen ska vara en självklar del i verksamheternas arbete, även i samarbetet med tillsynsmyndigheten SRMH och Roslagsvatten AB
3. Det finns en utsedd organisation och ett system för samordning och uppföljning av hållbarhetsarbetet.
4. Kommunen utvecklar ett samarbete med lokalt näringsliv, organisationer och invånare inom hållbarhetsområdet.
5. Kommunen deltar i nätverk med kommuner, regionala myndigheter och utvecklingsaktörer inom hållbarhetsområdet för att upprätthålla en omvärldsbevakning.
6. Kommunen följer upp och redovisar årligen arbetet i en hållbarhetsredovisning, som utgör en del av årsredovisningen. Redovisningen omfattar analyser som ligger till grund för kommande mål och budget.
7. Hållbarhetsarbetet kommuniceras både internt och externt

Bilaga 6 Referenser

Naturvårdsverket, <http://www.naturvardsverket.se/>

Globala målen, <https://www.globalamalen.se/>

Ale kommun, https://ale.se/kommun--politik/hallbar-utveckling.html?closelevel=2?vv_hit=true

Nybro kommun, <https://nybro.se/miljo-boende/hallbar-utveckling-i-nybro-kommun/>

Region Stockholm RUFSS <https://www.sll.se/verksamhet/Regional-utveckling/strategier-och-planer-inom-regional-utveckling/rufs-2050/>

Rapport Länsstyrelserna ” Vägledning för lokalt arbete med miljömål och Agenda 2030”

<http://extra.lansstyrelsen.se/rus/Sv/stod-i-atgardsarbetet/kommunstodsprojektet/Pages/default.aspx>

Regional plan för grön infrastruktur

<https://www.lansstyrelsen.se/stockholm/tjanster/publikationer/2019/gron-infrastruktur---regional-handlingsplan-for-stockholms-lan.html>

Fossilfritt Sverige <http://fossilfritt-sverige.se/>

Sveriges miljömål <http://sverigemiljomal.se/>

Kommunledningskontoret
Madeleine Larsson
Hållbarhetschef

Remissvar gällande folkhälsopolicy för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

Remissvar i enlighet med tjänsteutlåtandet överlämnas.

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har remitterat förslag till Folkhälsopolicy för Region Stockholm. Remissen ska besvaras senast den 17 juni 2021. Inkomna synpunkter behandlas, därefter avses policyn beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021 och gälla tillsvidare. Policyn ska ange riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla processer och vidta åtgärder för att arbeta och skapa förutsättningar för en god hälsa för alla. Region Stockholm ska även samverka med olika aktörer i länet, i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Därtill ska folkhälsopolicyn bidra till uppfyllelse av målformuleringar i budget, specifikt inom området social hållbarhet och folkhälsa. Utgångspunkten i Regionens folkhälsoarbete är att alla människor ska få likvärdiga förutsättningar att nå den hälsa som är individuellt möjlig. Folkhälsoarbetet ska omfatta alla som bor, verkar eller vistas i regionen.

De finns fyra styrande principer, vilka är;

- Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning
- Hälsa- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov
- Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa
- Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete

Folkhälsopolicyn ska stödja och komplettera Region Stockholms övriga styrande dokument inom arbetsmiljöfrågor, digitalisering och it, hållbarhetsarbetet samt frågor som rör delaktighet för funktionsnedsatta, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, antidiskriminering och demokratifrågor. Uppföljning och utveckling av policyn ska systematiskt följa hälsans fördelning i befolkningen. På så sätt kan Region Stockholms folkhälsoarbete kontinuerligt utvecklas i linje med

aktuella behov av insatser.

För kommunens del är Region Stockholm en viktig samverkanspart i att uppnå hälsa och välbefinnande hos befolkningen och i arbetet med att erbjuda en god livsmiljö för alla. Regionen erbjuder nätverkande, kunskapsutbyte, vetenskapliga metoder samt inspiration till det lokala folkhälsoarbetet.

Bedömning

Vaxholm stad ställer sig positiva och har inga invändningar till folkhälsopolicyn för Region Stockholm.

Måluppfyllelse

Arbete i enlighet med policyn skapar förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen "Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet" i RUF5 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 "God hälsa och välbefinnande" samt mål 10 "Minskad ojämlikhet". För kommunens del är Region Stockholm en viktig samverkanspart i att uppnå hälsa och välbefinnande hos befolkningen och i arbetet med att erbjuda en god livsmiljö för alla. Regionen erbjuder nätverkande, kunskapsutbyte, vetenskapliga metoder samt inspiration till det lokala folkhälsoarbetet.

Finansiering

Region Stockholms folkhälsopolicy omfattar inga tvingande regler eller ekonomiska åtaganden för kommunen.

Förslagets konsekvenser

Folkhälsopolicyn är vägledande och medför inga direkta konsekvenser för kommunens verksamheter. Men folkhälsopolicyn väntas få positiva konsekvenser för folkhälsan genom att Region Stockholm säkerställer att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa förebyggs. Särskilt fokus ska ligga på de faktorer som har störst påverkan på hälsans bestämningsfaktorer samt på hur förutsättningar kan stärkas för de grupper som har störst behov.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande Remissvar gällande folkhälsopolicy för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen, 2021-05-07

Remissbrev Folkhälsopolicy, 2021-03-30

Folkhälsopolicy Region Stockholm, Remiss, 2021-03-30

Region Stockholm Tjänsteutlåtande Folkhälsopolicy, HSN2020-1162, 2021-03-30

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Madeleine Larsson, hållbarhetschef Kommunledningskontoret

Remiss - Folkhälsopolicy
**God hälsa och minskade hälsoklyftor
i befolkningen**

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp

Fastställd

Giltig till och med

Dokumentnummer

Fastställd av

Upprättad av

Informationssäkerhetsklass

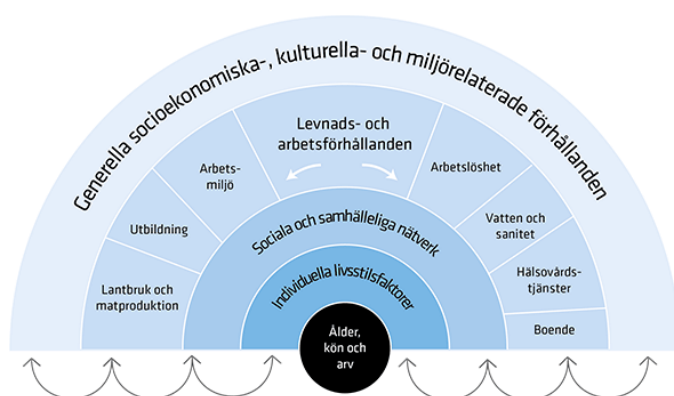
Innehållsförteckning

1. OM POLICYN	3
1.1 Inledning	3
1.2 Syfte	4
1.3 Tillämpning	4
2. STYRANDE PRINCIPER	5
2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning	5
2.2 Hälsa- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov	5
2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa	6
2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete	7

1. Om policyn

1.1 Inledning

En god *hälsa*, både fysisk och psykisk, är en viktig förutsättning för att människor ska kunna göra det de vill i livet. *Folkhälsa* är ett uttryck för hela befolkningens hälsotillstånd som tar hänsyn till både nivån och fördelning av hälsan. En god folkhälsa innebär att hälsan i befolkningen är så bra som möjligt och att den är jämlikt fördelad mellan olika grupper i befolkningen. De omständigheter som påverkar människors hälsa spänner över en bredd av faktorer som samspelar inbördes (figur 1).

Figur 1 – Hälsans bestämningfaktorer¹.

En god folkhälsa är både ett mål och ett medel i hållbar utveckling samt en förutsättning för tillväxt. En välmående befolkning skapar bättre förutsättningar för välbefinnande och tillväxt genom minskad sjukfrånvaro, ökad sysselsättning, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg. Även det omvända förhållandet gäller, det vill säga ekonomisk utveckling skapar utrymme för en förbättrad folkhälsa.

I folkhälsoarbete krävs insatser från flertalet sektorer i samhället – offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Region Stockholm har en viktig roll genom ansvaret för hälso- och sjukvård och tandvård, kollektivtrafik och regional utvecklingsplanering samt genom bidragsgivning och insatser inom kultur- och föreningslivet. Region Stockholms verksamheter har också en viktig roll för folkhälsan som ansvariga för medarbetares arbetsmiljö samt genom arbete för miljö och klimat, mänskliga rättigheter och antidiskriminering med mera.

Ett av regionfullmäktiges inriktningsmål är *En hållbar regional utveckling*, där social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet samt folkhälsa utgör viktiga delar. I regionfullmäktiges budget 2021 hänvisas till länets gemensamma utvecklingsplan, RUF 2050 och dess regionala prioritering om att ”*nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och sluta hälsogapet*”.

¹ Efter Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

Region Stockholms vision är ”*En attraktiv, hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut*”. En sådan frihet kräver både individuellt ansvarstagande och strukturella förutsättningar. Strukturella förutsättningar kan exempelvis handla om utbildning, försörjning, boende, hälsosam miljö, attraktiv närmiljö, tillgång till hälsofrämjande hälso- och sjukvård, samt möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället.

En grundläggande utgångspunkt i folkhälsoarbete är att alla människor ska få likvärdiga möjligheter att nå den hälsa som är individuellt möjlig. Folkhälsoarbetet omfattar alla som bor, verkar eller vistas i regionen. Insatser på folkhälsoområdet kan vara generella för alla i befolkningen eller rikta sig till grupper med specifika behov. De kan även utgöras av insatser i den individuella kontakten med hälso- och sjukvården eller tandvården.

Denna policy anger en riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla ordinarie processer och vidta åtgärder för folkhälsan. Individernas förutsättningar är olika och Region Stockholm behöver, inom de olika verksamheternas ansvarsområden, direkt eller indirekt, arbeta för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla. Därtill ska Region Stockholm som regionalt utvecklingsansvarig vara en samlade kraft för olika aktörer i länet, i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

1.2 Syfte

Policyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Policyn syftar till att utgöra en plattform för samlad styrning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete.

Policyn bidrar till uppfyllelse av målformuleringar i budget inom inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling*, specifikt inom områdena social hållbarhet och folkhälsa. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i budget.

Arbete i enlighet med policyn skapar förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen ”*Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet*” i RUF 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 ”God hälsa och välbefinnande” samt mål 10 ”Minskad ojämlikhet”.

1.3 Tillämpning

Policyn gäller för Region Stockholms nämnder och bolag samt, via avtalsreglering, de verksamheter som arbetar på uppdrag av regionen. Vilka delar av policyn som ska tillämpas av respektive verksamhet framgår i avsnitt 2.1-2.4. Nämnder och bolag ska i sitt arbete med budgetunderlag och verksamhetsplanering beakta de styrande principer som framgår av denna policy. Finansiering ska vara säkerställd när insatser påbörjas.

Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Arbetsmiljöfrågor, digitalisering och it, forskning och innovation samt hållbarhetsarbete, inklusive miljöarbete och delaktighet för funktionsnedsatta, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, samt antidiskriminering, demokratifrågor med mera, har en hög grad av påverkan på folkhälsans utveckling men beskrivs i andra styrande dokument, inte i denna policy.

2. Styrande principer

Policyns styrande principer utgörs av rubrikerna i 2.1-2.4 nedan.

2.1 Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning

Alla nämnder och bolag inom Region Stockholm bidrar, utifrån sina uppdrag och ekonomiska förutsättningar, långsiktigt till en utvecklad folkhälsa och minskade vård- och omsorgsbehov. Detta arbete sker integrerat i ordinarie processer.

- Nämnder och bolag säkerställer, genom analys, utveckling och uppföljning av ordinarie kärn- och stödprocesser, att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa undanröjs eller minskas. Särskilt fokus ligger på de faktorer som har störst påverkan på hälsans bestämningsfaktorer samt på hur förutsättningar kan stärkas för de grupper som har störst behov².
- Nämnder och bolag genomför konsekvensanalyser i berednings- och beslutsprocesser avseende hur större projekt och reformer påverkar befolkningens hälsa och dess fördelning^{2,3}. Konsekvensanalyserna ligger till grund för avvägningar och beslut samt till konkreta åtgärder.

Tillämpas av: Samtliga nämnder och bolag.

2.2 Hälsa- och sjukvård och tandvård arbetar hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov

Region Stockholms hälso- och sjukvård och tandvård levererar hälsofrämjande hälso- och sjukvård samt befolkningsinriktade insatser som ger bästa möjliga hälsoresultat med befintliga resurser.

- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens beställare säkerställer ett vårdutbud utifrån befolkningens vårdbehov och regionens ekonomiska förutsättningar, med utgångspunkt i bland annat underlag om sjukdomsbörda och skillnader i hälsa.
- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens beställare stödjer aktivt och följer upp vårdgivares implementering av hälsofrämjande och förebyggande arbete.
- Hälso- och sjukvården och tandvården levererar en hälsofrämjande, förebyggande, säker och sammanhållen nära vård och tandvård där individen ges möjlighet att vara delaktig i vårdprocess och planering utifrån sin egen förmåga. Ett hälsofrämjande förhållningssätt innebär att individens hälsa och förmåga är i fokus vid varje möte med vården.
- Hälso- och sjukvårdens och tandvårdens system för kunskapsstyrning bidrar till en mer jämlik vård och hälsa genom att skapa förutsättningar för utveckling, spridning och användning av bästa möjliga kunskap samt till uppföljning av vårdresultat.

² Region Stockholm (Vårdens kunskapsstyrningsnämnd) försörjer nämnder och bolag med aktuellt kunskapsunderlag om faktorer som påverkar hälsan i olika grad, om hälsans fördelning i befolkningen, metoder för hur hälsa kan främjas och riskfaktorer minskas, samt stödmaterial för genomförande av konsekvensanalyser.

³ Indikator fastställd i budget mäter andelen vidtagna åtgärder utifrån genomförda folkhälsokonsekvensanalyser.

- Relevanta delar av hälso- och sjukvården och tandvården är aktiva aktörer i befolkningsinriktade insatser i lokalsamhällen.
- Befolkningsinriktade insatser planeras med utgångspunkt i bästa möjliga kunskap samt utifrån underlag om sjukdomsburda och skillnader i hälsa. Insatser som saknar tillräcklig evidens kan prövas i mindre skala förutsatt att de utvärderas.
- Relevanta delar av hälso- och sjukvården och tandvården samt därtill kopplade kunskapscentrum bidrar till att sprida kunskap om hälsan och dess fördelning i befolkningen till olika sektorer i samhället.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom hälso- och sjukvård och tandvård. Tillämpning inkluderar även, genom avtalsreglering, all regionfinansierad hälso- och sjukvård och tandvård. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter inom civilsamhället som mottar finansiellt stöd från regionen.

2.3 Regional utvecklingsplanering, kollektivtrafik och stöd till kultur- och föreningsliv bidrar till samhälleliga förutsättningar för god och jämlik hälsa

De verksamheter som ansvarar för kollektivtrafik, regional utvecklingsplanering samt stöd till kultur- och föreningsliv verkar aktivt för att främja samhälleliga förutsättningar för god folkhälsa och för att förebygga ohälsa.

- Den regionala utvecklingsplaneringen stimulerar långsiktigt hållbara fysiska och sociala livsmiljöer genom samverkan med regionala aktörer. Jämlik tillgång och tillgänglighet till hälsosamma och attraktiva livsmiljöer, stödjande strukturer och miljöer för fysisk aktivitet samt samhällsservice främjas.
- Kollektivtrafiken gör samhället tillgängligt för människor i regionens alla delar, skapar förutsättningar för en fungerande arbetsmarknads- och utbildningsregion, samt binder samman områden med olika identitet. Vid utveckling av trafiksystemet beaktas förutsättningar för goda livsmiljöer och minskade hälsoklyftor. Kollektivtrafiken bidrar till minskade utsläpp och ger förutsättningar för ökad fysisk aktivitet genom att underlätta kombinationsresor med cykel och gång.
- Ett näringsliv med hållbar och konkurrenskraftig tillväxt samt långsiktig kompetensförsörjning och sysselsättning i ett inkluderande arbetsklimat stimuleras. Genom att fler etableringar stimuleras ökar handel, forskning och innovationsgrad vilket kan bidra till stärkta livsvillkor.
- Stöd till det professionella kulturlivet, till folkbildningens och föreningslivets aktörer, däribland idrottens och friluftslivets aktörer på distriktsnivå, främjande av kommunal kulturverksamhet, samt ansvar för konstnärlig gestaltning av vårdmiljöer skapar förutsättningar för kvalitativa kulturupplevelser, delaktighet, bildning och attraktiva livsmiljöer.

Tillämpas av: Nämnder och bolag inom kollektivtrafik, regional utveckling och kultur. Tillämpning inkluderar även, genom avtalsreglering, all regionfinansierad verksamhet exempelvis trafikoperatörer, underhålls- och byggentreprenörer samt vaktbolag. Tillämpning inkluderar även, där så är relevant, verksamheter som mottar finansiellt stöd från regionen, såsom exempelvis civilsamhälle och näringsliv.

2.4 Region Stockholm är en samlande kraft i länets folkhälsoarbete

Region Stockholm har ett helhetsansvar för länets utveckling genom det regionala utvecklingsuppdraget. En aktiv samverkan med länets kommuner, civilsamhälle, akademi och näringsliv är central för en positiv hälsoutveckling i befolkningen.

- Region Stockholm arbetar tillsammans med länets aktörer genom dialog och förankring för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.
- Region Stockholm är en tydlig, pålitlig och lyhörd samverkanspartner som bidrar till att skapa tillitsfulla relationer mellan länets aktörer.
- Region Stockholm säkerställer att kunskap om hälsan och dess fördelning i befolkningen integreras i länets strategiskt viktiga utvecklingsfrågor.
- Region Stockholms faktaunderlag, analyser och kunskapsspridning inom folkhälsa bidrar till att underlätta kommunernas kort- och långsiktiga planering.

Tillämpas av: Samtliga nämnder som arbetar övergripande med regionala utvecklings- och samverkansfrågor.

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Hälsoutveckling
Sara Wiklund Cardell

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-18

HSN 2020-1162

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Folkhälsopolicy – God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Ärendebeskrivning

En gemensam folkhälsopolicy har arbetats fram som fastställer styrande principer för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Folkhälsopolicy – God hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i folkhälsoberedningen

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden godkänner förslaget till folkhälsopolicy.
2. Ärendet överlämnas till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Hälso- och sjukvårdsnämnden har i budget 2020 och 2021 uppdragits att ta fram en ny folkhälsopolicy för beslut i regionfullmäktige 2021. Policyn ska ta vid efter den nuvarande Policy för folkhälsa 2017-2021.

En god folkhälsa innebär att befolkningen har god hälsa, både fysiskt och psykiskt, och att hälsan är jämlikt fördelad mellan olika grupper i befolkningen.

En god folkhälsa är både ett mål och ett medel för en hållbar utveckling samt en förutsättning för tillväxt¹. En välmående befolkning skapar bättre förutsättningar för välbefinnande och tillväxt genom minskad sjukfrånvaro, ökad sysselsättning, högre produktivitet och minskade behov av vård och omsorg. Även det omvända förhållandet gäller, det vill säga ekonomisk utveckling skapar utrymme för en förbättrad folkhälsa.

Det övergripande nationella målet för folkhälsopolitiken är *"att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen och sluta de påverkbara hälsoklyftorna inom en generation"*². I likhet med Agenda 2030 för hållbar utveckling uppmärksammar de nationella folkhälsopolitiska målen att hälsoskillnader är en utmaning för samhället som helhet, dels utifrån perspektivet hållbar utveckling, dels utifrån ett effektivt utnyttjande av allmänna resurser.

För att nå resultat i folkhälsoarbete krävs insatser från flertalet sektorer i samhället – offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhälle. Region Stockholm, har en viktig roll genom ansvaret för hälso- och sjukvård och tandvård, kollektivtrafik och regional utvecklingsplanering samt genom insatser inom kultur- och föreningslivet. Region Stockholms verksamheter har också en viktig roll för folkhälsan som ansvariga för medarbetares arbetsmiljö samt genom arbete för miljö och klimat, mänskliga rättigheter, antidiskriminering med mera.

Kommunerna är vidare viktiga aktörer då de ansvarar för flera verksamheter som är viktiga ur folkhälsosynpunkt, såsom skola och barnomsorg, fysisk planering och bostadsförsörjning, vatten och avlopp, hälso- och miljöskydd, räddningstjänst, vård- och omsorgsverksamheter för äldre och personer med funktionsnedsättning, samt frivilliga uppgifter inom fritid och kultur, energi, sysselsättning och näringslivsutveckling.

Allt folkhälsoarbete syftar ytterst till att förebygga sjukdom och ohälsa - så kallad prevention. Insatser på folkhälsoområdet kan vara generella för alla i befolkningen eller rikta sig till grupper med specifika behov. De kan även utgöras av insatser i den individuella kontakten med hälso- och sjukvården.

¹ Jämlikhetskommissionen, SOU 2020:46

² God och jämlik hälsa – en utvecklad folkhälsopolitik. Prop. 2017/18:249

För att en god och jämlik hälsa ska uppnås krävs att människor ges likvärdiga förutsättningar att göra sina egna val. De omständigheter som påverkar människors hälsa -*hälsans bestämningsfaktorer* - spänner över en bredd av faktorer som samspelar inbördes³. Bland dessa ingår strukturella förutsättningar som är möjliga att påverka genom politiska beslut. Strukturella förutsättningar för hälsa är exempelvis utbildning, försörjning, boende, hälsosam miljö, attraktiv närmiljö, tillgång till hälsofrämjande hälso- och sjukvård samt möjlighet till inflytande och delaktighet i samhället.

En miljömässigt hållbar utveckling har stor betydelse för folkhälsan. Föroreningar, såsom luftföroreningar och farliga kemikalier, är ett av de största globala hälsoproblemen. Även andra miljöfaktorer, som klimatförändringar och en försämrad biodiversitet, påverkar människors hälsa. Naturens förmåga att rena luft, sänka temperaturer, erbjuda rekreativa och hälsosamma miljöer är några exempel på ekosystemtjänster som gynnar hälsan hos befolkningen. Arbetet för att nå nationella miljömålen har därför stor betydelse för folkhälsan. Inom Region Stockholm beskrivs och normeras detta arbete inom ramen för RUFSS och Region Stockholms hållbarhetspolicy.

Överväganden

Den föreslagna folkhälsopolicyn anger styrande principer för Region Stockholms samlade arbete för god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen. Policyn syftar till att, tillsammans med en i budget fastställd indikator om folkhälsokonsekvensanalyser, utgöra en plattform för samlad styrning, uppföljning och vidareutveckling av Region Stockholms folkhälsoarbete. Uppföljning av vidtagna åtgärder samt av utvecklingen av hälsans fördelning i befolkningen är nödvändig för folkhälsoarbetet samt för att Region Stockholms olika verksamhetsområden kontinuerligt ska kunna utvecklas i linje med aktuella behov.

Folkhälsopolicyn föreslås beslutas av regionfullmäktige och gälla tills vidare. Policyn ska tillämpas av alla verksamheter i Region Stockholm. Detta innebär att nämnder och bolag i sitt arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag beaktar ett folkhälsoperspektiv och policyns styrande principer. Policyn visar en långsiktig inriktning medan prioriteringar och finansiering för respektive år bestäms i budget.

Folkhälsopolicyn bidrar till uppfyllelse av målformuleringar i budget inom inriktningsmålet *En hållbar regional utveckling*, specifikt inom områdena social hållbarhet och folkhälsa.

³ Dahlgren G, Whitehead M. (1991). Policies and Strategies to Promote Social Equity in Health. Stockholm, Sweden: Institute for Futures Studies.

Arbete i enlighet med policyn skapar även förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen *"Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet"* i RUF5 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FNs globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 "God hälsa och välbefinnande" samt mål 10 "Minskad ojämlikhet".

Hälsan hos befolkningen i Stockholmsregionen är överlag god, men inte jämnt fördelad. Detta innebär att förekomsten av kroppslig och psykisk sjukdom samt förtida död är lägst i de mest gynnade socioekonomiska grupperna och ökar gradvis med minskad tillgång till sociala och ekonomiska förutsättningar, såsom tex inkomst och utbildning⁴. Eftersom Stockholms län är socioekonomiskt segregerat uppstår stora skillnader mellan kommuner och stadsdelar.

En ökad efterfrågan på hälso- och sjukvårdstjänster kan förväntas de närmaste 10-20 åren⁴. I Region Stockholms långtidsutredning framgår att Region Stockholm bör öka satsningen på prevention, särskilt till utsatta grupper, för att minska ohälsan och möta vårdbehoven. En minskning av de socioekonomiska skillnaderna i hälsa i Stockholmsregionen skulle sannolikt bidra till stora förbättringar av hälsan och minskningar av sjukdomsburden i stort⁵.

Under covid-19-pandemin har konsekvenserna av ett ojämlikt samhälle synliggjorts. Covid-19 har, i likhet med i stort sett alla folkhälsoproblem, drabbat vissa grupper ojämlikt⁴. Män, äldre personer, individer med lägre socioekonomisk status, samt individer födda i vissa länder och vissa bostadsområden drabbats hårdare än andra. Inkomst är den socioekonomiska faktor som har tydligast koppling till risk att dö i sjukdomen. Minskade hälsoskillnader samt en beredskap för hur olika händelser i samhället påverkar olika grupper skulle bidra till ett mer motståndskraftigt samhälle, bättre rustat för påfrestningar och kriser såsom exempelvis pandemier.

Föreslagen policy anger en riktning för Region Stockholms arbete med att identifiera behov, utveckla ordinarie processer och vidta åtgärder för folkhälsan. Individernas förutsättningar är olika och Region Stockholm behöver, inom de olika verksamheternas ansvarsområden, direkt eller indirekt, arbeta för att skapa förutsättningar för god hälsa för alla. Därtill ska Region Stockholm som regionalt utvecklingsansvarig vara en samlande kraft för olika aktörer, i strävan att uppnå god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen.

⁴ Socioekonomiska faktorer och covid-19 i Stockholms län, Centrum för epidemiologi och samhällsmedicin, 2020

Policyn stödjer och kompletterar Region Stockholms övriga styrande dokument. Arbetsmiljöfrågor, digitalisering och it, forskning och innovation samt hållbarhetsarbete, inklusive miljöarbete och frågor om delaktighet för funktionsnedsatta, barns rättigheter och nationella minoriteters rättigheter, samt antidiskriminering, demokratifrågor med mera, har en hög grad av påverkan på folkhälsans utveckling men beskrivs i andra styrande dokument, inte i denna policy.

Folkhälsopolicyn har tagits fram i en förvaltningsövergripande projektgrupp och styrgrupp med representation från regionledningskontoret, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, trafikförvaltningen, tillväxt- och regionplaneförvaltningen samt kulturförvaltningen. Representanter för förvaltningar och bolag har deltagit i underhandsberedning. Underlaget har även granskats av expertis inom folkhälsa vid Region Stockholms centrumbildningar. Anvisningarna för Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning (ILS) har utgjort ramverk för framtagandet av policyn⁵.

Hälso- och sjukvårdsnämnden föreslås bistå Region Stockholms verksamheter genom stöd till implementering av folkhälsopolicyn. Under 2021 avser Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att planera för stödjande åtgärder för implementering av policyn. Denna aktivitet ska följas upp inom ramen för ordinarie budgetprocess. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har för avsikt att planera för stödjande aktiviteter som, enlighet med implementeringsteori⁶, ger verksamheterna kompetens, motivation och möjlighet att implementera policyns styrande principer. Där så är möjligt kommer framtagande av stödmaterial att utvecklas i samråd med regionledningskontoret för synkronisering med närliggande frågor inom exempelvis hållbarhetsområdet.

I folkhälsopolicyns styrande princip 2.1 (*Region Stockholm integrerar kunskap om folkhälsa i ledning och styrning*) anges att nämnder och bolag genom utveckling av ordinarie processer ska säkra att stärkande faktorer för folkhälsan främjas och riskfaktorer för ohälsa undanröjs eller minskas. Denna princip är av central betydelse för att nämnder och bolag i högre utsträckning än idag ska beakta hur deras verksamheter påverkar på hälsans bestämningsfaktorer och hälsans fördelning i befolkningen. Avsikten är att regionens olika verksamheter ska kunna bidra till att reducera såväl skillnader i hälsa som belastningen på hälso- och sjukvården.

⁵ Anvisningar för Integrerad ledning och styrning (ILS) (RS 2019–1160)

⁶ Susan Michie mfl. The behaviour change wheel: a new method for characterising and designing behaviour change interventions. *Implement Sci*, 2011. 6: p. 42.

Processer som berörs av denna princip 2.1 kan bland annat vara sådana som rör hälso- och sjukvård och tandvård (som även omnämns i styrande princip 2.2), regional utveckling, kollektivtrafik och kultur (som omnämns i styrande princip 2.3), samt därutöver exempelvis processer för regionens övriga inköp och investeringar samt processer för krisberedskap (exempelvis i syfte att förebygga ökande hälsoskillnader som konsekvens av samhällskriser).

I styrande princip 2.3 anges att den regionala utvecklingsplaneringen bidrar till att främja hälsosamma och attraktiva livsmiljöer. Begreppet attraktiva livsmiljöer berör samverkan mellan stadsplaneringens, näringslivets och kulturens företrädare för att skapa attraktiva miljöer med sociala och kulturella värden för människor att arbeta, leva och trivas i men också som attraktionskraft för besöksnäringen och för att bidra till den regionala och lokala identiteten och utvecklingen. Inom regional utvecklingsplanering kan hälsosam och attraktiv livsmiljö handla om att planera för och främja att den byggda miljön inte skadar hälsan genom buller, luftföroreningar eller dylikt, att den ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har fungerande infrastruktur med ett varierat utbud av bostäder, utbildning, arbetsplatser och arbetstillfällen, offentlig och privat service samt, möjligheter till fysisk aktivitet samt natur och kultur.

Kulturens roll för attraktiva livsmiljöer kan vara exempelvis stöd till bevarande och främjande av kulturarvet och länets kulturmiljöer, stöd till kulturlivets infrastruktur så att människor kan ta del av kulturupplevelser i det gemensamma offentliga rummet, stöd som bidrar till ett kreativt företagande samt att samtida konst placeras i vården och andra offentliga miljöer. Tillsammans skapar hälsosamma och attraktiva livsmiljöer en god och långsiktigt hållbar livsmiljö (Plan- och bygglagen 2010:900), God bebyggd miljö (Miljökvalitetsmål 15) och Hållbara städer och samhällen (Mål 11 Agenda 2030).

Ekonomiska konsekvenser

Folkhälsopolicyn anger principer för hur nämnder och bolag inom Region Stockholm ska arbeta för att förbättra folkhälsan och minska hälsoklyftorna i regionen. Utifrån ett övergripande ekonomiskt perspektiv kan en god och jämlik hälsa i befolkningen leda till att dämpa kostnadsutvecklingen inom hälso- och sjukvården och tandvården. Förbättrad folkhälsa kan också främja tillväxten i länet och därmed bidra till att förbättra Region Stockholms ekonomiska förutsättningar att bedriva verksamhet som leder till att Region Stockholms vision uppnås.

Policyn anger en långsiktig inriktning för Region Stockholm men fastställer inte vad respektive nämnd eller bolag ska göra. Samtliga nämnder och bolag inom Region Stockholm bidrar utifrån sina respektive uppdrag, och ekonomiska förutsättningar.

En stor del av arbetet sker genom kunskapsintegration och verksamhetsutveckling inom ordinarie processer. Hälsofrämjande insatser genomförs först efter att finansiering säkerställts av respektive nämnd eller bolag i samband med arbetet med budgetunderlag och verksamhetsplanering.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Folkhälsopolicyn bidrar positivt till patientsäkerhet genom att den tydliggör att hälso- och sjukvården och tandvården ska leverera en hälsofrämjande, förebyggande, säker och sammanhållen nära vård och tandvård med individen som medskapare, där de med störst behov prioriteras. Ett hälsofrämjande förhållningssätt innebär att individens hälsa och förmåga är i fokus vid varje möte med vården vilket utgör en viktig grund för patientsäkerhetsarbetet.

Konsekvenser för folkhälsa

Folkhälsopolicyns syfte är att bidra till en god och jämlik hälsa i befolkningen. Folkhälsopolicyn väntas få positiva konsekvenser för folkhälsa genom att alla nämnder och bolag, utifrån sina uppdrag, och ekonomiska förutsättningar, långsiktigt bidrar till en utvecklad folkhälsa. Detta arbete sker integrerat i ordinarie processer samt genom hälsofrämjande insatser. Policyn föreskriver bland annat att nämnder och bolag ska säkerställa att stärkande faktorer för befolkningens hälsa främjas och riskfaktorer för ohälsa förebyggs. Särskilt fokus ska ligga på de faktorer som har störst påverkan på hälsans bestämningsfaktorer samt på hur förutsättningar kan stärkas för de grupper som har störst behov.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Folkhälsopolicyn föreskriver att hälso- och sjukvård och tandvård ska bidra till att kompensera för ojämlikheten i hälsa genom att arbeta hälsofrämjande och förebyggande med fokus på grupper med störst behov. Begreppet *jämställdhet* innefattas inom begreppet jämlikhet i policyn⁷.

Vidare pekar folkhälsopolicyn på att hälso- och sjukvårdens och tandvårdens system för kunskapsstyrning skapar förutsättningar för utveckling, spridning och användning av bästa möjliga kunskap och till uppföljning av resultat, vilket förväntas ge en mer jämlik vård och hälsa.

⁷ Att hälsan är jämlikt fördelad innebär att det inte förekommer undvikbara skillnader i sjuklighet och dödlighet mellan exempelvis olika socioekonomiska grupper, mellan olika kön, mellan olika åldrar, mellan personer med funktionsnedsättning och befolkningen i sin helhet, mellan majoritetsbefolkningen och de nationella minoritetsgrupperna, eller mellan personer med olika sexuell läggning.

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-02-18

HSN 2020-1162

Miljökonsekvenser

Arbete för en förbättrad miljö innefattas i den bredd av åtgärder som bidrar till positiv utveckling av folkhälsan. Policyn betonar vikten av att arbeta för en förbättrad miljö men fastställer inte styrande principer för området då detta görs inom ramen för Region Stockholms hållbarhetspolicy.

Främjande av stärkande faktorer för befolkningens hälsa och förebyggande av riskfaktorer för ohälsa skapar förutsättningar för minskad sjukdomsburda vilket i sin tur bidrar till minskat behov av sjukvård och därmed minskad resursförbrukning och miljöpåverkan från hälso- och sjukvården.

Administrativa konsekvenser

Folkhälsopolicyn föranleder ett krav på samtliga nämnder och bolag att avsätta tid för att, inom ramen för ordinarie arbete med verksamhetsplanering och budgetunderlag, beakta ett folkhälsoperspektiv och de styrande principer som framgår av policyn. Policyn föreskriver även att nämnder och bolag ska genomföra folkhälsokonsekvensanalyser i samband med större projekt och reformer. Arbete med beslutsunderlag i denna riktning bedöms kunna ge stora positiva verksamhetsmässiga konsekvenser men bedöms ta begränsade resurser i anspråk.

Björn Eriksson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Magnus Thyberg
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2021-02-18

Regionstyrelsen
Rotel II

REMISS
2021-03-26

Diarienummer
RS 2020-0535

Remissinstanser – se sändlista

Folkhälsopolicy för Region Stockholms arbete för en god hälsa och minskade hälsoklyftor i befolkningen

Rotel II remitterar för yttrande bilagda tjänsteutlåtande från hälso- och sjukvårdsförvaltningen och en remissversion av Folkhälsopolicy för Region Stockholm. I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på förslaget till Folkhälsopolicy inför beslut i regionfullmäktige. Folkhälsopolicyn avses att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021.

Remisstiden sträcker sig till den 17 juni 2021. Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post: registrator.rlk@sll.se. Ange diarienummer RS 2020-0535. Förbund och civilsamhällesorganisationer ombeds inkomma med ett samlat svar per organisation.

Frågor kring remissen kan besvaras av Sara Wiklund Cardell, enheten för hälsoutveckling, avdelningen för kunskapsutveckling, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, e-post: sara.wiklund-cardell@sll.se, telefonnummer 08-123 133 54.

Patrik Lind
Kanslichef

Sändlista

Uppdrag av Region Stockholm

Arriva Sverige AB
Keolis Sverige AB
Nobina Sverige AB
Transdev Sverige ab
MTR Tunnelbanan AB
MTR Pendeltågen AB
AB Stockholms spårvägar
Aleris AB
Capio AB
Ersta Diakonisällskap
Global Health Partner AB
PIST – Personalägda vårdcentraler i Stockholm
Praktikertjänst AB
Stiftelsen Stockholms sjukhem
Stockholms privata fysioterapeuter
Stockholms privatläkarförening/Stockholms privatläkarservice AB
Vårdföretagarna
Distriktstandvården Sverige AB
Praktikertjänst AB, affärsområde tandvård
Privattandläkarna

Regionala aktörer

Botkyrka kommun
Danderyds kommun
Ekerö kommun
Haninge kommun
Huddinge kommun
Järfälla kommun
Lidingö stad
Nacka kommun
Norrtälje kommun
Nykvarns kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Sigtuna kommun
Sollentuna kommun
Solna stad
Stockholms stad
Sundbybergs stad
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Täby kommun

Upplands-Bro kommun
Upplands Väsby kommun
Vallentuna kommun
Vaxholms stad
Värmdö kommun
Österåkers kommun
Länsstyrelsen i Stockholms län
Storsthlm
Skärgårdsstiftelsen
Trafikverket Stockholm
Stockholms handelskammare

Civilsamhälle

Funktionsrätt Stockholms län
Synskadades riksförbund, Stockholm och Gotlands län
DHR Stockholms läns distrikt
Sverigefinska riksförbundet, distrikt Stockholm
Sverigefinska ungdomsförbundet
Sameföreningen i Stockholm
Tornedalingar i Stockholm
Le romane nevimata Nytänkande kvinnonätverket
Riksförbundet Internationella romska och resande Kvinnocenter
PRO (Pensionärernas Riksorganisation)
SKPF (Svenska KommunalPensionärers Förbund)
SPF Seniorerna
Riksidrottsförbundet RF-SISU Stockholm
Friluftsförbundet Region Mälardalen

Övriga

Region Uppsala
Västra Götalandsregionen
Region Östergötland
Karolinska Institutet
Stockholms universitet
Kungliga Tekniska högskolan
SACO
Vårdförbundet
Kommunal
Vision

För remissmottagares kännedom skickas även remissen till Region Stockholms samtliga nämnder och bolag.

Förvaltningsnamn
Madeleine Larsson
Hållbarhetschef

Remissvar gällande Region Stockholms strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

Remissvar i enlighet med tjänsteutlåtandet överlämnas.

Ärendebeskrivning

Region Stockholm har remitterat förslag till Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022 -2030. Remissen ska besvaras senast den 21 juni 2021. Inkomna synpunkter behandlas och därefter avses strategin beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021. Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa ska gälla för Region Stockholm 2022 -2030. Den utgår från Världshälsoorganisationens definition av psykisk hälsa och fokuserar på att utveckla goda förutsättningarna för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i barns, ungas, vuxnas och äldres vardagsmiljöer. Strategin har två huvudinriktningar att främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande med mål att utveckla och stärka psykologiska och sociala förmågor, samt förebygga psykisk ohälsa med mål att minska symtom på psykisk ohälsa.

Syftet med strategin är att

- säkerställa att psykisk hälsa prioriteras och beaktas i alla relevanta beslut om budget och verksamhet inom samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm
- stärka förutsättningarna för att beslut vilar på bästa möjliga vetenskapliga grund och beprövad erfarenhet
- möta samhällsutmaningar, behov och möjligheter som Region Stockholms nämnder och bolag, kommuner, civilsamhälle och näringsliv uttrycker
- stödja och komplettera Region Stockholms budget och styrande dokument samt RUF 2050
- anknyta till nationellt och internationellt antagna rekommendationer och mål inom WHO, OECD, Agenda 2030 med flera

Nämnder och bolag inom Region Stockholm ska integrera strategin i alla relevanta beslut inom de olika uppdrag de ansvarar för. Målbilden är att erbjuda bästa möjliga samt jämlika förutsättningar för att barn, unga, vuxna och äldre i Stockholmsregionen att kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt välbefinnande i olika vardagsmiljöer.

Regionen är en viktig samverkanspart till kommunen då det kommer till erfarenhets- och informationsutbyte, nätverkande, implementering av vetenskapliga metoder, kampanjer etc. Vaxholms stad ser positivt på strategin och framförallt att mycket fokus läggs på det hälsofrämjande och förebyggande arbetet i vilket kommunen kan vara en stark bidragande part.

Bedömning

Vaxholms stad ställer sig positiv till Region Stockholms förslag till Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande.

Måluppfyllelse

Arbete i enlighet med strategin skapar förutsättningar för måluppfyllelse av den regionala prioriteringen "Nå en jämlik och förbättrad folkhälsa och bidra till att sluta hälsogapet" i RUF5 2050. Därutöver bidrar arbetet till måluppfyllelse av FN:s globala hållbarhetsmål Agenda 2030, särskilt inom mål 3 "God hälsa och välbefinnande" samt mål 10 "Minskad ojämlikhet". För kommunens del är Region Stockholm en viktig samverkanspart i att uppnå hälsa och välbefinnande hos befolkningen och i arbetet med att erbjuda en god livsmiljö för alla. Regionen erbjuder nätverkande, kunskapsutbyte, vetenskapliga metoder samt inspiration till det lokala folkhälsoarbetet.

Finansiering

Region Stockholms strategi omfattar inga tvingande regler eller ekonomiska åtaganden för kommunen.

Förslagets konsekvenser

God och jämlik hälsa

Strategin utgår från grundläggande mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder, samt att insatser ska erbjudas alla människor proportionellt utifrån deras behov och deras olika förutsättningar.

Jämställdhet

Konsekvenserna kan skilja sig mellan män och kvinnor på så sätt att en högre andel kvinnor idag anger en sämre upplevd hälsa, står för en större andel av sjukskrivningarna medan män i större utsträckning tar sitt liv. Att främja psykisk hälsa gynnar jämställdhet och en god hälsa i hela befolkningen.

Miljö

Psykisk hälsa och välbefinnande har en direkt positiv effekt på hållbara miljövänliga beteenden hos befolkningen. Strategin förväntas inte bidra till negativa miljökonsekvenser.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande Remissvar gällande Region Stockholms strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030, 2021-03-29

Remiss, Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030, 2021-03-29

Tjänsteutlåtande HSN2020-1753 Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030, 2021-03-29

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Madeleine Larsson, hållbarhetschef, kommunledningskontoret

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa 2022-2030

Gäller för Region Stockholm

Dokumenttyp

Fastställd

Giltig till och med

Dokumentnummer

Fastställd av

Upprättad av

Informationssäkerhetsklass

1. Inledning	3
1.1 Syfte	3
2. Tillämpning	4
3. Psykisk hälsa är en grundläggande förutsättning för nämnder och bolag att nå sina mål	4
3.1 Två huvudinriktningar	6
4. Målbild	7
5. Strategins angreppssätt	8
5.1 Psykisk hälsa genomsyrar mål, delmål och målområden	9
6. Gemensamma utgångspunkter	11
6.1 Vägledande principer	11
6.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet	11
6.3 Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet	11
7. Uppdrag avgör tillvägagångssätt	12
7.1 Rekommenderade tillvägagångssätt	12
Individnivå: Utveckla psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och resiliens	12
Vardagsmiljö: Utveckla hälsofrämjande miljöer	13
Närsamhälle: Stärka närsamhällens och bostadsområdets kraft	13
Styrande nivå: Utveckla hälsofrämjande politik och strategisk resursfördelning inom alla sektorer	14
8. Implementering och uppföljning	14

1. Inledning

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa gäller för Region Stockholm som koncern under perioden 2022-2030 (i dokumentet används begreppet Strategin). Strategin utgår från Världshälsoorganisationens definition av psykisk hälsa och fokuserar på att utveckla förutsättningarna för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i barns, ungas, vuxnas och äldres vardagsmiljöer. När psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande stärks byggs växtkraft hos alla som bor, verkar eller vistas i Stockholmsregionen.

Strategin vilar på Region Stockholms värderingar och står i nära samspel med andra relevanta styrande dokument¹. Den tydliggör nämnders och bolags enskilda och gemensamma ansvar inom strategins område. När Region Stockholms nämnder och bolag integrerar psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande i budget och i verksamhetens planering och genomförande etableras bästa möjliga förutsättningar för att uppnå strategins målbild. Samtidigt bidrar strategin till att nämnder och bolag uppnår sina mål och till social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. Genom nämnder och bolags aktiva arbete inom området kan Region Stockholms vision om *“en attraktiv hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut”* förverkligas.

Region Stockholms nämnder och bolag ska bidra till Stockholmsregionens gemensamma vision om att bli *“Europas mest attraktiva region”* (Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF5 2050). Ansvaret för Stockholmsregionens utveckling beskrivs i RUF5 på följande sätt: *“Eftersom ingen enskild aktör har rådighet över alla de beslut och åtgärder som krävs är framgångsfaktorn att aktörerna samverkar och söker helhetsperspektiv”*. Av det följer att *“Ett starkt gemensamt ansvarstagande är avgörande för regionens utveckling. Varje aktör behöver ta ansvar för sin del, men behöver också stödja de gemensamma processerna”*.

1.1 Syfte

Inom strategins område ska strategin:

¹ Exempel på gemensamma styrande dokument inom områdena uppförande/bemötande, hållbarhet, medarbetare och arbetsmiljö, näringslivsutveckling och tillväxt, folkhälsa, forskning/utveckling/ utbildning/innovation som gäller för samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm. Inom hälso- och sjukvårdsområdet dessutom Framtidens Hälso- och Sjukvård 2025.

- säkerställa att psykisk hälsa prioriteras och beaktas i alla relevanta beslut om budget och verksamhet inom samtliga nämnder och bolag i Region Stockholm
- stärka förutsättningarna för att beslut vilar på bästa möjliga vetenskapliga grund och beprövad erfarenhet
- möta samhällsutmaningar, behov och möjligheter som Region Stockholms nämnder och bolag, kommuner, civilsamhälle och näringsliv uttrycker
- stödja och komplettera Region Stockholms budget och styrande dokument samt RUFSS 2050
- anknyta till nationellt och internationellt antagna rekommendationer och mål inom WHO, OECD, Agenda 2030 med flera

2. Tillämpning

Region Stockholms nämnder och bolag ska beakta strategin i budget samt i planering och genomförande av sin verksamhet. Deras arbete följer det regionala utvecklingsuppdraget. Nämnder och bolag bedömer vilka insatser och arbetsätt som är bäst lämpade inom deras ansvarsområde och avsätter medel för att genomföra det förändringsarbete som behövs.

3. Psykisk hälsa är en grundläggande förutsättning för nämnder och bolag att nå sina mål

Strategins definitioner utgår från den vetenskapligt grundade begreppsmodell som Sveriges Kommuner och Regioner och flera myndigheter utvecklat tillsammans.

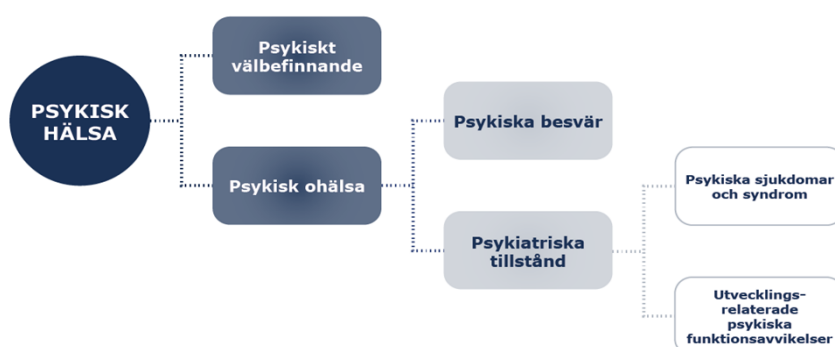

Bild 1: Begrepp inom området psykisk hälsa (från gemensamt PM av Sveriges Kommuner och Regioner, Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och Statens beredning för medicinsk och social utvärdering, 2020)

Världshälsoorganisationen (2004) definierar psykisk hälsa som **“ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i”**.

Definitionen tydliggör betydelsen av förbättrad psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande för att nämnder och bolag ska lyckas med sina uppgifter och tillsammans uppnå Region Stockholms vision.

Förenta Nationerna har fastställt psykisk hälsa som en mänsklig rättighet. Det betyder att varje människa ska ha god och jämlik tillgång till bästa möjliga förutsättningar för att kunna uppnå psykisk hälsa. Det kräver att de får sina basala behov tillgodosedda. Viktiga behov är bland annat näringsrik mat, ett tryggt boende, tillgång till stödjande vardagsmiljöer samt någon form av meningsfull sysselsättning.

Begreppen psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är nära sammanlänkade med varandra men åtskilda från begreppet psykisk ohälsa. Psykiskt välbefinnande kan beskrivas som en rad psykologiska och sociala förmågor som ger människor möjlighet att fungera väl, att kunna upprätthålla goda relationer med andra människor, att kunna balansera positiva och negativa känslor och att kunna känna meningsfullhet, lycka och tillfredsställelse med livet. Psykisk ohälsa inbegriper psykiska besvär och psykiatriska tillstånd som orsakar lidande och försvårar för personer att kunna förverkliga sina egna möjligheter under kortare eller längre tid.

De psykologiska och sociala förmågorna inbegriper:

- att kunna navigera i och hantera olika möjligheter och hinder som kan uppstå i vardagen
- att kunna hantera olika påfrestningar
- att kunna fatta beslut
- att kunna se sina egna möjligheter och tillkortakommanden
- att kunna sätta upp mål
- att kunna lära sig saker
- att kunna se sitt eget bidrag till samhället

Barn och ungdomstiden är en viktig period för utveckling av dessa förmågor. Med rätt förutsättningar fortsätter utvecklingen under hela livsförloppet. Vardagsmiljöer som erbjuder trygghet, meningsfullhet samt positiva sociala relationer stödjer utveckling av psykologiska och sociala förmågor. Goda och jämlika förutsättningar för utveckling av dessa förmågor lägger grunden för barns, ungas, vuxnas och äldres psykiska hälsa och psykiskt välbefinnande.

Psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är avgörande för individers, familjers, arbetsplatsers, närsamhällens, kommuners, regioners och nationers möjligheter att förverkliga sina mål. En attraktiv, hållbar och växande storstadsregion erbjuder samtidigt bästa möjliga förutsättningar för att psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande hos alla barn, unga, vuxna och äldre ska kunna utvecklas.

3.1 Två huvudinriktningar

Strategin antar två huvudinriktningar:

Främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är en proaktiv huvudinriktning där målet är att utveckla psykologiska och sociala förmågor.

Människor i olika tillstånd, från svår kris till situationer av gott fungerande, kan utveckla dessa förmågor. När de främjas skapas goda förutsättningar för dem att utvecklas både som personer och i sina relationer.

Det sker i barns, ungas, vuxnas och äldres vardagsmiljöer såsom exempelvis förskole-, skol-, studie-, fritids- och arbetssammanhang och i närsamhällen och det vidare samhälle de lever i.

Främjande insatser kan också ge förebyggande effekter på psykisk ohälsa genom att de stärker individers resiliens (motståndskraft).

Förebygga psykisk ohälsa är en reaktiv huvudinriktning där målet är att minska symtom på psykisk ohälsa.

När påfrestningarna upplevs större än förmågan att hantera dem kan symtom på psykisk ohälsa uppkomma. De kan begränsa individers förutsättningar att förverkliga sina möjligheter. Därför behöver resiliens förstärkas och svåra påfrestningar undvikas.

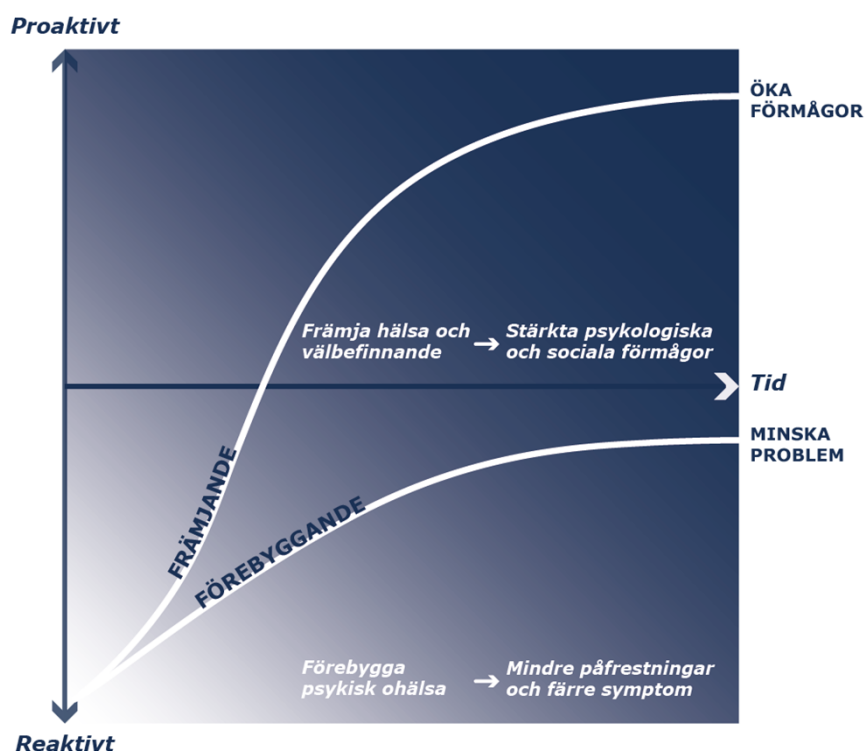

Bild 2: Bilden visar relationen mellan strategins två huvudinriktningar: att främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt att förebygga psykisk ohälsa.

De möjligheter nämnder och bolag har att integrera respektive huvudinriktning varierar med deras olika ansvar och verksamhetsområden. Den förebyggande huvudinriktningen har en tydlig överensstämmelse med hälso- och sjukvårds- samt folkhälsoområdenas prioritering på att minska riskfaktorer för psykisk och fysisk ohälsa och sjukdom. Den främjande huvudinriktningens fokus på utveckling av psykologiska och sociala förmågor stärker tydligare möjligheterna för önskade resultat inom andra områden. Exempel på sådana områden är studier, arbetsliv, miljö- och klimatbeteenden, regionplanering och samhällsbyggande samt ekonomisk utveckling.

4. Målbild

Region Stockholms nämnder och bolag erbjuder bästa möjliga och jämlika förutsättningar för att barn, unga, vuxna och äldre i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt psykiska välbefinnande i olika vardagsmiljöer under hela livsförloppet.

Genom att bidra till utveckling av psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande stärker nämnder och bolag möjligheterna att uppnå sina egna verksamhetsmål. Det bidrar till Region Stockholms och Stockholmsregionens visioner och stärker Stockholmsregionens position som motor för utveckling i Sverige och Europa.

5. Strategins angreppssätt

Nämnder och bolag ska integrera strategin i alla relevanta beslut inom de olika uppdrag de ansvarar för. De väljer de tillvägagångssätt som bäst leder till att både strategins målbild och nämnden eller bolagets mål uppnås. Beslut om genomförande utgår från strategins gemensamma utgångspunkter. Nämnder och bolag utvecklar tillvägagångssätt som riktas till individer, vardagsmiljöer, närsamhällen och till styrande nivå. För att stödja de gemensamma processerna mot målbilden behövs ett helhetsperspektiv. Etablerade samverkansformer med kommuner, idéburen sektor och näringsliv används och nya former utvecklas.

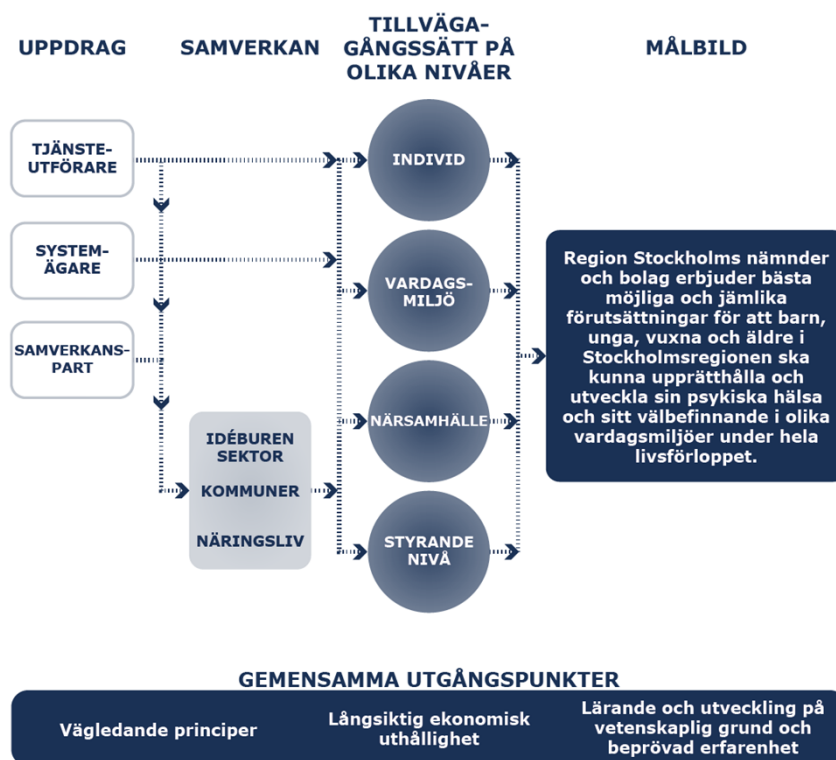

Bild 5: Bilden summerar de överväganden som nämnder och bolag behöver göra för att utveckla bästa möjliga tillvägagångssätt för att bidra till målbilden.

5.1 Psykisk hälsa genomsyrar mål, delmål och målområden

I Region Stockholms budget finns flera mål och målområden och i RUFSS 2050 finns flera mål och delmål som har vetenskapligt grundade ömsesidiga samband med psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande. För att skapa en överblick har mål, delmål och målområden samlats i sex temaområden.

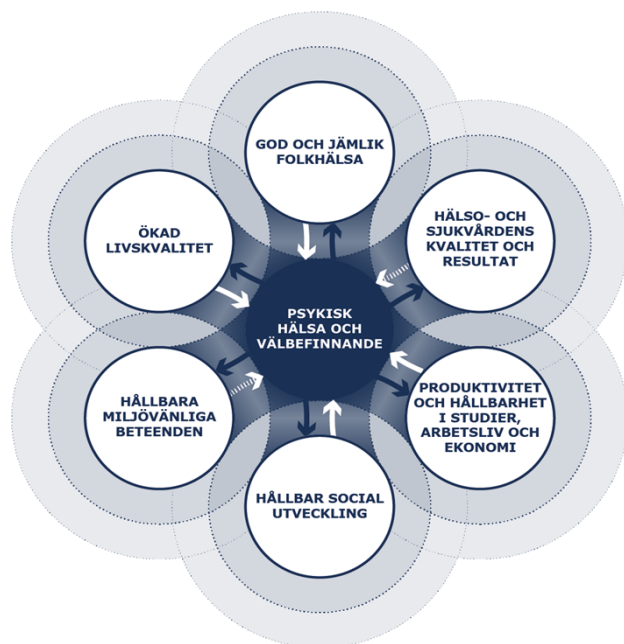

Bild 3: Bilden visar den specifika relation mellan psykisk hälsa och välbefinnande och varje övergripande temaområde. Blå heldragen pil visar en direkt påverkan från psykisk hälsa och välbefinnande på respektive temaområde. En vit heldragen pil visar den omvända riktningen där temaområdet har en påverkan på psykisk hälsa och välbefinnande. Vit streckad pil indikerar att sådan påverkan är indirekt.

En systematisk och detaljerad analys har genomförts av den vetenskapliga grunden för kopplingen mellan psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt inriktningsmål, nämndspecifika mål och målområden i Region Stockholms budget. Motsvarande analys är gjord för mål och delmål i RUFSS 2050. Analysen redovisas i nedanstående bild.

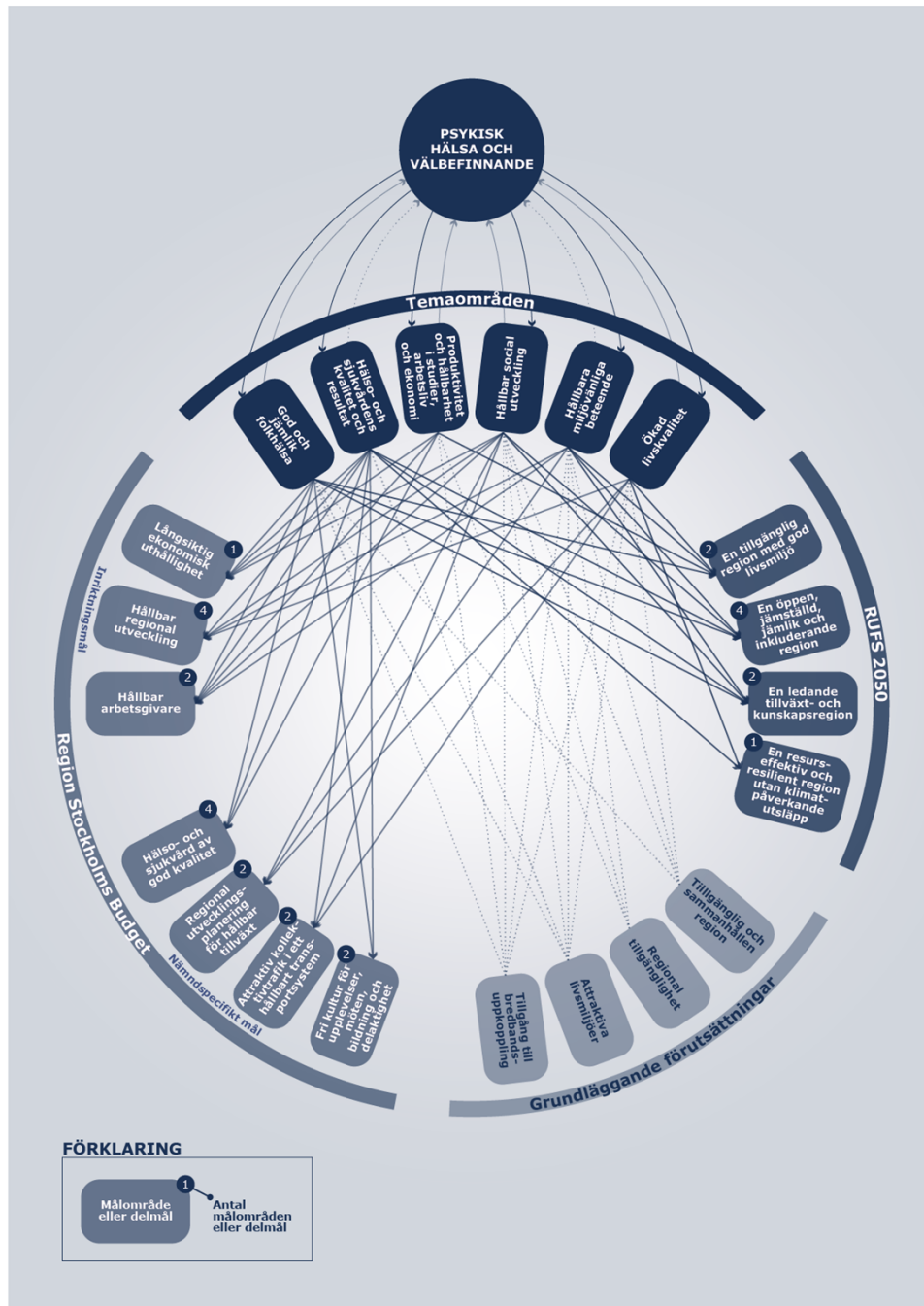

Bild 4: Bilden visar hur psykisk hälsa och välbefinnande påverkar inriktningsmål, nämndspecifika mål och målområden i Region Stockholms budget (till vänster) samt påverkar mål och delmål i RUF 2050 (till höger). Fyra delmål från RUF 2050 (nederst) utgör indirekta men grundläggande förutsättningar för många samband. Heldragna linjer visar direkta samband medan streckade linjer anger indirekta samband.

6. Gemensamma utgångspunkter

6.1 Vägledande principer

De vägledande principerna utgår ifrån och konkretiserar Region Stockholms vision, uppförandekod och andra aktuella styrande dokument inom strategins område. Här ingår också grundläggande mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder samt barns rättigheter.

Nämnder och bolag beaktar de vägledande principerna när de i beslut och genomförande:

- utgår från den etiska principen om proportionell universalism, det vill säga att insatser ska erbjudas alla människor proportionellt till deras behov och utifrån deras olika förutsättningar
- fokuserar på barn, unga, vuxna och äldre och deras vardagsmiljöer (t.ex. hem-, bostads, fritids-, förskole-, grundskole-, gymnasie-, högre studie-, utbildnings-, arbets-, kollektivtrafik-, närsamhälles-, hälso- och sjukvårds-, kultur-, fritids-, och digitala miljöer)
- inhämtar kunskap om barn, unga, vuxna och äldres behov och utvecklar adekvata former för samskapande med dem
- tar ansvar för sitt eget bidrag till det gemensamma arbetet för att förverkliga strategins målbild och aktivt bidrar till att samhällsaktörer i hela Stockholmsregionen ska kunna utvecklas i samma riktning
- överväger hur samarbete med nationella och internationella aktörer inom strategins område kan bidra till och utvecklas för ett ömsesidigt kunskapsutbyte

6.2 Långsiktig ekonomisk uthållighet

Nämnder och bolag ska grunda sina beslut på ekonomiska konsekvensanalyser som visar positiva och negativa effekter på psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt på mål, delmål och målområden inom de sex övergripande temaområdena. De beskriver också förväntade minskade kostnader för olika aktörer. Vid genomförande av insatser följs de faktiska utfallen upp.

6.3 Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet

Nämnder och bolags beslut ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Den hämtas från de olika kunskapsområden som är mest relevanta för respektive nämnd och bolags uppdrag. Beslut om genomförande ska överväga hur utveckling, testande och lärande, innovation och kunskapsutveckling samt implementering och uppskalning kan möjliggöras. Lärande och utveckling på vetenskaplig grund och med beprövad erfarenhet utvecklas genom en aktiv samverkan med olika

lärosäten i Stockholmsregionen och med nationella och internationella aktörer med kompetens inom strategins områden.

7. Uppdrag styr tillvägagångssätt

Nämnder och bolag väljer tillvägagångssätt utifrån deras olika uppdrag som:

Tjänsteutförare	Internt och externt upphandlad tjänsteutförare med invånare som målgrupp
Systemägare	Ägare, beställare, samordnare, bidragsgivare med andra aktörer som målgrupp
Samverkanspart	Region Stockholm som en samlande kraft för Stockholmsregionens utveckling

Region Stockholms nämnder och bolag bör även beakta hur de kan integrera de två huvudinriktningarna i sitt arbetsgivaruppdrag. Arbetet följer de förutsättningar som ges i styrande dokument för arbetsgivaruppdraget (Medarbetarpolicy).

7.1 Rekommenderade tillvägagångssätt

Barn, unga, vuxna och äldre ska erbjudas goda och jämlika förutsättningar för att utveckla psykologiska och sociala förmågor som bidrar till psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och resiliens, både individuellt, i grupper och närsamhällen och på befolkningsnivå. Nämnders och bolags olika uppdrag och mål ger dem olika förutsättningar för att genomföra de rekommenderade tillvägagångssätten.

Individnivå: Utveckla psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och resiliens

Mänsklig utveckling främjar verksamhetens och samhällets hållbara utveckling. Region Stockholms nämnder och bolag har möjlighet att stärka individen i strategins riktning. Kunskapshöjande insatser kan erbjudas genom till exempel utbildning, kommunikationsinsatser eller digitala verktyg som kan ge barn, unga, vuxna och äldre möjlighet att utveckla psykologiska och sociala förmågor.

Dialog och reflektion är exempel på arbetsätt som ger människor möjlighet att utvecklas tillsammans och ta gemensamt ansvar för sig själva och samhället, det gäller såväl för barn, elever och studenter i utbildningssammanhang som för medarbetare och chefer på arbetsplatser. Arbetsgivare i regionen ska erbjuda stöd till medarbetare och chefer för att främja psykisk hälsa, psykiskt välbefinnande och resiliens. De utgör

centrala förutsättningar för att medarbetare och chefer ska kunna växa och utvecklas i ett hållbart arbetsliv.

Vardagsmiljö: Utveckla hälsofrämjande miljöer

Barns, ungas, vuxnas och äldres vardag längs livsförloppet sker i olika miljöer. En hälsofrämjande miljö kan beskrivas som en plats eller ett socialt sammanhang där människor deltar i vardagliga aktiviteter och där olika faktorer i den fysiska och psykosociala miljön, i organisationen och bland olika personer samspekar.

Region Stockholms nämnder och bolag har i vissa fall ett direkt ansvar för olika miljöer som exempelvis arbetsmiljöer, hälso- och sjukvårdsmiljöer, resenärsmiljöer och vissa utbildnings- och studiemiljöer (till exempel praktikplatser och verksamhetsförlagd utbildning). I dessa fall har nämnder och bolag ett eget ansvar för att säkerställa en hälsofrämjande miljö för psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande.

När andra aktörer i länet har ansvar för vardagsmiljön kan nämnder och bolag vid förfrågan erbjuda sakkunskaps- och utvecklingsstödjande insatser för att möjliggöra att vardagsmiljön utvecklas i linje med strategins målbild. Sådana insatser behövs för att utveckla vardagsmiljöer för studier, arbete och fritid för barn, unga, vuxna och äldre.

Inom t.ex. utbildningsområdet och området för högre studier kan Region Stockholm bidra med kunskaps- och utvecklingsmetodik när ansvariga aktörer önskar utveckla sina förskole-, grundskole-, gymnasie- och miljöer för högre studier för att bättre främja psykisk hälsa och välbefinnande.

Alla arbetsgivare i regionen bör verka för att skapa förutsättningar för hälsofrämjande arbetsplatser som stärker välbefinnande och mänsklig utveckling. Tillsammans kan arbetsgivare lära av varandra i arbetet med att främja mänsklig utveckling och välbefinnande.

Metoder och angreppssätt såsom organisationsutveckling, förändring av den fysiska miljön, utveckling av administration, ledning och styrning samt utveckling av organisationers relationer till sin omvärld används för att utveckla hälsofrämjande miljöer.

Närsamhälle: Stärka närsamhällens och bostadsområdets kraft

Närsamhällen, bostadsområden och fritidsmiljöer behöver främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt förebygga psykisk ohälsa. För att utveckla denna kraft behöver nämnder och bolag föra dialog och skapa förankring med aktörer inom idéburen sektor och civilsamhälle, stadsdelar, kommuner med flera. Nämnder och bolag kan vid förfrågan erbjuda kunskaps- och utvecklingsstödjande insatser i linje med strategins målbild.

Styrande nivå: Utveckla hälsofrämjande politik och strategisk resursfördelning inom alla sektorer

På styrande nivå sker utvecklingen internt inom Region Stockholms nämnder och bolag, i samverkan mellan dem samt i samverkan med kommuner, i kommungemensamma sammanhang och med andra aktörer i länet. Styrande dokument inom alla sektorer, både inom Region Stockholm och externt, behöver integrera perspektivet psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande.

Nämnder och bolag ska genomföra konsekvensanalyser i berednings- och beslutsprocesser i samband med större projekt och reformer så att förutsättningar för att utveckla befolkningens psykiska hälsa och psykiska välbefinnande systematiskt stärks.

Resursfördelning sker internt inom Region Stockholms verksamheter och externt genom avtal, upphandlingar och beställningar genom bidragskriterier som ska integrera strategins två huvudinriktningar. Nya former för ekonomistyrning, såsom utfallskontrakt och modeller för samfinansiering mellan offentliga aktörer, kan vara aktuella.

8. Implementering och uppföljning

Varje nämnd och bolag ansvarar för att ta fram och genomföra de tillvägagångssätt som bäst leder till målbilden inom deras ansvarsområde. De gemensamma utgångspunkterna vägleder valet av tillvägagångssätt.

Utveckling, testning, implementering, uppskalning samt permanentande av nya tillvägagångssätt ges nödvändiga förutsättningar. Kunskap och utvecklingsmetodik erbjuds för att möjliggöra framtagande och genomförande utifrån tillgänglig vetenskapligt grundad kunskap och beprövad erfarenhet.

Uppföljning av arbetet integreras i ordinarie system för rapportering och i enlighet med Region Stockholms modell för integrerad ledning och styrning.

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Psykiatri
Karin Ölander

TJÄNSTEUTLÅTANDE

RS 2020-0457

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa

Ärendebeskrivning

I budget för 2019-2021 uppdras åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen att ta fram en strategi för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa för samtliga Region Stockholms nämnder och bolag.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt
förebyggande av psykisk ohälsa
Referenser

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i psykiatriberedningen.

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden godkänner förslaget till strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa.
2. Ärendet överlämnas till regionstyrelsen.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund

Om uppdraget och hur arbetet bedrivits

I Region Stockholms budget för åren 2019-2021 har uppdraget om utveckling av en ny strategi för psykisk hälsa successivt tydliggjorts. Budgetbesluten har klargjort strategins regionala perspektiv och huvudinriktningarna: främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande samt förebygga psykisk ohälsa.

Samverkan

För att få kunskap om utmaningar, behov och lösningar inom området samt för att identifiera möjligheter till samarbete, har hälso- och sjukvårdsförvaltningen genomfört dialoger med andra förvaltningar inom Region Stockholm och andra samhällsaktörer i regionen. Vetenskapligt stöd och beprövad erfarenhet har inhämtats genom samverkan med lärosäten i regionen, med nationella utvecklingspartners såsom RISE och SKR, samt med en expertgrupp av ledande internationella aktörer.

I Budget 2019 klargjordes att strategin skall vara regional och att en rad samhällsaktörer skall engageras. Den förebyggande huvudriktningen för uppdraget tydliggjordes. Flera kommunstyrelseordförande i kommuner i länet deltog i en serie rundabordssamtal. I Budget 2020 vidgades uppdraget till att också omfatta en främjande inriktning. Strategins formella ram tydliggjordes genom integrerad ledning och styrning (ILS), Region Stockholms styrmodell, och avstämningar med närliggande policy- och strategiarbeten. För att testa och utveckla arbetssätt för att främja psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande påbörjades ett samarbete med tre kommuner. I Budget 2021 tydliggörs arbetet med att fortsätta utveckla både det främjande arbetet för psykisk hälsa och det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa, samt att strategin beslutas i regionfullmäktige under 2021.

Hälso- och sjukvårdsnämndens förslag till beslut avseende verksamhetsplan för hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2021 betonar: "Utvecklingen av den psykiska hälsan är av yttersta vikt för att uppnå regionens mål inom till exempel områdena folkhälsa, hälso- och sjukvårdens kvalitet och utfall och produktivitet och hållbar ekonomisk utveckling. Regionens långsiktiga sociala och ekonomiska hållbarhet kräver att vi växlar upp arbetet för främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa".

Strategins vetenskapliga grund och anknytning till internationella styrdokument

Världshälsoorganisationen (WHO) antog 2004 den definition av psykisk hälsa som sedan dess väglett utvecklingen inom området främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa. Definitionen utgår från psykisk hälsa som en integrerad del av människors vardag och liv: "psykisk hälsa är ett tillstånd av psykiskt välbefinnande där varje individ kan förverkliga sina egna möjligheter, klara av vanliga påfrestningar, arbeta produktivt och bidra till det samhälle som hen lever i" (1). Forskningen är nu tydlig kring vilka förutsättningar och insatser för främjande av psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande som behöver ske i olika vardagsmiljöer från barndom till ålderdom och längs livsförloppet (2-9). När dessa vardagsmiljöer kan erbjuda rätt förutsättningar främjas psykisk hälsa och välbefinnande, och grunden läggs för samhällsekonomi och samhällsutveckling inom minst sex olika områden. De sex områdena är alla av stor betydelse för Stockholmsregionens utveckling: god och jämlik folkhälsa, hälso- och sjukvårdens kvalitet och resultat, produktivitet och hållbarhet i studier, arbetsliv och ekonomi, hållbar social utveckling, hållbara miljövänliga beteenden samt ökad livskvalitet (t.ex. 3, 4, 6, 9, 10, 13, 17-19). Kunskapen om dessa förutsättningar och hur de kan påverkas är nu betydande (2-10).

Psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande - en grundläggande resurs för samhällets utveckling

WHO, Euro och EU-kommissionen utvecklade tillsammans från mitten av 2000-talet ett program med fokus på främjande av psykisk hälsa och förebyggande av psykisk ohälsa som resulterade i flera vägledande dokument (11, 12). Programmet huvudsakligen är från 2016 att "EU:s mentala kapital, befolkningens kognitiva, intellektuella och emotionella potential, är en nyckelresurs för EU:s framgång som en kunskapsbaserad ekonomi och dess förmåga att förverkliga sina strategiska sociala och ekonomiska policymål" (12). OECD har sedan 2009 lett utvecklingen av välbefinnande som övergripande mål för länders och regioners ekonomiska och samhälls utveckling. OECD har samlat forskning och utveckla policy för att stärka området. De har betonat behovet av att integrera politikområden såsom hälsa, utbildning och arbetsliv för att bättre kunna stärka befolkningars psykiska hälsa och ekonomisk utveckling. Finland drev frågan inom EU som under hösten 2019 fastställde fundamentala principer för en ekonomi för välbefinnande. OECD tog på Finlands uppdrag fram en sammanställning av de stora positiva samhällseffekter som Europa som helhet, och olika europeiska länder, kan nå genom att etablera välbefinnande som en grundläggande princip för ekonomistyrning och ekonomiska prioriteringar (16).

Kommissionen om global psykisk hälsa och hållbar utveckling slår fast att det finns ett nära samband mellan psykisk hälsa och varje annan fråga inom hållbar utveckling, från utbildning till ekonomisk tillväxt, till konflikt och klimatförändring. Området måste därför integreras i arbetet med varje

globalt hållbarhetsmål. Sir Richard Layard, professor i ekonomi, har funnit att främjande av psykisk hälsa och välbefinnande kan vara ”det mest betydelsefulla enskilda steget framåt (ekonomiskt och socialt) för det 21 årtusendet” (13).

Storbritannien är ett av flera i Europa, Nordamerika och Oceanien som stärkt områdets strategiska betydelse under det senaste decenniet. I rapporten “Mental Capital & Wellbeing”, koordinerades landets högsta vetenskapliga rådgivare fler än fyrahundra forskare inom många olika samhällsområden för att klargöra den strategiska betydelsen av psykisk hälsa och välbefinnande för landets framtida utveckling. Rapporten fastställde områdets betydelse för att påverka utveckling inom samtliga samhällsområden och för samhällsekonomin. Slutsatsen kan summeras i att länder, regioner och städer systematiskt behöver stödja utvecklingen av människors psykologiska och sociala förmågor för att säkerställa bästa möjliga ekonomiska och sociala utveckling (14). What Works Centre for Wellbeing i Storbritannien är ett ledande center för samlad vetenskap kring främjande av psykiskt välbefinnande och betydelsen av välbefinnande som en oundgänglig grund för offentlig politik (15).

Överväganden

Strategins målbild är att Region Stockholms nämnder och bolag ska erbjuda bästa möjliga samt jämlika förutsättningar för att barn, unga, vuxna och äldre i Stockholmsregionen ska kunna upprätthålla och utveckla sin psykiska hälsa och sitt välbefinnande i olika vardagsmiljöer. Strategin vilar på Region Stockholms gemensamma värderingar och står i nära samspel med relevanta styrande dokument. Genom att målbilden uppnås ges samtidigt bästa möjliga förutsättningar för nämnder och bolag att uppnå många viktiga mål. Det stärker möjligheten att förverkliga: Region Stockholms vision om “en attraktiv hållbar och växande Stockholmsregion med frihet för invånarna att själva forma sina liv och fatta avgörande beslut” och Stockholmsregionens gemensamma vision om att bli ”Europas mest attraktiva region” (Regional Utvecklingsplan för Stockholmsregionen, RUF 2050)

Fokus på psykisk hälsa genom två huvudinriktningar

Strategin utgår från psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande som centrala delar av barn och ungas, vuxnas och äldres humankapital (från kunskaper, färdigheter, utbildning, talanger, kompetenser och hälsa till produktionsförmåga).

Världshälsoorganisationens (2004) definition av psykisk hälsa tydliggör att psykisk hälsa handlar om att barn, unga, vuxna och äldre både kan förverkliga sina möjligheter i sitt liv och därmed fungera väl och uppleva livskvalitet. Här ingår också förmåga att balansera positiva och negativa känslor, att känna lycka och tillfredsställelse med livet och att upprätthålla goda relationer med andra människor genom psykologiska och sociala förmågor.

Strategins främjande huvudinriktning handlar om att skapa förutsättningar för att dessa förmågor kan utvecklas och fokuserar på hur dessa förmågor kan bidra till måloppfyllelse inom flera samhällsområden. Den främjande huvudinriktningen stärker barn, unga, vuxna och äldres motståndskraft (resiliens) mot utmaningar i livet. Den stöder förutsättningarna för den förebyggande huvudinriktningen som mer fokuserat och reaktivt strävar efter att bromsa negativ utveckling av psykisk ohälsa d.v.s. minska psykiska besvär.

Möjligheter att integrera de två huvudinriktningarna skiljer sig mellan nämnder och bolag beroende på verksamhetsområde, mål och uppdrag. Rekommenderade tillvägagångssätt för de två huvudinriktningarna Fokus för strategin ligger på barn, unga, vuxna och äldre och deras olika vardagsmiljöer (t.ex. hem-, bostads-, utbildnings-, studie-, arbets-, kollektivtrafik-, närsamhälles- och digitala miljöer). Utformningen av vardagsmiljöer ger olika förutsättningar för utveckling av insatser. Det innebär att insatser för att främja psykisk hälsa och välbefinnande och förebygga psykisk ohälsa måste genomföras i miljöer som Region Stockholms nämnder och bolag direkt ansvarar för och i miljöer som ligger inom andra aktörers ansvarsområde. Rekommenderade tillvägagångssätt är beroende av respektive nämnds och bolags förutsättningar. På individnivå handlar arbetet om att stärka invånarnas förmåga att hantera påfrestningar och att utveckla psykisk hälsa och välbefinnande. I vardagsmiljöer innebär strategin att utveckla hälsofrämjande vardagsmiljöer för barn, unga, vuxna och äldre. I arbetet med närsamhällen är fokus att hälsofrämjande bostadsområden som stärker välbefinnande och utveckling. På styrande nivå utvecklas och genomförs en hälsofrämjande politik i riktning mot strategins målbild inom alla områden och sektorer.

Strategin kompletterar Region Stockholms budget och styrande dokument Psykisk hälsa och psykiskt välbefinnande är en grundläggande resurs för att uppnå målsättningar bland annat inom social, ekologisk och ekonomisk hållbarhet. När förståelsen för hur psykisk hälsa och välbefinnande utvecklas möjliggörs beslut som bidrar till strategins målbild och samtidigt åstadkommer resultat för verksamheten (17). Genom Region Stockholms styrmodell, integrerad ledning och styrning (ILS), skapas förutsättningar för att nämnder och bolag integrerar psykisk hälsa och välbefinnande i budget, verksamhetsplanering samt i verksamhetens genomförande. Det Säkerställer att strategins syfte och målbild samt mål inom respektive nämnd bättre kan uppnås. Nämnder och bolag har sitt eget sammanhang, sin kultur, språk, vetenskapliga referenser och kunskapsområden vilket gör dem bäst lämpade att bedöma vilka tillvägagångssätt som passar bäst för sitt respektive ansvarsområde.

Strategins gemensamma utgångspunkter är mänskliga rättigheter (exempelvis barns rättigheter) samt att insatserna ska erbjudas alla människor, proportionellt utifrån deras behov och olika förutsättningar

(proportionell universalism). Insatser ska samskapas med barn, unga, vuxna och äldre och vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Resursanvändning för psykisk ohälsa för samtliga aktörer i Stockholmsregionen, uppgick 2018 till minst 60 miljarder kronor, eller 5 procent av bruttoregionalprodukten 2018 (20, 31). Region Stockholms kostnader om cirka 18 miljarder kronor bärs främst av hälso- och sjukvården, men Region Stockholm bär också stora kostnader för psykisk ohälsa i egenskap av rollen som arbetsgivare. Psykiatriområdet, den somatiska vården och primärvården drabbas av stora merkostnader för psykisk ohälsa. För att bättre kunna stå emot påfrestningar, att skapa resiliens och därmed minska psykisk ohälsa krävs mobilisering från alla samhällssektorer. Covid-19 kan medföra påfrestningar som utmanar barn, unga, vuxna och äldres psykiska hälsa och välbefinnande (CES, 2020). Region Stockholms roll och utvecklingsansvar för Stockholmsregionen Regional utvecklingsplan för Stockholmsregionen (RUF 2050) samlar offentliga aktörer, civilsamhälle, näringsliv och akademi för att verka tillsammans för hela Stockholmsregionens utveckling. Det samlade ansvaret beskrivs i följande ställningstaganden: "Eftersom ingen enskild aktör har rådighet över alla de beslut och åtgärder som krävs är framgångsfaktorn att aktörerna samverkar och söker helhetsperspektiv." och "Ett starkt gemensamt ansvarstagande är avgörande för regionens utveckling. Varje aktör behöver ta ansvar för sin del, men behöver också stödja de gemensamma processerna".

Stockholmsregionen är en modern, snabbt växande storstadsregion med landsbygd och skärgård med en världsledande kunskaps- och innovationsintensiv ekonomi som är starkt beroende av teknisk utveckling. Genom att addera perspektivet psykisk hälsa och låta det genomsyra samtliga samhällsområden samt insatserna för stockholmsregionens utveckling förbättras möjligheten att hantera utmaningar mot att förverkliga visionen i RUF 2050.

Av resursanvändningen för psykisk ohälsa (60 miljarder kronor) bärs 40 miljarder kronor av aktörer utanför Region Stockholm (RISE 2019). Kostnaderna för psykisk ohälsa i länets 26 kommuner uppgår till 15-20 miljarder kronor årligen. För länets arbetsgivare uppgår kostnader till ungefär 20 miljarder kronor årligen och är kostnader som uppstår på grund av minskad produktivitet, sjukfrånvaro och omställningskostnader. Med ett sammanhållet strategiskt arbete för att förebygga psykisk ohälsa kan onödiga kostnader för arbetsrelaterad psykisk ohälsa undvikas och kapaciteten i verksamheter bättre räcka till för att möta den växande befolkningens ökade behov.

Genom att fokusera både på att främja psykisk hälsa och välbefinnande och förebygga psykisk ohälsa kan de ökande ohälsotalen mötas samtidigt som andra värden skapas vilket är en förutsättning för att minska risken för en överbelastad sjukvård som behöver fokusera behandlingsansvar för psykiska besvär och psykiatriska tillstånd.

Stödjande åtgärder för implementering av strategin

För att skapa legitimitet inom nämnder och bolags olika områden behöver den vetenskapliga grunden hämtas från olika relevanta kunskapsområden när strategin ska genomföras. Framtagande av stöd utgår från strategins gemensamma utgångspunkter, uppdrag och samverkansrelationer för att systematiskt utveckla tillvägagångssätt som leder till att målbilden kan uppnås.

I framtagande av stöd ingår också att identifiera hur testande, lärande, innovation och kunskapsutveckling, samt implementering och uppskalning kan möjliggöras i förhållande till insatser inom strategin.

Ett viktigt område att utveckla är indikatorer för uppföljning av strategins målbild med avseende på relevanta inriktningsmål och nämndspecifika mål i Region Stockholms Budget samt RUF5 2050. Indikatorer och rapporteringsanvisningar för att följa upp nämnders och bolags genomförande av strategin behöver också utvecklas. Utvecklingen av indikatorer bör ske i nära samarbete med Regionledningskontoret i samverkan med nämnder och bolag.

Region Stockholms nämnder och bolag behöver kunskaps- och utvecklingsstöd i implementering av strategin. Särskilt viktig är den främjande inriktningens utveckling. För att implementera och skala upp krävs nya sätt att arbeta. Det räcker inte att göra mer av sådant som gjorts hittills. Ansvariga för utvecklingen av tillvägagångssätt för strategin inom varje nämnd och bolag behöver samlas för att få ett enskilt och gemensamt stöd för att kunna utveckla området tillsammans. Testmiljöer kan etableras för att ge förutsättningar för lärande och experimenterande både inom och mellan olika verksamhetsfält, för gemensam utveckling mellan Region Stockholms verksamheter och samverkansaktörer samt tillsammans med barn, unga, vuxna och äldre.

Under 2021 avser Hälso- och sjukvårdsförvaltningen att planera för stödjande åtgärder för Region Stockholms implementering av strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk ohälsa. Denna aktivitet ska följas upp inom ramen för ordinarie budgetprocess.

Ekonomiska konsekvenser

Aktiviteter som genomförs inom strategin finansieras inom ordinarie budget hos aktuella nämnder och bolag. Samtliga aktiviteter ska följas upp och utvärderas utifrån hur de skapar effekter för relevanta områden inom den nämnd och bolag som genomför aktiviteten samt på strategins målbild. Utvecklingen ska ge positiva verksamhetsmässiga konsekvenser, säkerställa långsiktig ekonomisk uthållighet och förbättra måluppfyllelse inom nämnders och bolags uppdrag.

För att möjliggöra stödjande åtgärder för Region Stockholms implementering av strategin avsätts erforderliga medel t.ex. från

statsbidrag för psykisk hälsa, så att strategin ska kunna genomföras på ett ändamålsenligt sätt. Nyttan och ändamålsenlig utformning av de stödande åtgärderna kommer att utvärderas och utvecklas löpande.

Konsekvenser för patientsäkerhet

Ett hälsofrämjande förhållningssätt innebär att individens psykiska hälsa är i fokus i möte med vården vilket utgör en viktig grund för patientsäkerhetsarbetet. Ett systematiskt arbete med att förebygga psykisk ohälsa ger bästa förutsättningar för att erbjuda barn, unga, vuxna och äldre mer adekvata insatser i deras vardagsmiljöer så att de inte behöver vänta på att uppnå kriterierna för att kunna få insatser från sjukvården. Strategin förväntas inte bidra till negativa konsekvenser för patientsäkerheten.

Konsekvenser för jämlik och jämställd vård

Strategin utgår från grundläggande mänskliga rättigheter och diskrimineringsgrunder, samt att insatser ska erbjudas alla människor proportionellt utifrån deras behov och deras olika förutsättningar.

Miljökonsekvenser

Psykisk hälsa och välbefinnande har en direkt positiv effekt på hållbara miljövänliga beteenden hos befolkningen. Strategin förväntas inte bidra till negativa miljökonsekvenser.

Administrativa konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra administrativa konsekvenser.

Administrativa konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra administrativa konsekvenser.

Björn Eriksson

Hälso- och sjukvårdsdirektör

Anna Ingmanson

Avdelningschef

Beslutet ska skickas till

Regionstyrelsen

Godkänd av Björn Eriksson, 2021-02-23

Regionstyrelsen
Rotel II

REMISS
2021-03-26

Diarienummer
RS 2020-0457

Remissinstanser – se sändlista

Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk hälsa

Rotel II remitterar för yttrande bilagda tjänsteutlåtande från hälso- och sjukvårdsförvaltningen och en remissversion av Strategi för främjande av psykisk hälsa och välbefinnande samt förebyggande av psykisk hälsa. I remissen ligger att roteln vill ha remissinstansernas synpunkter på förslaget inför beslut i regionfullmäktige. Strategin avses att beslutas vid regionfullmäktiges sammanträde den 16 november 2021.

Remisstiden sträcker sig till den 17 juni 2021. Yttranden ska skickas till regionledningskontorets registrator, e-post: registrator.rlk@sll.se. Ange diarienummer RS 2020-0457. Förbund och civilsamhällesorganisationer ombeds inkomma med ett samlat svar per organisation.

Frågor kring remissen kan besvaras av Fredrik Lindencrona, avdelningen för närsjukvård, hälso- och sjukvårdsförvaltningen, e-post fredrik.lindencrona@sll.se, telefonnummer 0700-017163.

Patrik Lind
Kanslichef

Sändlista

Uppdrag av Region Stockholm

Arriva Sverige AB
Keolis Sverige AB
Nobina Sverige AB
Transdev Sverige ab
MTR Tunnelbanan AB
MTR Pendeltågen AB
AB Stockholms spårvägar
Aleris AB
Capio AB
Ersta Diakonisällskap
Global Health Partner AB
PIST – Personalägda vårdcentraler i Stockholm
Praktikertjänst AB
Stiftelsen Stockholms sjukhem
Stockholms privata fysioterapeuter
Stockholms privatläkarförening/Stockholms privatläkarservice AB
Vårdföretagarna
Distriktstandvården Sverige AB
Praktikertjänst AB, affärsområde tandvård
Privattandläkarna

Regionala aktörer

Botkyrka kommun
Danderyds kommun
Ekerö kommun
Haninge kommun
Huddinge kommun
Järfälla kommun
Lidingö stad
Nacka kommun
Norrtälje kommun
Nykvarns kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Sigtuna kommun
Sollentuna kommun
Solna stad
Stockholms stad
Sundbybergs stad
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Täby kommun

Upplands-Bro kommun
Upplands Väsby kommun
Vallentuna kommun
Vaxholms stad
Värmdö kommun
Österåkers kommun
Länsstyrelsen i Stockholms län
Storsthlm
Skärgårdsstiftelsen
Trafikverket Stockholm
Stockholms handelskammare

Civilsamhälle

Funktionsrätt Stockholms län
Synskadades riksförbund, Stockholm och Gotlands län
DHR Stockholms läns distrikt
Sverigefinska riksförbundet, distrikt Stockholm
Sverigefinska ungdomsförbundet
Sameföreningen i Stockholm
Tornedalingar i Stockholm
Le romane nevimata Nytänkande kvinnonätverket
Riksförbundet Internationella romska och resande Kvinnocenter
PRO (Pensionärernas Riksorganisation)
SKPF (Svenska KommunalPensionärers Förbund)
SPF Seniorerna
Riksidrottsförbundet RF-SISU Stockholm
Friluftsförbundet Region Mälardalen
Folkets Hus och Parker
Rädda Barnen
Röda Korset
UNICEF

Övriga

Region Uppsala
Västra Götalandsregionen
Region Östergötland
Region Gotland
Karolinska Institutet
Stockholms universitet
Kungliga Tekniska högskolan
Handelshögskolan i Stockholm
Södertörns högskola
SACO
TCO

LO
Stockholm Business Region
Svenskt näringsliv
Folkhälsomyndigheten
VINNOVA
RISE
SKR
Skolverket
Skolinspektionen
Socialstyrelsen
Healthy Cities-nätverket
SPSM
Ifous
SNITTS Swedish network for innovation and technology transfer
support
MindShift Sverige
Sveriges Förenade Studentkårer
Stockholms Studenters Centralorganisation
Mind
Suicide Zero
Maskrosbarn
Föreningen Tilia
Viable Cities
Friskolornas Riksförbund
Riksförbundet Hjärnkoll
NSPH

Internt Region Stockholm

Fastighets- och servicenämnden
Färdtjänstnämnden
Hälso- och sjukvårdsnämnden
Karolinska universitetssjukhuset
Kulturnämnden
Patientnämnden
Revisorskollegiet
Stockholms läns sjukvårdsområde
Tillväxt- och regionplanenämnden
Trafiknämnden
Vårdens kunskapsstyrningsnämnd
Kommunalförbundet sjukvård och omsorg i Norrtälje
AB Stockholms läns landstings internfinans
Ambulanssjukvården i Storstockholm AB
Danderyds sjukhus AB

REMISS
2021-03-26

Diarienummer
RS 2020-0457

Folktandvården i Stockholms län AB
Landstingshuset i Stockholm AB
Locum AB
Medicarrier AB
S:t Eriks Ögonsjukhus AB
Stockholm Care AB
Södersjukhuset AB
Södertälje sjukhus AB
Tiohundra AB

Kommunledningskontoret
Jennie Falk Eriksson
Kvalitetscontroller

Handlingsplan utifrån resultat Kommunkompassen

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår Kommunstyrelsen besluta:

1. Informationen noteras till protokollet.
2. Uppföljning av handlingsplanen rapporteras till kommunstyrelsen senast mars 2022.

Ärendebeskrivning

Kommunledningskontoret presenterar kommunens handlingsplan utifrån resultatet av Kommunkompassen som genomfördes 2020.

Kommunkompassen är ett utvärderingsverktyg som används av Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som värderar kommunens övergripande styrning och ledning samt samverkan i organisationen. Bedömningen görs med utgångspunkt från åtta huvudområden. Varje huvudområde består av flera delområden inom vilka ett stort antal frågor belyses. I utvärderingen värderas endast sådant som finns på plats och inte pågående eller planerat utvecklingsarbete.

Resultatet av utvärderingen finns att läsa i sin helhet i rapporten: *"Kommunkompassen- Analys av Vaxholms stad 2020"* (Änr KS 2020/39.001) och presenterades för Kommunstyrelsen 4 februari 2021.

Analysen har givit Vaxholms stad en nulägesbild och insikter och underlag som kan användas i fortsatt utvecklingsarbete för att skapa förutsättningar att hantera dagens och framtidens utmaningar.

Med utgångspunkt från resultatet har Vaxholms stad tagit fram en handlingsplan som beskriver utvecklingsarbetet på cirka två års sikt. Planen har behandlats och beslutats i stadens ledningsgrupp. I arbetet med att ta fram planen har kommunledningskontoret och alla förvaltningar varit involverade och delaktiga.

Handlingsplanen syftar till att ge en överblick över utvecklingsområden och aktiviteter kopplade till resultatet från Kommunkompassen. Det innebär att vissa aktiviteter skulle ha utförts även utan denna plan, medan andra har initierats i samband med arbetet med planen. Att samla allt i en plan ger överblick över arbetet och möjlighet att följa hur det fortskrider. Det underlättar också rapporteringen till kommunstyrelsen. Utvecklingsområdena och aktiviteterna kommer att lyftas in i förvaltningarnas och enheternas verksamhetsplaner för att uppnå en sammanhållen planerings- och uppföljningsprocess.

Uppföljning och utvärdering

Den funktion som ansvarar för respektive aktivitet i aktivitetslistan har även ansvaret för uppföljning och återsrapportering av aktiviteten. Ekonomienheten ansvarar för att hålla samman rapporteringen dels till ledningsgruppen, dels till kommunstyrelsen.

Uppföljning sker varje tertiäl i den ordinarie uppföljningsprocessen och rapporteras i Stratsys. I slutet av kalenderåret sammanställer ekonomienheten en uppföljningsrapport baserat på områden och aktiviteter i denna handlingsplan som presenteras för ledningsgrupp och kommunstyrelsen.

Vid uppföljning av planen i slutet av 2021 tas en ny version för 2022 fram, där prioriterade förbättringsområden och aktiviteter för 2022 beskrivs.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande, Jennie Falk Eriksson, 2021-04-16

Handlingsplan Kommunkompassen, 2021-04-13

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Ledningsgrupp Vaxholms stad
Madeleine Larsson, hållbarhetschef

Handlingsplan Kommunkompassen

2021-04-13

Sammanställd av:
Jennie Falk Eriksson
kvalitetscontroller, ekonomienheten

Innehåll

Inledning	3
Handlingsplanens framtagande och uppbyggnad.....	3
Uppföljning, utvärdering och fortsatt utveckling.....	4
Utvecklingsarbete utifrån områden i Kommunkompassen	5
1 Offentlighet och demokrati	5
2 Kommunen som samhällsbyggare	8
3 Styrning och kontroll	10
4 Effektivitet	11
5 Brukarens fokus	13
6 Kvalitetsutveckling.....	15
7 Arbetsliv.....	17
8 Ledarskap och medarbetarskap	18

Inledning

Vaxholms stad genomförde efter beslut av kommunstyrelsen Kommunkompassen under maj till juni 2020. Kommunkompassen är ett utvärderingsverktyg som används av Sveriges kommuner och regioner (SKR) och som värderar kommunens övergripande styrning och ledning samt samverkan i organisationen. Kommunkompassen har reviderats och den version som används från och med 2020 har flera nya frågor och många av de frågor som funnits i den tidigare versionen av verktyget har skärpts. Därför är jämförelse med tidigare genomförda utvärderingar vanskligt enligt SKR och måste göras med försiktighet.

Analysen ger Vaxholms stad en nulägesbild och insikter och underlag som kan användas i fortsatt utvecklingsarbete för att skapa förutsättningar att hantera dagens och framtidens utmaningar.

SKR rapporterade Vaxholms stads resultat av utvärderingen i en rapport som delgavs kommunen i oktober. Bedömningen görs med utgångspunkt från åtta huvudområden. Varje huvudområde består av flera delområden inom vilka ett stort antal frågor belyses. I utvärderingen värderas endast sådant som finns på plats och inte pågående eller planerat utvecklingsarbete.

Rapporten innehåller en poängbedömning och en kvalitativ beskrivning av hur kommunen fungerar utifrån Kommunkompassens kriterier. Kommunkompassen utvärderar inte verksamhetens resultat utan hur kommunen leder organisationen utifrån ett helhetsperspektiv och hur samspelet mellan de olika verksamheterna fungerar. Modellen utgår från tre delar:

1. Finns det arbetssätt, processer, strategier inom området?
2. Används dessa systematiskt och är de spridda i organisationen?
3. Utvecklar kommunen dessa arbetssätt genom att utvärdera och analysera vilka resultat och effekter de ger?

För att få höga poäng inom ett område krävs att alla dessa tre delar finns. Det är vanligt att kommuner har arbetssätt men oftare har brister i systematik, omfattning eller analys.

Resultatet av utvärderingen finns att läsa i sin helhet i rapporten: *"Kommunkompassen- Analys av Vaxholms stad 2020"* (Ånr KS 2020/39.001).

Handlingsplanens framtagande och uppbyggnad

Med utgångspunkt från resultatet har Vaxholms stad tagit fram en handlingsplan som beskriver utvecklingsarbetet på cirka två års sikt. Planen har behandlats och beslutats i stadens ledningsgrupp. I arbetet med att ta fram planen har kommunledningskontoret och alla förvaltningar varit involverade och delaktiga.

Handlingsplanen syftar till att ge en överblick över utvecklingsområden och aktiviteter kopplade till resultatet från Kommunkompassen. Det innebär att vissa aktiviteter skulle ha utförts även utan denna plan, medan andra har initierats i samband med arbetet med planen. Att samla allt i en plan ger överblick över arbetet och möjlighet att följa hur det fortskrider. Det underlättar också rapporteringen till kommunstyrelsen.

Planen är uppbyggd utifrån förbättringsmöjligheter som är beskrivna i rapporten och som av ledningsgruppen har bedömts som prioriterade att fokusera på under kommande två år. Om

förbättringsmöjligheten finns beskriven under flera områden i Kommunkompassen redovisas det endast under ett av områdena i handlingsplanen.

De förbättringsområden som har prioriteras för 2021 är illustrerade med mörkgrön eller ljusgrön färg, där mörkgrön färg betyder att utvecklingsarbete inom området redan pågår.

Utvecklingsområde påbörjat

Utvecklingsområde prioriterat (2021)

Dessa prioriterade områden för 2021 har planerade aktiviteter med utsedda ansvariga tjänstepersoner. Aktiviteterna kommer att lyftas in i förvaltningarnas och enheternas verksamhetsplaner för att uppnå en sammanhållen planerings- och uppföljningsprocess.

De förbättringsområden som är planerade att påbörjas under 2022 anges som framtida prioriterade utvecklingsområden och är illustrerade med gul färg.

Utvecklingsområde framtida prioriterat (2022)

Aktiviteter för dessa förbättringsmöjligheter kommer att planeras i samband med verksamhetsplanering inför 2022.

Uppföljning, utvärdering och fortsatt utveckling

Den funktion som ansvarar för respektive aktivitet i aktivitetslistan har även ansvaret för uppföljning och åiterrapportering av aktiviteten. Ekonomienheten ansvarar för att hålla samman rapporteringen dels till ledningsgruppen, dels till kommunstyrelsen.

Uppföljning sker varje tertiäl i den ordinarie uppföljningsprocessen och rapporteras i Stratsys. I slutet av kalenderåret sammanställer ekonomienheten en uppföljningsrapport baserat på områden och aktiviteter i denna handlingsplan som presenteras för ledningsgrupp och kommunstyrelsen.

Vid uppföljning av planen i slutet av 2021 tas en ny version för 2022 fram, där prioriterade förbättringsområden och aktiviteter för kommande år beskrivs.

Utvecklingsarbete utifrån områden i Kommunkompassen

De förbättringsområden som har prioriteras för 2021 är illustrerade med mörkgrön eller ljusgrön färg, där mörkgrön färg betyder att utvecklingsarbete inom området redan pågår. De förbättringsområden som är planerade att påbörjas under 2022 anges som framtida prioriterade utvecklingsområden och är illustrerade med gul färg.

Utvecklingsområde påbörjat

Utvecklingsområde prioriterat (2021)

Utvecklingsområde framtida prioriterat (2022)

1 Offentlighet och demokrati

Förbättringsmöjligheter

1a Tydligare strategi och systematik kring medborgardialoger

1b Tillgänglighet av handlingar inför beslut i nämnder

1c Förenklad och kortfattad information för medborgarna kring politiska beslut

1d Uppföljning av kommunikationspolicy och rutiner avseende resultat

1e Ökad anpassning av information till olika medborgar- och brukargrupper

1f Uppföljning av politikernas arbetssituation, t.ex. avseende hat och hot

1g Kvalitetssäkra förtroendemannaregistret avseende kontaktuppgifter

1h Tillgängliggör resultatredovisningar för medborgarna (Vad får vi för skattepengarna?)

1a Tydligare strategi och systematik kring medborgardialoger

Vaxholm har under de senaste åren genomfört medborgardialoger i olika sammanhang och via olika kanaler. Det finns ett behov av att tydliggöra hur kommunen framgent, strategiskt och systematiskt, ska arbeta med medborgardialog och kring vilka frågor den ska användas. Det finns en arbetsgrupp utsedd som har påbörjat arbetet kommunövergripande med frågan.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Beskrivning av process och framtagande av handbok för medborgardialog i Vaxholms stad.	Kansli- och serviceenheten	Klart juni 2021
Informera om och implementera process och handbok för förtroendevalda och tjänstepersoner.	Kansli- och serviceenheten	Aug 2021- dec 2022

1b Tillgänglighet av handlingar inför beslut i nämnder.

Från och med september finns sammanträdeshandlingar till kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnderna på webben, vilket ökar transparens och tillgänglighet.

1c Förenklad och kortfattad information för medborgarna kring politiska beslut.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Publicera sammanfattande webbnyheter efter KS och KF. Underhåll kontinuerligt tydlig info i olika kanaler som gör det enkelt för invånare att hitta information från politiska nämnder.	Kommunikations-enheten	Start jan 2021 och därefter kontinuerligt varje månad.
Skapa enkla och tydliga upplägg och rutin för kortare webbnotiser även inför/efter övriga nämnder.	Kommunikations-enheten	Klart aug 2021
Publicera en sammanfattande sida i varje nummer av Viktigt i Vaxholm kring vad som har beslutats eller ska beslutas i de kommande nämnderna.	Kommunikations-enheten	Start april 2021 och därefter kontinuerligt.

1d Uppföljning av kommunikationspolicy och rutiner avseende resultat.

Vaxholm har en tydlig strategi för information till medborgarna. Det finns en röd tråd från den övergripande kommunikationspolicyn över kommunikationsrutin till aktivitetsplan och lokala rutiner. För att utveckla arbetet vidare kommer vi att systematiskt arbeta med att följa upp, analysera och därefter anpassa kommunikation och information till olika målgrupper.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Identifiera ytterligare mätpunkter för de olika kommunikationsmålen.	Kommunikations-enheten	Klart dec 2021
Planera och genomföra undersökningar för några av de befintliga kanalerna.	Kommunikations-enheten	Aug 2021-juni 2022

1e Ökad anpassning av information till olika medborgar- och brukargrupper.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Planera och genomföra fokusgrupper och liknande inslag för att samla in behov och önskemål på Vaxholms stads kommunikation bland olika grupper i samhället.	Kommunikations-enheten	Aug 2021-juni 2022
Kanalval: prioritera framtida kanaler utifrån resultat i undersökningar och fokusgrupper	Kommunikations-enheten	Juni 2022 med fortsatt aktivitet 2022-2023

Implementera gemensamma skrivregler för Vaxholms stad.	Kommunikations-enheten	Klart juni 2021
Tillgängliga dokument: sätt ramarna för Vaxholms stads arbete med tillgängliga dokument. Specificera mål, budget, metod, ansvariga och utbildningsbehov för organisationen.	Kommunikations-enheten (med hjälp av kansli- och service-enheten)	Feb 2021- feb 2022
Implementera rutiner för det fortsatta arbetet med tillgängliga dokument.	Alla chefer	Arbetet inleds 2022 och pågår därefter kontinuerligt.

1f Uppföljning av politikernas arbetsituation, till exempel avseende hat och hot.

Hat och hot är ett växande problem för förtroendevalda i Sveriges kommuner. I Vaxholm finns en policy samt rutiner för hur hot, våld och trakasserier ska hanteras. Vaxholm har tidigare haft en enkät riktad till förtroendevalda för att utvärdera arbetet i nämnderna. Genom att genomföra den här utvärderingen igen och mäta de förtroendevaldas arbetsituation, samspel med tjänstepersoner, syn på styrning, etc. kan man få en bild bland annat av hur situationen kring hat och hot ser ut för de förtroendevalda.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Återinföra nämndutvärdering (enkät till de förtroendevalda).	Kansli- och serviceenheten	Aug-dec 2021 Därefter kontinuerligt ex, vartannat år

1g Kvalitetssäkra förtroendemannaregistret avseende kontaktuppgifter.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Införa e-postadresser via kommunen (@vaxholm.se) till samtliga förtroendevalda.	Kansli- och serviceenheten	2022 ev tidigare

1h Tillgängliggör resultatredovisningar för medborgarna (Vad får vi för skattepengarna?).

I utvärderingen enligt Kommunkompassen beskrivs att det är svårt att hitta sammanställningar av verksamhetsresultat på stadens webbplats. Resultat beskrivs i stadens årsredovisning, i nyhetsflödet på webbplatsen och i artiklar i tidningen Vi i Vaxholm. Resultat från SCB medborgarundersökning finns också publicerade på webbplatsen. Utvärderarna föreslår mer lättillgängliga redovisningar. Detta utvecklingsarbete är planerat till 2022.

2 Kommunen som samhällsbyggare

Förbättringsmöjligheter

2a Koppla hållbarhetsstrategier tydligare till kommunens mål och budgetdokument

2b En mer omfattande uppföljning och analys av resultat kring hållbarhetsarbetet

2c Breddad riskanalys kring klimatförändringar

2d Övergripande strategi kring samverkan med civilsamhället

2a och b Koppla hållbarhetsstrategier tydligare till kommunens mål och budgetdokument samt mer omfattande uppföljning och analys av resultat kring hållbarhetsarbetet.

Kommunen har påbörjat ett arbete med att ta fram en sammanhållen hållbarhetsstrategi där alla aspekter på hållbarhet samlas. Denna strategi ska antas under 2021 och kommer att lägga en tydligare riktning på övergripande nivå mot hållbarhet.

Redan idag görs en hållbarhetsredovisning som är en bilaga till årsredovisningen där utfallet av hållbarhetsarbetet sammanfattas. När hållbarhetsstrategin är antagen kommer uppföljning, analys och redovisningen tydligt koppla mot strategin. Något som ytterligare underlättar för uppföljning och analys är att nämndernas mål och indikatorer länkas till agenda 2030-målen i kommunens interna system för uppföljning (Stratsys).

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Arbeta fram och besluta Hållbarhetsstrategi 2021 - 2030	Hållbarhetsenheten	Klart aug 2021
Förbättra process hållbarhetsredovisning	Hållbarhetsenheten	Aug-dec 2021
Regelbundna avstämningar mellan Politik-Hållbarhetsenheten	Hållbarhetsenheten	Kontinuerligt arbete
Integrera hållbarhetsstrategins delmål i verksamhetsstyrning	Hållbarhet/kvalitet	Aug-dec 2021
Koppla hållbarhetsredovisningen med hållbarhetsstrategin	Hållbarhetsenheten	Jan-mars 2022

2c Breddad riskanalys kring klimatförändringar

Klimatanpassning finns med i nya översiktsplanen som håller på att tas fram. Kommunen har genomfört en översvämningsanalys och fysisk planering tar hänsyn till översvämningsrisker. Utöver detta finns det fler påverkans effekter än av ett förändrat klimat på sikt. Det kan finnas ett värde för kommunen att fördjupa och bredda riskanalysen utifrån kommande klimatförändringar.

Detta är planerat till 2022.

2d Övergripande strategi kring samverkan med civilsamhället

Kommunen har som alla andra kommuner olika former av bidrag för att stötta föreningslivet. Det pågår också många olika samarbeten med civilsamhället som båt- och grannsamverkan, nattvandring, fritidsföreningar för meningsfulla fritidsaktiviteter på lov, pensionärer som skolpoliser, träffpunkt Kanonen, m.m. Dessa samarbeten sker på verksamhetsnivå och det finns ingen övergripande strategi för hur kommunen förhåller sig till civilsamhället. Att ta fram en sådan strategi utifrån en kartläggning och analys av behov skulle enligt utvärderingen kunna vara ett förbättringsområde.

Detta är planerat till 2022.

3 Styrning och kontroll

Förbättringsmöjligheter

3a Förstärka uppföljningen av upphandlad verksamhet

3b Utveckla dialogen som sker mellan politiker och tjänstepersoner

3c Stärk visionens styrkraft

3a Förstärka uppföljningen av upphandlad verksamhet

Uppföljning av upphandlad verksamhet för privata utförare som utför en kommunal angelägenhet ska från och med 2021 ske enligt program för mål och uppföljning av privata utförare (KS 2019/208.055). Under 2020 har process, stödmaterial och mallar tagits fram, och från och med 2021 ansvarar respektive nämnd för att programmet följs och att uppföljningen rapporteras till KS. KF tar del av uppföljningen i årsredovisningen.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Nämnderna beslutar om uppföljningsplan 2021	Nämnder	Klart
Verksamhetscontroller i samverkan med sin förvaltning genomför uppföljning utifrån uppföljningsplan.	Förvaltningarna	Kontinuerligt arbete
Ta fram en förbättrad riskanalys inför upphandling	Upphandlingsenheten	Mars-dec 2021

3b Utveckla dialogen som sker mellan politiker och tjänstepersoner

Dialoger mellan politiker och tjänstepersoner sker idag i flertal olika forum som exempelvis beredning av ärenden och strategidagar. Det finns ett behov av att undersöka hur väl befintliga forum möter dagens behov och därefter utveckla eventuellt nya former och arbetsätt. Detta arbete påbörjas under 2021 och fortsätter under 2022.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Gemensam föreläsning alla nämnder: "Att styra och leda tillsammans" (SKR)	Ekonomienheten	April 2021
Planering och genomförande av fortsatt utvecklingsarbete	Kommunledningskontoret	Påbörjas aug 2021 och fortsätter under 2022

3c Stärk visionens styrkraft

Vaxholms stads vision som är antagen av kommunfullmäktige, visar riktning för hur Vaxholms stad ska utvecklas och är utgångspunkt för kommunens styrning. En översyn av visionen sker om och när kommunfullmäktige beslutar så. Detta sker tidigast efter valet 2022.

4 Effektivitet

Förbättringsmöjligheter

4a Stärk effektivitetsfokus i hela organisationen

4b Stärk analyskompetens i organisationen

4c Nyttorealiserings som analysmodell vid införande av nya arbetssätt och vid investeringar

4d Stärk administration som stöd till enhetschefer

4a och 4b Effektivitetsfokus och analys

Effektivitet handlar inte om att ensidigt skära ner kostnader. Det innebär att hitta smartare arbetssätt och ett bättre resursutnyttjande som kan göra så att servicenivån till brukarna bibehålls eller förbättras. Vaxholm jämför sig när det gäller resultat och kostnader företrädesvis med andra kommuner i Stockholms län, men jämförelser görs även med nationella medelvärden. Jämförelser sker både på övergripande och i alla verksamheter. Vaxholm kommer att fortsätta sitt arbete med att stärka effektivitetsfokus och analyskompetens i utifrån dessa jämförelser och förståelse av olika nyckeltal och uppföljningar, bland annat de nyligen framtagna effektivitetsnyckeltalen i Kolada.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Workshop ekonomicontrollers och verksamhetscontrollers. Kompetensutveckling effektivitetsnyckeltal Kolada	Ekonomienheten	Aug-dec 2021

4c Nyttorealiserings som analysmodell vid införande av nya arbetssätt och vid investeringar

Många kommuner och regioner investerar i verksamhetsutveckling och digitalisering. Att jobba med nyttorealiserings handlar om att investeringar ska få avsedd effekt både för den egna verksamheten och för invånarna. Nyttan uppkommer i användandet och därför är det viktigt att arbeta strukturerat på olika sätt för att säkerställa ett förändrat arbetssätt.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Kompetensutveckling nyttorealiserings verksamhetscontrollers och ekonomicontrollers.	Ekonomienheten	Aug-dec 2021

4d Förbättra administration utifrån ett enhetschefsperspektiv

Vaxholm arbetar för att effektivisera och förbättra administration och service genom att utvärdera och utveckla olika arbetsprocesser och genom en ökad digitalisering. Hur detta påverkar stödet till enhetschefer och om det bidrar till upplevelse av förbättrad service och stöd behöver undersökas vidare och vara ett underlag för fortsatta arbete.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Identifiera kommunledningskontorets uppdrag per enhet	Resp. enhetschef KLK	Klart
Kommunicera uppdrag på Stimmet, i dialog, på APT mfl forum	Resp. enhetschef KLK	Aug-dec 2021
Följa upp hur väl vi tillgodoser enhetschefers förväntningar och behov.	Ekonomienheten	2022
Uppgraderat HR-/Lönesystem	HR-enheten	Klart dec 2021

5 Brukarens fokus

Förbättringsmöjligheter

5a Uppmärksamma individer och arbetsgrupper som utmärker sig kring gott brukarbemötande

5b Utöka antalet kontaktvägar för öka tillgänglighet för brukarna

5c Tydligare och mer jämförbar information mellan olika enheter inom förskola, skola och äldreomsorg

5d Mer samordning kring information via sociala medier

5a Uppmärksamma individer och arbetsgrupper som utmärker sig kring gott brukarbemötande

Alla förvaltningar och enheter bidrar till att dela med sig och publicera goda exempel på arbetssätt och resultat på Stimmet (kommunens intranät). Det är snarare arbetssätt och resultaten/effekterna som lyfts fram än individer och arbetsgrupper, vilka ändå kan sägas uppmärksammas indirekt på detta sätt. Direkt feedback erhåller medarbetare via medarbetarsamtalen där exempelvis kommunens värdegrund är ett område som sätts i fokus.

5b Utöka antalet kontaktvägar för öka tillgänglighet för brukarna

Kommunen har genomförts flera olika åtgärder för att underlätta kontakter från medborgare och brukare in i organisationen. Det har startats upp ett "kontaktcenter light" vilket innebär att de som ringer till kommunen kan få svar på vissa frågor direkt i växeln. På vissa skolor har man öppnat funktionsbrevlådor för e-post för att styra kontaktvägarna från en enskild lärare till en gemensam ingång för ett helt lärarlag. På socialförvaltningen finns en jourtelefon där det alltid går att komma fram. Flera verksamheter arbetar med att öka de digitala kontaktvägarna med brukarna genom olika e-tjänster. Arbetet för att ytterligare förbättra tillgänglighet och service fortsätter.

Aktivitet ¹	Ansvarig	Tidsplan
SF: Införa digital orosanmälan barn och ungdom samt utvärdera nyttan	Verksamhetsutvecklare/ Enhetschef socialförvaltningen	Aug-dec 2021
SF: Nyttoutreda telefontider: ökar tillgängligheten med våra jourtelefoner? Hur arbetar andra kommuner?	Verksamhetsutvecklare/ Enhetschef socialförvaltningen	Aug-dec 2021
UF: Kartlägga kommunikationsvägar och processer. Beakta pandemins lärdomar i utvecklingsarbetet. Införlivas i kommunikationsplanen.	Administrativ chef/ Skolchef	Sept-dec 2021
SBF: Implementering av Artvise på stabsnivå, nästa steg är planenheten och exploateringsenheten	Verksamhetsutvecklare	Feb-dec 2021

¹ SF: Socialförvaltningen, UF: utbildningsförvaltningen, SBF: Stadsbyggandsförvaltningen

5c Tydligare och mer jämförbar information mellan olika enheter inom förskola, skola och äldreomsorg

För att medborgare lättare ska kunna välja förskola, skola och äldreomsorg behöver informationen om olika verksamheter och enheter vara tydlig och jämförbar. I Vaxholm hittar den intresserade information via kommunens webbplats.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
SF: Revidera servicegarantier	Respektive enhetschef	Aug-dec 2021
SF: Digital enkät/ alltid öppen på hemsidan. Utbildning i CloudConnect för deras enkätverktyg Insurvey.	Verksamhetsutvecklare	2022
UF: Ökad transparens gällande resultat på hemsidan. Steg 1 – kartläggning nuläge och omvärldsspaning grannkommunerna	Verksamhetscontroller/ Skolchef	Start nov 2021 och pågår under 2022

5d Mer samordning kring information via sociala medier

Både centralt på kommunen och på enhetsnivå används sociala medier för att kommunicera med invånare och brukare. Hur dessa medier används varierar mycket och därför kommer Vaxholm att arbeta för ett mer gemensamt förhållningssätt kring innehåll och användande.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
UF: Kartläggning av sociala medier som finns i skolor, förskolor, måltidsenheten, kulturskolan och förvaltning. Införlivas i kommunikationsplanen.	Administrativ chef/ Skolchef	Okt -dec 2021
SBF: Bidra till kommunikation i utvecklingen av strategier och rutiner kring sociala medier i samverkan med kommunikationsrådet	Verksamhetsutvecklare	Okt 2021- feb 2022
Gemensam rutin och checklista för Vaxholms stad tas fram till hjälp i verksamheternas aktiviteter i sociala medier.	Kommunikations- enheten	Okt 2021- feb 2022

6 Kvalitetsutveckling

Förbättringsmöjligheter

6a Bredare kommuncentralt stöd kring kvalitetsutveckling

6b Olika metoder för att fånga brukarsynpunkter

6c Stärk kreativitet och innovationskraft

6d Följ upp, utvärdera och utveckla samarbeten utifrån medborgar-/brukarnytta

6a Bredare kommuncentralt stöd kring kvalitetsutveckling

Vaxholm har idag en kvalitetsgrupp som består av verksamhetscontrollers på de olika förvaltningarna. Gruppens arbete samordnas av kvalitetscontroller på kommunledningskontoret och har som uppdrag att lyfta frågor som berör samordning och utveckling av kvalitetsarbetet. Gruppen identifierar och arbetar också med förvaltningsövergripande projekt/utmaningar där lära av varandra är en viktig utgångspunkt.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Fortsatt utveckling av det strategiska förbättringsarbetet för alla kommunens verksamheter i kommunens kvalitetsgrupp	Verksamhetscontrollers på respektive förvaltning	Kontinuerligt arbete
Utveckla former, samverkan och kommunikation mellan ledningsgruppen och kvalitetsgruppen	Ekonomienheten	Aug2021- mars 2022
Kommuncentralt stöd kring gemensamma utvecklingsområden som exempelvis jämställdhetsintegrering.	Ekonomienheten	Kontinuerligt arbete
Implementera SKRs modell för att styra värdeskapande utveckling - nyttorealiserig	Respektive avdelningschef	Pågående SF Initial värdering april-maj 2021

6b Olika metoder för att fånga brukarsynpunkter

Alla verksamheter arbetar med att fånga brukarnas synpunkter på verksamheten. Den vanligaste formen är nöjdhetsundersökningar i form av enkäter. Även synpunkts- och klagomålshanteringen kan ge kunskap till kvalitetsförbättrande åtgärder. Ett fortsatt arbete med att utveckla verktyg och arbetssätt för att systematiskt samla in och sammanställa brukarnas synpunkter och upplevelse kommer att ske som underlag för kvalitetsutveckling.

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
UF: Säkerställa att brukares synpunkter fångas in på ett systematiskt sätt i projekt och utvärderingar. Steg 1 blir att kartlägga och formulera i handlingsplaner och projektplaner.	Ansvarig projektledare	Kontinuerligt arbete
SBF: Utifrån det kommungemensamma stödet för medborgardialoger (se förbättringsmöjlighet 1a), ta fram strategi och handlingsplan per enhet	Enhetschefer SBF	Aug-dec 2021
SF: Utvärdera infört brukarråd och anhörigråd särskilt boende (SÄBO).	Verksamhetsutvecklare	Aug-dec 2021

6c Stärk kreativitet och innovationskraft

Resultatet i Kommunkompassen visar att systematiken för att stödja och uppmuntra kreativitet och innovationskraft i organisationen kan utvecklas. Detta är planerat till 2022.

6d Följa upp, utvärdera och utveckla samarbeten utifrån medborgar-/brukarnytta

Det pågår mycket lärande samarbete i Vaxholm. I princip alla professioner ingår i olika nätverk med andra kommuner. Det finns även lärande nätverk och samarbeten på kommunövergripande nivå. Nyttan av nätverken följs upp och utvärderas på olika sätt. En förbättringsmöjlighet är att skapa en översikt och helhetsbild över nätverken och samarbetsformerna och eventuellt genomföra ytterligare uppföljningar och utvärderingar av dess nytta. Detta planeras till 2022.

7 Arbetsliv

Förbättringsmöjligheter

7a Uppföljning och analys av den nya kompetensförsörjningsplanen

7b Betoning av kommunens värdegrund i rekryteringsprocessen, t.ex. i annonser

7c Genomslag samt uppföljning och analys av den nya HR-strategin

7d Kommunicera resultat från uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet

7e Uppföljning och analys av jämställdhetsarbetet

7f Revidering av likabehandlingsplan

Vid tidpunkten för kommunens utvärdering med Kommunkompassen var mycket på gång inom både området "arbetsliv" och området "ledar- och medarbetarskap", vilket resultatrapporten också beskriver. Exempelvis har Vaxholms stad har en ny HR-strategi som anger inriktningen för 2020-2022, och vilken ska revideras årligen. Kommunen har även en ny kommunövergripande kompetensförsörjningsplan.

7a-7f

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Kompetensförsörjningsplan för Vaxholm stad	HR-enheten	Klart okt 2021
Betoning av kommunens värdegrund i rekryteringsprocessen, genom introduktionstext annonser och introduktion på Stimmet (intranätet)	HR-enheten	Aug 2021 och därefter kontinuerligt
Uppföljning och analys av den nya HR-strategin	HR-enheten	Dec 2021
Kommunicera resultat från uppföljning av det systematiska arbetsmiljöarbetet	HR-enheten	Kontinuerligt arbete
Revidering av likabehandlingsplan	HR-enheten	2022

8 Ledarskap och medarbetarskap

Förbättringsmöjligheter

8a Fortsatt förankring av värdegrund bland chefer och medarbetare

8b Förankring och genomförande av ledarskapsidé

8c Ledarskapsutbildning utifrån ett Vaxholmperspektiv

8d Framtagande av medarbetarskapsidé

8e Ett mer samlat grepp kring att stärka medarbetarskapet

8f Mer systematik och tydlighet i den interna kommunikationen

Vaxholms stad fortsätter det ständigt pågående och kontinuerliga arbetet för att den gemensamma värdegrunden ska genomsyra och vara vägledande i vårt arbete och bemötande både internt och externt.

Kommunen har under 2019-2020 arbetat med en ny ledarskapsidé som bygger på det salutogena förhållnings sättet som är att lägga fokus på det positiva, vad som fungerar och vad som får oss att må bra och prestera bättre. Denna ledarskapsidé är fastställd och ett implementeringsarbete har startats med en utbildning för samtliga chefer. Kommunen har även påbörjat ett arbete med att utveckla medarbetarskapet med ledarskapsidén som grund och en medarbetaridé finns framtagen. Det finns arbete kvar med att anta denna idé och omsätta den i praktiskt arbete som utvecklar medarbetarskapet utifrån ett Vaxholmsperspektiv.

8a Fortsatt förankring av värdegrund bland chefer och medarbetare

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Anpassning av medarbetarenkät utifrån värdegrunden	HR-enheten	Klart sept 2021
Anpassade mallar för mål och resultatsamtal	HR-enheten	2022
APT verktyg		Aug-dec-2021

8b-8c Förankring och genomförande av ledarskapsidé

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Ledarskapsutbildning utifrån ett Vaxholms perspektiv	HR-enheten	Pågående Klart juni 2021

8d-8e Framtagande av medarbetarskapsidé och stärka medarbetarskapet

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Ta fram en medarbetarskapsidé	HR-enheten	April-maj 2021
"Värdegrundsdag" (Digitala filmer)	HR-enheten	Maj 2021

8f Mer systematik och tydlighet i den interna kommunikationen

Aktivitet	Ansvarig	Tidsplan
Genomföra en intern undersökning av medarbetares behov av och upplevelse av det gemensamma intranätet och övrig intern information i syfte att identifiera behov och möjliga förbättringsområden.	Kommunikations-enheten	2022
Utvecklingsarbete genomförs av det gemensamma intranätet utifrån resultatet i den interna undersökningen.	Kommunikations-enheten	2022
Rutin för intern kommunikation tas fram som vägledning för chefer och medarbetare för att tydliggöra var och hur information av olika slag och för olika interna målgrupper ges, publiceras och kan sökas.	Kommunikations-enheten	2022

Förvaltningsnamn
Koray Kahruman
Ekonomichef

Vaxholms stads finansiella verksamhet 2021-04-30

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen tillstyrker kommunfullmäktige besluta

1. Information noteras till protokollet.
2. Ett tillfälligt avsteg från finanspolicyns likviditetsreserv för den redovisade perioden godkänns.
3. Ett tillfälligt avsteg från finanspolicyns skuldportföljsfördelning mellan fast och rörlig ränta för den redovisade perioden godkänns.

Ärendebeskrivning

Enligt gällande finanspolicy skall kommunstyrelsen två gånger per år lämna en rapport till kommunfullmäktige avseende stadens finansiella verksamhet.

Informationen nedan avser situationen per 2021-04-30.

1. Aktuell likviditetssituation

Enligt finanspolicyn ska stadens likviditetsreserv uppgå till minst 1/12 och maximalt 3/12 av stadens budgeterade kostnader exklusive avskrivningar, förändring av pensionsskuld och förändring av semesterlöneskuld. Detta innebär en reserv i intervallet 62 – 187 mnkr.

På kontot fanns per 2021-04-30 ett belopp på 35,6 mnkr. Till detta tillkommer checkkredit om 25,0 mnkr; den totala reserven uppgick således till 60,6 mnkr.

Vi har därmed en mindre avvikelse i likviditetsreserven jämfört med finanspolicyns ramar. Fluktuationer i likviditetsreserven är normala. Trots att kommunen ligger något lägre i likviditetsreserven jämfört med finanspolicyns ramar föreligger inte något behov av ytterligare upplåning. Inom kort kommer kommunen att få exploateringsintäkter för Norrberget vilket kommer att öka likviditetsreserven över gränsen för finanspolicyns ramar.

2. Placeringsportföljens volym, instrument och motparter

Vaxholms stad har inga placeringar. Placering av likvida medel får endast ske på konto i svensk bank.

3. Utlåning till bolag

Vaxholms Smeden 3 AB:	11,9 mnkr
Vasavägen 13 AB:	0,7 mnkr
Rindö skoltomt AB:	5,2 mnkr
Summa:	17,8 mnkr

4. Skuldportföljens volym och motparter

Staden har långfristiga lån på 360,0 mnkr per 2021-04-30. De är till 100 % upptagna via Kommuninvest.

Av lånen löper 14 % till fast ränta, 86 % till rörlig ränta.

Inräknad med derivatinstrument/ränteswappar blir fördelningen 39% till fast ränta, 61% till rörlig ränta.

Enligt kommunens finanspolicy får den rörliga delen av lånen inklusive derivat maximalt uppgå till 50%.

Det innebär att kommunen avviker från finanspolicyns regler om maximal andel rörlig ränta. Det finns däremot en plan för att komma i balans under året. I maj månad kommer kommunen att få en stor inbetalning för exploateringen av Norrberget. Inbetalningen kommer att användas för att amortera en stor andel av en låneskuld på 152 mnkr som förfaller i september månad. Resterande del av skulden som inte amorteras kommer att omsättas som fasta och rörliga lån. Andelen rörliga lån kommer efter detta understiga 50% enligt finanspolicyns ramar.

5. Skuldportföljens kapitalbindning

Kapitalbindningstid: Den tid låntagaren försäkrar sig om kredit och dess villkor, dvs. låntagaren vet att denne har krediten under en bestämd löptid.

Enligt finanspolicyn får detta tidsspann sträcka sig upp till 8 år. Kapitalbindningstiden per 2021-04-30 är 1,66 år.

6. Skuldportföljens räntebindning och genomsnittlig ränta

Räntebindningstid: Den tid låntagaren binder sin ränta.

Enligt finanspolicyn får detta tidsspann utgöra 1-4 år. Räntebindningstiden per 2021-04-30 är 1,00 år.

Snitträntan uppgår per detta datum till 1,46 %.

Kommunen håller sig inom finanspolicyns ramar om en räntebindningstid på 1-4 år.

7. Skuldportföljens derivat fördelat på instrument och motparter

Staden använder ränteswappar för att säkra räntenivån. En ränteswap är ett avtal om att byta en räntebetalning från rörlig till fast ränta eller om-vänt. Vaxholms stad har 90,0 mnkr i ränteswappar per 2021-04-30, samtliga med Nordea som motpart.

8. Leasing

Staden har idag åtaganden i leasingavtal enligt kostnaderna nedan.

Avgifter på avtal inom ett år 2 529 tkr

Avgifter på avtal 1 – 5 år 4 420 tkr

9. Stadens borgensåtagande fördelade på respektive motpart

Kommunal borgen och garantier lämnas normalt endast till bolag där staden har en ägarandel. Staden har en restriktiv inställning till borgen för lån till andra låntagare.

Låntagare	Belopp	Kreditgivare
Vaxholmsvatten AB	97,4 mnkr	Nordea
Roslagsvatten AB	<u>2,0 mnkr</u>	Nordea
Totalt	99,4 mnkr	

10. Pensioner

Staden har ingen pensionsförvaltning i egen regi.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande, Vaxholms stads finansiella verksamhet 2021-04-30, 2021-05-12.

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Koray Kahruman KLK

Kommunledningskontoret
Johanna Frunck
Nämndsekreterare/utredare

Obesvarade motioner per 2021-06-14

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen tillstyrka kommunfullmäktige besluta
Redovisning av obesvarade motioner per 2021-06-14 noteras till protokollet

Ärendebeskrivning

Enligt kommunfullmäktiges arbetsordning (§ 31) ska obesvarade motioner årligen redovisas till kommunfullmäktige. Redovisningen bör göras på fullmäktiges ordinarie sammanträde i juni.

Vaxholms stad har per 2021-06-14 tre obesvarade motioner att redovisa:

1. Motion av Lars Arb Zackrisson (-): Utredning om permanenta skollokaler i Vaxholms stad (inkommen vid KF 2020-02-17) Besvaras vid kommunfullmäktiges sammanträde 2021-06-14.
2. Motion av Rickard Gille (-) om riktlinjer för motioner och motionssvar (inkommen vid KF 2021-04-19). Beräknas besvaras under hösten 2021.
3. Motion av Sara Strandberg (V) gällande flexibla parkeringstal (inkommen vid KF 2021-03-22). Beräknas besvaras under hösten 2021.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande, 2021-05-07

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Kansliet

Kommunledningskontoret
Anette Lingesund
Nämndsekreterare/utredare

Förtjänsttecken i Vaxholms stad 2021

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskotts beslut

1. Förvaltningen får i uppdrag att till kommunstyrelsens sammanträde 3 juni 2021 sammanställa motivering till mottagaren.
2. Förvaltningen får i uppdrag att se över utmärkelsen årets förtjänsttecken och i stället kalla det för Årets Vaxholmare med syfte att bredda utmärkelsen och få in fler nomineringar.

Kommunstyrelsens arbetsutskott föreslår kommunstyrelsen besluta

Förtjänsttecken delas ut genom att plakett skickas till kommunmedborgarens folkbokföringsadress.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen beslutade under 2012 att införa utdelning av förtjänsttecken för Vaxholms stad för att aktningsfullt hedra och visa uppskattning till kommunmedborgare som utträttat något som främjat kommunen i en vidare bemärkelse. Utdelningen av förtjänsttecknet sker en gång per år och nominering av person/personer som föreslås kan göras av medborgare i kommunen eller av någon annan med god kännedom om personens betydande prestationer för kommunen. Utmärkelsen består av förtjänsttecken och blommor och har hittills överlämnats av kommunfullmäktiges ordförande vid kommunfullmäktiges sammanträde i juni.

Med anledning av pågående Coronapandemi föreslås förtjänsttecknet för år 2021 delas ut genom att plakett skickas hem till kommunmedborgarens folkbokföringsadress.

För år 2021 har 1 nominering inkommit.

Handlingar i ärendet

Tjänsteutlåtande, Anette Lingesund, 2021-05-06
Nomineringar

Kopia på beslutet till:

För åtgärd: Kansliet